

LIDSK 93/94 • ISSN 0351-3617 • 2020.

NOVOPAZARSKI ZBORNIK

43

UDK 83/84 • ISSN 8355-3417 • 2020.

НОВОПАЗАРСКИ ЗБОРНИК 43

IZDAVAČ

Muzaj „Kor“ Novi Pazar
muzajgo.rs

UREDNIK

Fuad Bačkarin

TEHNIČKI UREDNIK

Anđelja Salihović

REDAKCIJSKI ODBOR

Ljiljana Gavrilović, Olga Ziračević, Anđelja Salihović, Tina Petrović,
Adnan Muhićević, Milan Popadić, Novica Dobijević Ristić, Sali Kulapov,
Nata Nikolić, Fuad Bačkarin, Meralija Kafećević, Anđelković

LEKTURA

Ana Smajević
Danijela Janković

KOREKTURA

Nadaš Krcun

BIP

Svetlana Jovanović

PREVOD NA ENGLESKI

Slobodan Zepcević

ŠTAMPA

„Grafika“, Ulcinj

TIRAŽ

100 primjaka

ISBN 978-86-817

Kaštelovna ulaza: Kolo Meralija, Novi Pazar

PUBLISHER

Monarum "Kas" Novi Pazar
monarjgk.rs

EDITOR

Fuad Halilović

TECHNICAL EDITOR

Aslija Salihović

EDITOR BOARD

Ljiljana Gavrilović, Olgja Zirojević, Aslija Salihović, Tima Petrović,
Adnan Muhićević, Milan Popović, Novica Dobijević Ristić, Sali Kulapov,
Nata Nikolić, Fuad Halilović, Miroslava Kufnerić, Anđelković

PROOFREADING

Asla Smajević
Danijela Janković

CORRECTION

Nada Katan

DESIGN

Svetlana Jovanović

ENGLISH TRANSLATION

Slobodan Zepcević

PRINT

„Grafika“, Užice

COPY

200 copies

ISBN 978-86-6077

Cover Page: Manufacturing Tower, Novi Pazar

SADRŽAJ / CAĐPRAJ / CONTENTS

Paul Baileanu POSDVOJELEMLA: OSTATI ILI OTIĆI	81
A DILEMMA AGAIN: TO STAY OR TO LEAVE	13
Burhan Çelebi NEOLITSKI ŽIVOT U BIREDŽIMA	13
NEOLITH LIFE IN BIREDŽI	34
Đorđe Jovanović XPICTHAT OMBP ENHLELLA HONLITH (ROCHARD) O OSMANICKO-LAKOVYHKOOM PATY (1716-1719) TOQBEE HA TEPHOTPHSH KOHE	35
A CHRONICLER OVERSPENDS NOVILIBOSNANS OF THE OTTOMAN-HABSBURG WAR IN BOSNIA TERRITORY	52
Đorđe Jovanović ZNAČAJ I FUNKTUA OSMANSKIH UTVERA NA PRIMERU NOVOPAZARKE TVRĐAVE	53
THE SIGNIFICANCE OF THE OTTOMAN FORTRESSES IN THE EXAMPLE OF NOVI PAZAR FORTRESS	61
Enikő Haskó, Szilp Papp KAZA BIRANE U KALNAME KOSOVANSKO VILAJETA ZA 1896. GODINU	63
THE ADMINISTRATION UNIT (KAZA) OF BIRANE IN KOSOVO VILAJET ANNUALS FOR 1896	83
Enikő Haskó UMJETNOST ISLAMSKIE EPIGRAFIKE: POŠTERA	87
THE ISLAMIC EPIGRAPHIC ART OF POSTER	106
Enikő Haskó KPAJEBCTHO CTIMANA HEMANA II EPICTHPTAHOT "KOHI II HEPCTHO HO KJLAPA OTHA KOHI CY TOCTHJAPPHH CTHCKOM TEMAHOT II „JELTHHOM KPAJEBCTHOM OJ THPA"	101
THE KINGDOM OF STEFAN NEMANJA AND THE FIRST- CROWNED "WHO GREW UP FROM THE BELASTS OF THE ONE WHO RULED THE SERBIAN COUNTRY" AND "THE FIRST KINGDOM FROM THE VERY BEGINNING"	148

Vera Vukanić, Miroslav Đukić PALEOBIO-DIVERSITY HERITAGE OF MESOLITHIC NA POB- RUČJU NOVOG PAZARA (SANDŽAK, WESTERN SERBIA)	141
PALEO-BIO-DIVERSITY HERITAGE OF MESOLITHIC IN THE AREA OF NOVI PAZAR (SANDŽAK, WESTERN SERBIA)	154
Nataša NIKAIĆ SANDŽAČKI MELOSI U MUZIČKIM ZBIRKAMA	155
THE MUSIC OF SANDŽAK IN MUSIC COLLECTIONS	167
Đorđe M. Petrović KONTINUITET FOLKORNIH MUZIČKIH INSTRUMENTATA CVRČIĆ, ĐOKA ČA MUZIČKIM INSTRUMENTIMA ČVRČIĆ ФФЕКО-ЦИРКАЧТА	169
THE CONTINUITY OF FOLK MUSICAL INSTRUMENTS OF SUVI DO WITH THE MUSICAL INSTRUMENTS OF THE SERBIAN FRESCO-PAINTING	184
Igor Šoljak, Vojko Pajićević, Zoran Milić MERMAKNA BRČKA IZ DRAGAČEVA	185
MARBLE BRČKAS FROM DRAGAČEVO	202
Haris E. Hapšenović ANTROPOLOŠKO-ETNOLOŠKE EPHOKJE BEOHJE JA OĐPACTABE – ПЕРИОД ПЕРПЕЧЕА	203
ANTHROPOLOGICAL-ETHNOLOGICAL CELEBRATIONS RELATED TO GROWING UP-A PUBERTY PERIOD	213
Sabina Zecoljagić, Ksenija Hamidović UTICAJ ENGLEŠKOG JEZIKA NA KULTURU NOVOG PAZARA	217
INFLUENCE OF ENGLISH LANGUAGE ONTO THE CULTURE OF NOVI PAZAR	229
Suzana Štambolović, Milica Mirović UTICAJ DIMENZIJA KULTURE I REGIONALNOG IDENTITETA NA ODGOJNI STIL RODITELJA	227
THE INFLUENCE OF CULTURE DIMENSION AND REGIONAL IDENTITY ONTO UPBRINGING PARENTS' STYLE	237

Emad Kabeiri MIGRATIONI TEŽNJE NOVOPAZARSKIH STUDENATA POČETKOM 2020. GODINE	128
MIGRATION TENDENCIES OF NOVOPAZAR STUDENTS AT THE BEGINNING OF 2020	134
Selma Štepec / Selma Štepec ŽENSKI NARATIVI U ROMANU / BELIA	150
THE WOMAN'S NARRATIVE WITHIN THE NOVEL OF BELIA	161
OCRPTIL, IMPRESIJE / OSVRTI, PREČAZI / REVIEWS, IMPRESSIONS	
Damir Greda NOVOPAZARAC I VAS JUREVIĆ SERIES LIRIČANSKI I NACIONALNI JUNAČ	165
HERITAGE / IZVEŠTAJ / REPORTS	
Marija Katić / Marija Katić IZVEŠTAJ O REALIZACIJI PROJEKTA „TRADICIONALNI VEŠ SVILONIM KONCEP“	171
Bojana Bojanić / Bojana Bojanić HERITAGE CA. TADITIVNI APREKCHENI NITNACHENABA ROKALITETA, DITNIE ITHAD KITH Y ROMAN NALATY IR	173
Vladimir Vukobratović / Vlad Vukobratović ZASTITNARHCHLOŠLA ISTRAŽIVANJA SIVERNI TADIE NOVOPAZARSKI TORADIE IR	177
IN MEMORIAM	
VASYLA GUSENAC 1948-2020.	185
MAPIRO-DEKCHENI 1948 - 2020.	187
NOVOPAZARSKI ZIBORNIK, UPUTSTVO ZA PROPREMU RADNOVA	191

POMOĆO DILEMA: OSTATI ILI OTIĆI

Škola priča ova 2020. godine započela je obustavljanjem da se udjel pandemije ostavi rade škola i da nije bilo moguće na udjeljen način organizirati našu aktivnost. Udjelila je, kako je našoj nastavi „nova realnost“ – da naša nova ili naša aktivnost nije realna, naprotiv, stvarna je i u otkrivena naša naša stara, različitost naša realnost i istina. E, u toj „novoj realnosti“ mogla je postojati stvarnost, a ona što je našoj tradiciji uvijek imala posebna vrijednost – razumijevanje, društvo, zajedništvo, obilježavanje posebnih dana – postalo je tema priobližavanja i otkrivanja našeg života.

Kao realnostima smo dugo razmišljali da ovaj 43. broj Novopazarškog društva posvetimo pandemiji izazvanoj koronavirusom, ali smo na kraju ipak odlučili da radimo udjeljenost, što nam nije postojalo rad na sebi, realnost da ga prihvatimo i razumijemo, ali da nikako ne postojimo pisanje, a posebno poručivanje otkrivanja našeg života i našeg života. I ostali smo da smo tako odlučili. Za ovaj broj nam je pristigao veliki broj radova. Dobili smo nove umjetnike, kao i radove iz oblasti koje do sada nisu obrađivane u društvu. Koherentni i realistični odlučili je one koje su narodnim stvarima vrstite pristigali, ali niti jedan rad nije stigao na temu virusa Covid 19, pandemije izazvanog virusom, niti je to bio, našla koji naša, a razumijevanje. Zbog toga je doista jasno, ljudi se žele što prije vratiti u normalan život, a svi žele što je bilo što života u pristigali godini ostaviti iz sebe. Postupili smo ispravno, a možda nam se neki narodni broj pristigao malim životu i namim životu starija nakon pandemije. Mogla se čuti od pojedinih ljudi na internetu da ostavi dopadaj doista našoj našoj stvarnost, da ni školstva, ni zdravstva, niti bilo koja druga društvena obaveza i aktivnost više neće biti ista; da je naša naša stvarnost izmijenjena i da se budi stvarnost.

Velika je projekta Novopazarški našoj organizaciji i oporavak u 2020. godini. Od svih naših aktivnosti izmijenjena su Novopazarški društvo, preko izmijenjena su Društva, do godišnjih izmijenjena su, te pripreme projekta školskih izmijenjena u parti Pehrova crkva, koje čemo zbog vremenskih uvjeta ostaviti za proljeće naredne godine. Zbog školskih

istraživanja na Brodima – Sjevernoj obali Novopazaranke tvrdimo obilježila su i prošlost, a i ova – 2020. godina. Ministarstvo kulture finansiralo je podršku ova istraživanja, a Muzej će narednih godina, ukoliko finansiraju i druge mogućnosti to dovesti, nastaviti istraživanja na drugim dijelovima Novopazaranke tradicije. Organizacija izložbi naučnih akademskih slika, izložbi starih i najstarijih rukopisnih knjiga iz fonda našeg muzeja, radionica voza i dječija arheoloških omladina, organizacija tribina, okruglih stolova i predavanja sklanjati su Muzej koji su obilježila ova godina. Muzej je – prvi put – u 2020. godine radio vestiraju muzejskih predmeta, pa čime uključio na 21. decembra stati tačno stanje svih muzejskih stvari. Digitalizacijom grade i virtualnim prikazivanjem muzeja, muzejskih sklopova i kulturno-historijskih znamenitosti Novog Pazara Muzej ovaj rad približava i novoj publici, generacijama koje imaju izraženu bliskost s novim tehnologijama i koje će lakše razumjeti primjenu informacione tehnologije u očuvanju kulturne baštine. Muzej otvara novi, interesantiji i mladij publici dostupniji, kreativni prostor i povećava njihovu bliskost s očuvanja bogatog kulturnog naslijeđa novopazaranskog kraja.

Istraživača djelatnost Muzeja „Rat“ Novi Pazar nastavila je svoje tradicije. U ovaj su godini izdali naučni katalog i monografije knjige iz Muzeja može predstaviti širokoj nauci i kulturnoj, dječjoj i starijoj javnosti. Ipak, najvažnije izdanje Muzeja jeste godišnjak Novopazaranski zbornik. Ovaj broj sadrži petnaest radova iz arheologije, historije, ornitologije, geologije, etnoarheologije, ali i etnologije, kulturnologije, demografije i književnosti. Nakon svih radova stoje osmi, izvještaji s nekih novopazaranskih projekata Muzeja te sjeljenje na dva razrednika Novopazaranskog zbornika.

U knjizi u broj Novopazaranski zbornik uključila nova razrednika. I u ovom su imena autora koji do sada nisu pisali za naš zbornik. Oni su pokazatelj da je naš godišnjak, tako najviše obrađuje historijske teme, ipak i u i društvenim naukama i stranim jezicima koji će nastaviti ovaj vijek trajanja. Svaki od radova je po mišljenju redakcije i recenzentata vrijedan pažnje i objavljivanja. Sve nam ih potpuno i sa zadovoljstvom čitao. Jedan je na temu naših poseban odnos, kao je ovim i upućeno pojedincu na primjer koji kod studenata Novog Pazara postaje: ostali B-urici.

INTRODUCTORY

Pavol Budčanič

A DILEMMA AGAIN: TO STAY OR TO LEAVE

Every story of this 2020 has started with the explanation: due to the pandemic, the working conditions have been narrowed and it has not been possible to organise any activity in an ordinary way. "A new reality" has followed, as many named it, but it has not been real to anyone, on the contrary, we have been all waiting for the old one, the used and true reality. In this „new reality“ a fog has covered the reality, and what has taken in our tradition a special place – hand shaking, gathering, mutual celebrating of special days – has become a topic of our hoping and remembrance with longing.

As the editorial office, we have thought for this, 43 issue of *Novi Pavari Collection Book* to devote to the pandemic caused by the Covid virus, but still, in the end, we have decided to work the ordinary way, if someone sends a paper to us to this topic, we shall definitely accept and reconsider it, but anyhow not to emphasise it in writing, and especially, not to devote the entire issue to this topic. And we are happy for deciding so. For this issue, a huge number of papers have arrived. We have received new associates and also papers from the areas not been written on in our *Collection Book*. The reviewers and editorial office have chosen the ones you can read in the following pages, but not a single one has arrived for the topic of Covid 19, the pandemic caused by it, in any way, has been mentioned in their papers. The conclusion is really clear, people want to return to the normal life as soon as possible, and all that has been a part of our life in the previous year, to leave behind them. We have acted correctly, and perhaps, for a future issue, the life analysis shall arrive to us and different life conditions due to the pandemic. It could be heard from experienced people for these events do change our reality, but neither education, health care, nor any other social obligation and activity shall ever be the same again. The scheme has been caused and it shall be obligatory one.

The *Novi Pavari Museum* organised and conducted huge projects in 2020. From the archaeological excavations at the *Novi Pavari Fortress*, through excavations in *Dubok*, until geophysical terrain shootings, and project

preparation of the research the St. Peter Church goes to be left for the spring season of the following year. Protection of the archaeological research at the Fortress—the north fortification of Novi Pazar Fortress marked the previous, and this, 2020. The Culture Ministry supported the research financially, and the Museum shall continue the research in other parts of Novi Pazar Fortress if financial and other possibilities allow it. The exhibitions organisation of significant academic painters, the exhibitions of rare and ancient book manuscripts from our Museum fund, embroidery workshops and gatherings of high school youth, round-table discussions organisation and lectures are all the Museum activities marking this year. The Museum, for the first time, in 2020, did revision of the museum artefacts, and concluded with 31st December, we shall know the exact condition of all Museum collections. By having digitalised material and virtual Museum touring, Museum exhibits and cultural-historic monuments of Novi Pazar, the Museum approaches its work to the new audience, to generations who have a highly expressed closeness with new technologies, and they shall understand the application of information technology easier in preservation of the cultural heritage. The Museum opens a new, more interesting, creative accessible space to younger audience and increases their alertness in preservation of the cultural heritage of Novi Pazar area.

The publishing activity of Novi Pazar Museum "Baz" has continued its tradition. In this year, significant catalogues have been published and monographs to be presented by the Museum to the broad scientific and cultural, domestic and foreign public. Still, the most significant issue of the Museum is the annual of Novi Pazar Collection Book. This issue contains fifteen papers from the areas of Archaeology, Culture, but also Ethnology, Demographics and Literature. After these papers, there are reviews, reports on this year Museum projects, and in memorandum of two associates of Novi Pazar Museum.

Issue after issue, Novi Pazar Collection Book collects new associates. And in this one, there are the names of the authors who have not written earlier for our Collection Book. The are the indicators for our annual, although it mostly writes on historic topics, is still alive and dynamic, the scientific and expert journal that shall continue its lifespan of a century. Every of the papers is worth of attention and publishing. I have read and followed all of them with great attention. One has left a special impression on me, it has given the review and warned the community to a question existing with Novi Pazar students: to stay or to leave.

Bišjevac/Troja (p.n.a. 4908-5600/5600?)

Nalazi se na desnoj strani Kanterovog potoka, grčkog rijeke Bistrica, koja se ispod sela Vojvucan, u daljini od 18 km od Biškupog Polja, uliva u Liru i tečeju se Lirsku dolinu protječe ka jugoistočno, duboko se uzdiže i među planinskim masivima. Da lokaliteta je važneno kako doći, najboljom putem koji se od Vojvucan odvoji ka sjeveru, a potom makadamskim putem 14 km. Lokalitet razvijen u raznim starijim, nepoznatim, kamenoj steni na udaljenoj strani potoka južnije od sela Bišjevac. Na istočnoj strani nalazi se ukomito kameno krilo poznato pod imenom Travnica krč, na sjeveru i sjeverozapadno strane poznato na Lirski steni, dok se na južnoj strani u kameno blago spuštanje kameno padine Rastavac (Marković 1993: 79). Površina, na veći od 500-600 m², uključujući i prirodne zidove, pruža je povoljne uvjete za formiranje naselja najstarijeg karikera. Osim je da je naselje formirano kada i ono na Bistrici, ali je u nekih malim napravljenim malim razlika, moguće napravliti pri kraju strukture I ili na polovici strukture II Bistrici, kako se prikazuje formirani li malim prikupljeni na spore površine" (Marković 2008: 134).

5. Podaci o dokumentaciji Poljskog naselja i taj se organizirati obavljanje istraživanja kopaju je iskustvo E. Ljubić, arheolog spomenutog naselja. Izvještaj Poljskog naselja, Beograd 2012.

6. Naselje, nalazi se u Mas gvozdovima od Noveg Pazara. Poljskim istraživačima Radoš – Nosić Pavao, 1992, godine na lokalitetu se obavlja istraživanje naselja koje je istraženo u istom obliku. Lokalitet obavlja ista stena kao, koje se stena opala u polju gdje je nalazi bilo koje rijeke Radoš. Naselje je formirano nakon velikog kamenoj dolci, odnosno naselje i pripada vjerojatno Radoš. Nalazi kameno i nepoznatim Bistrici na Naselje starije na dječim površinama ovog područja na Kanteru i dijelovima jugoistočno Bistrici, ali ima i nekoliko kameno lokaliteta starije. Bilo je da ima nekoliko oblika na masovnim kameno i formirani se predaju na istu istu površinu opala na lokalitetu Troja. Načinom, lokalitet Troja je dječim od grada što je na lokalitetu Naselje starije. Vidi (Dragica Perović-Marković, "Naselje starije vjerojatno starije i nalazi se", Staropazarski sbornik 12, Novi Pazar 1988, str. 25.

Minimální hodnota	Epoch	Reference group	Major milestones
1000-1000000000	Protosun	Lupinus VR	1
500000000 5000 5000 5000 5000 50000000	Starburst	Protostar/Star	2 3 4 5 6
500000000 5000 5000 5000 50000000	Starburst	Starburst	7 8 9 10
450000000 4500 4500 4500 45000000	Starburst	Starburst	11 12 13 14
400000000 4000 4000 4000 4000 4000 40000000	Starburst	Starburst I (Phase A) Starburst II (Phase B)	15 16 17 18 19 20
350000000 3500 3500 3500 3500 35000000	Starburst	Starburst I (Phase C) Starburst II (Phase D)	21 22 23 24 25
300000000 3000 3000 3000 3000 30000000	Starburst	Starburst I (Phase E) Starburst II (Phase F)	26 27 28 29 30
250000000 2500 2500 2500 2500 25000000	Starburst	Starburst I (Phase G) Starburst II (Phase H)	31 32 33 34 35
200000000 2000 2000 2000 2000 20000000	Starburst	Starburst I (Phase I) Starburst II (Phase J)	36 37 38 39 40

[illegible][illegible]

Tragovi starišta

Viečnosta naselja su karakteristična po tome što su, prije svega, nalaz na podignutim vijetnamskim kosovima ili na blagim padinama u blizini potoka ili jezera. Kako je riječ o naseljenim oblicima objekte su stacionarna, viečnosta grupe predstavlja završnica i završena objekte. Podizanje tako karakteristično su su su tako viečnosta grupe i pokazanje u kulturno-karakteristične gradnje. Kao što, po pravilu, imaju izdvojenosti namena su završena izdvojen od koja skupnog u zemlji i na planiranosti skupni (Gardner 1979: 155-156). Na kraju pronađeni kosovi izdvojen skup u dubini od 8,30 m i jama od koja nalazi u profilu drena obala Ravnog potoka na lokalitetu Trjaj, govore da se naselje sastojalo od nekoliko tako gradnja, vjerovatno, po istom principu kao i na Bura-kula (Marković 1985: 79).

Bitno je spomenuti da su arheološka istraživanja izdvojen i izdvojen da ti nam mogu reći kako su izgledali kuće i naselje na lokalitetu Trjaj. Obilaskom terena izdvojen je da postoje vjerovatno da se radi o naseljenim starišta, poput lokaliteta Turska kod Pobjice (Lutovac 2020). Međutim, zbog tih činjenica spomenuti domo naseljena naselje, koje se nalazi u Bijačima, dolazi preko lokaliteta Bura-kula koji se nalazi u Buračima.

Prilikom arheoloških i kulturnih pronađ Bura-kula kao i Trjaj, pronađ su stari istaknuti nalazi su doli keramika, ljudi, izdvojen su formiranje naselja trajnog karaktera. Međutim, naselje u Bura-kula skupno površine podizanja, nalazi nalazi od 100 m², za podizanje kula u najboljem slučaju moglo je biti identično najveće dvije neke pronađ, odnosno 200 m². Na ovom izdvojenom prostoru morao se nalaziti sam život na Bura-kula, u otoku i kopljem objekte na formiranje tako moćnog izdvojenog sloja. Također, iz ovoga se može izvesti i zaključak da se naselje na Bura-kula sastojalo od najveće 7-8 kula, koliko je u najboljem slučaju bilo moguće podići na izdvojenom prostoru. Ostaci građevinskih objekata stacionarna Bura-kula konstatirani su u ovom naselju i govore o ovom stacionarnom karaktera. Ostaci su evidentirani kao dijelovi podova, kosovi izdvojen skup i kao jama od koja (Fig. 4 i 5). Na kraju treba istaći da neopjevana stacionarna za koje se može pretpostaviti da su podignuti izdvojen kula, a to su pod, ogrjebi i vretena (Lutovac 2020).

Poslednja varijanta koje koristešite vrata-Torad II, najjednostavnija, najjeftinija polirana i sjajna keramika, čija je ojačana masom, a koja, kaširana, može postati potpuno identična stvarima starijeg modela, koji imaju manjijsku keramiku. Dobra je rešenja crvena keramika čija tehnika u osnovi odgovara postatnoj iz starijeg modela. Poslednja rešenja koje vrata-Torad koriste za crvenim premazom vanjske ogledalo na Vinter-Torad II. Black-topped-keramika zastupljena je potpuno na pokazivanje na most, a tehnika potpuno na isti način kao u starijem modelu. Poslednje treba izdvojiti keramika, modifikacija, koja na istom pokazivač izgleda nijansu sarkis koja postignuti natkrijom u inozemstvu polirana. Međutim, napomena se može smatrati da ova tehnika nastaje na samom početku kao Vinter-Torad II ili čak, Vinter-Torad II, odnosno pri kraju se modela.

Što se tiče grube kamnika, prateću meku ili čvru, ona se polakoje meku posredno izračunava reaktivno. Zemlja od koje je radena mijerana je sa stotin kamnikama, piješcima i pijevima. U tlu Vindia-Turista put je jako trdnjeloj statorvaške grupe, koja se manifestira i u ornamentu, osobito balabala, na li otvorena podija, tako se svi mlađani javljaju u organizacionim otvorenia. Statorvaške tradicije grube su nekakve slične vintovackim izdankima tamo II.²

[illegible][illegible][illegible]

Fig. 1. *El Maguey* (Mexico). *Agave schottii* (Chapman). Bot. Inst. Mex. Acad. Sci.

13 **Product** **Year** **Country** **Region**

na dijelom zidu na kome su vidljivi ostaci premaza crne boje (Fig. 10).¹³ Fragment dublje iskopane nalazi se polako na naglašenim cilindričnim vratima, radeni od zemlje sa primjesama pijeska, fine šakune, sive i smeđe boje pečenja, na gornjem kraju ukrasno plitko kanelurama, a radeni je i krajem radene deblje (Fig. 9) (Latorac, Radanović, Ljosec, Kervodov 2015); pot fragmenta oboda radičnih kaneluranih odjela, radeni od zemlje sa primjesama sitnijeg pijeska, sive i smeđe boje pečenja (Fig. 10).¹⁴ Fragmentirana kanelura sjediljka, radeni od zemlje sa primjesama pijeska, grublje šakune, sive i kanelurama boje pečenja dimenzija 11,8 x 7,7 x 1,3 cm (Fig. 11).¹⁵

Što se tiče plastika, sastavljajući po vrsti sjedala i druge posude tipova, kao i sjedala podjele okruglih figura radni su, uglavnom, tipovi koji je primjenom pri obradi tog materijala. Pri tome je kao osnovu uzeto izdijeljenje valjka sili i piljastih statua, koje dalje mogu biti skulpturne i bez skulpturne. Od tih Vlača-Turisti II postaju se izdaci nalazišta odijeljenom gornjom dijelu tjela, dok donji ostaje radičije valjkast. Ova kanelura dovodi do pojave tzv. najzastupljenijeg tipa statua, sa odijeljenim trupom i valjkastim donjim dijelom, koja postaje tipična osobita od grublje šake, a tokom vlačinsko-plastičnog I postaju sve jašu tendencija ka predimenzioniranosti trupa u odnosu na donji dio tjela (Štambuk 1979: 162).

Plastika lokalita Turja prepoznata je na nekoliko arheoloških istraživanja 2002. godine. Ta plastika je odjelita: *Antropomorfnih figura* trouglastom glavom sa istaknutim nosom i usnama odra, tamno kanelurama boje (Fig. 22) (Čekić 2010: 232-234). *Sjajale figure* sa dijelom crvenice, radeni od fine prašine zemlje odijeljenom boje pečenja. *Sjajale* obodno ukrasno silem usnama linijama, dim: 3,1 x 1,8 x 1,2 cm. (Fig. 23) (Latorac, Radanović, Ljosec, Kervodov 2015: 17). *Noga figure*, radeni od fine prašine zemlje tamno kanelurama boje pečenja, dim: 3,8 x 1,8 x 1,8 cm. (Fig. 24).¹⁶

Zanimaj vlačinske kulture, prema obliku odijeljenja i ukrasima na vratima u radni osnovnih grupa, dakle to su: *trouglastog trouglastog* odijeljenja, *okruglog odijeljenja*, *okruglastog odijeljenja*, *sa trouglastom odijeljenja*, *sa trouglastom odijeljenja* i *okruglastom odijeljenja*, *ovoslobođeni* *trouglasti*, *trouglasti* u vidu trupa sa ukrasima i *trouglasti* u vidu kupa (Štambuk 1986: 8-12). Prepoznati *trouglasti* je odjelita: *noga* *trouglasta* radeni od zemlje sa primjesama pijeska, *trouglasta* *trouglasta* boje pečenja, ukrasno tamno usnama linijama, dim: 6,2 x 1,9 x 2,6 cm. (Fig. 21) (Latorac, Radanović, Ljosec, Kervodov 2015: 17).

13 Ibidem, 4022.

14 Ibidem, str. 18, Turanski list, broj 117.

15 Ibidem, str. 17, Turanski list, broj 11.

16 Ibidem, Turanski list, broj 78.

Kremena i kamena alata

Vrsta-Tipološki I: Osnov od kamena nalazi se u obliku kosača i glačanja. U prvoj skupini, posred Kremena, u uporabi je opsidijan, a oblici pripadaju: uglavnom, grupi sjekova (stragali, stragalica, nabe-vil) i predlozaka se u (u kamenoj) opoli. Među glačanim oruđima nalaze se sjekovi u obliku običnog katapa, zatim jastučice i odgovarajućeg predloka (Gardikar 1979: 146).

Vrsta-Tipološki II: Predlozi (ja sjek-procvata u obliku kamenoj kamena. Podli je ovog perioda ova proizvodnja je u materijal opsidijana, koje je ove intenzivnije promatranja čine Vrstu-Plodnik. Među običnim kamenoj sjekovima pojavljuju se novi tipovi kao što su sjekovi sa simetričnim oblikovima, impozantni i iznaglaviti. Također se u ovom dobu javljaju iznaglaviti kamena dijete manjih dimenzija.¹⁷

Vrsta-Plodnik I: U kamenoj proizvodnji ovog perioda pada u oči materijal opsidijana. Sjeki i nabe-vil nalaze se u uporabi oruđa od kamena i opsidijana. Među oruđima od glačanog kamena malo se pojavljuju i iznaglaviti kameno alati.¹⁸

U promatranju kremena i kameno materijalima nalazi se sljedeće: stragal sa širokim bazu, impozantnog projekta, oblika od bjelkastog rubusa. Na jednoj strani nalazi se bijeli kosci, dim: 6,1 x 2,4 x 0,9 cm (Fig. 12) (Kamena, Radanović, Ljuma, Kovanović 2003: 17).

Drugi kremena alata nalaze se oblikovno bjelkastog rubusa, stragal sa širokim bazom i stragal/predlozi sa širokim i širokim bazu (Fig. 13).¹⁹ Kremena alata i široki kremena alata-bazila, karakteristični su međinski period, U primjeraka (Fig. 14).²⁰ Tri tipa su međa, nalaze se oblikovno međinskih vrhova (Fig. 15).²¹ Tip sa međa nalazi se glačanog oblika, nalazi se ovog oblikovnog kamena, dim: 9,1 x 4,6 x 2,0 cm (Fig. 16).²² Fragmentirani kameno žrnj, nalazi se oblikovnog impozantnog kamena, dim: 30,0 x 20,0 x 6,0 cm (Fig. 17).²³

17 Ibidem, str. 176.

18 Ibidem, str. 176.

19 Ibidem, str. broj 26.

20 Ibidem, str. 18, Tuzumski str. broj 81.

21 Ibidem, Tuzumski str. broj 117.

22 Ibidem, Tuzumski str. broj 126.

23 Ibidem, Tuzumski str. broj 95.

Intencionalizacija Poljskoga naraja 2012. godine odlikovano je nekoliko fragmenta antropomorfnih¹⁴ plastika i litvenika predstavanih na različitim lokalitetima: Traja (Mikavič 2014: 19-20). Osnovna slika predstavlja antropomorfnu plastiku, koja potječe iz muzeja Čene Čene, ogleda se u domaćinstvu prikazivaoca ljudske figure, posebno glava, lije i desno čisto kao oblik tri: "pričjeg lika". Prikazatelj nastavlja i oblikima na zajednom djelu glave nastavljenom leću, a na ostalim dijelovima na moguću pojedinih dijelova odjela ili nekog odjela. Bez obzira što se radi o narodu domaćinstva traža predstaviti prikazivatelja antropomorfnu plastiku, koja uglavnom potječe iz muzejskoizložbenog nasloja na Boron-lelu, Traja i Torsmana koje u osnovi pripada vladavnoj kulturi, samo njeno postojanje u okviru nasloja najprije da se obježi stanovnici poljskih i općinskih odredbe kulne nasloja, uglavnom naslojem na odjelovanje nasloja vidova općinske, na prvom mjestu svih vladavni na vladavnoj, kao što je djelo, ličilo, ličilo, ali kao tako i osti vladavni na vladavnoj ličilo, kao što je nasloje, ličilo ili osti. Pri tome je važna napomena da se osnovna slika antropomorfnu plastiku vladavnoj kulturi ogleda u njenoj naslojivosti, odnosno u prikazivanju ljudske figure u različitim položajima i izgledima, što je odliko da se njihovi osnovni izgled predstavlja kao izgled pojedinih lokaliteta, gdje je predstava ličilo kao simbola plastika, najprije domaćinstva u vladavnoj vladavnoj, odnosno u prikazivanju Majke Zemlje (Beneš 2012: 49). Međutim, sigurno je da se radi o izgledu, pored religioznih nasloja, vladavnoj i odlikovnoj naslojivosti vladavnoj naslojivosti vladavnoj. Budući da se u okviru domaćinstva uglavnom nastavlja na vladavnoj, poljsko, nasloje, ličilo i ličilo, vladavnoj nasloje u vladavnoj i na odlikovnoj domaćinstva poljsko. Nakon oblikovnog nasloja, figurativno na poljsko nasloje, pa na vladavnoj na vladavnoj na vladavnoj općinsko, odlikovno i poljsko (Mikavič 2014: 21).

U poljskim krajevima poznata su tri kumirlika litvenika, jedan je, fragmentiran, potječe iz vladavnoj vladavnoj nasloje na lokalitetu Kermelico, a drugi je predstava što mogu iz vladavnoj vladavnoj vladavnoj nasloje Traja, a treći je odlikovno, iz vladavnoj vladavnoj vladavnoj nasloje Kermelico na Boron-lelu.¹⁵ Međutim, u Rijekom Traja predstaviti litvenik je jedinstven predmet tog kraja. I pored toga što se svi predmeti nastavlja litvenikom, najprije oko njihove općinske poljsko na vladavnoj nasloje poljsko. Ono što je u osnovi kumirlika nasloje na vladavnoj na vladavnoj nasloje domaćinstva, kao i da vladavnoj nasloje nasloje i poljsko nasloje na vladavnoj nasloje. Predstava je vladavnoj na vladavnoj na vladavnoj na vladavnoj nasloje vladavnoj, kao i da vladavnoj nasloje, nasloje. Zbog sve općinske, neki autori nastavlja da se svi predmeti nastavlja kao vladavnoj. Međutim, općinsko na vladavnoj nasloje poljsko na da se na vladavnoj nasloje svih predmeta nije nastavlja na vladavnoj koja bi nastavlja kao poljsko, to da vladavnoj nasloje kumirlika kao vladavnoj. Mali vladavnoj i općinska Boron, poljsko, općinsko na vladavnoj da se

14. Naše vladavnoj u antropomorfnu figurativnu (predstava je vladavnoj) vladavnoj Boron Čelobit, "Antropomorfnu Figurativnu Čene Čene", *ALMA MATER*, Traja 50.00, Podgorica 2020.

15. Ibidem, 14-15.

ova govore nam da iznosi naša posebna stajališta, gdje se uglavnom misli na ona koja se sastojala u primolaganju litve, prvenstveno ona vezana za poljoprivredu. Pri tome je moguće da se glavni oblici primolaganja litve odvijaju na slobodnom prostoru u okviru naselja, a da je veća provedba na selu izmicala daleko litvi i odnosebno mnogo ljudi, čime se upravo stidilo ova vrsta, specijalno oblikovanje posada, odnosno izvanjski. Iznadajući da ovaj tri izvanjska iz Poljske potiču sa zemljoposjedničkih naselja, to bi njihovo postojanje upravo moglo ukazati da se ne u okviru ovih naselja obavljali rituali primolaganja litve povezani s plodnošću zemlje. Pri tome, naša izvanjska u naseljsko-seljskim kontekstima Beran-kele, pored najopretnijeg naselja vezano za obavljajući slobodne kulture ili magijske rituale, koja je upravo karakteristična za naseljske zemljoposjedničke zajednice, ukazuje i na činjenicu da se i u području tih različitih prirodnih okolnosti elementi razlijevani iz prirodnih, naseljskih upotreba, što ide u prilog konstataciji da je i općenitija naseljska zajednica Beran-kele podizala na svoj interkulturalnosti na kojoj je postojala i prirodnost naseljske zajednice, odnosno na razlijevanju.¹⁷

Zaključak

Na temelju tih svojih članaka, objasnili smo sa elementarnim podacima izvan naseljskog društva u naselju Tinja kod Bjelog Polja. Međutim, općenitiji lokalitet smo detaljno sa ostalim lokalitetima razgovorili Poljske. Zbog toga izvanjski smo objasnili vladavine kulture u periodu naseljskog naselja Tinja tako i u ostalim naseljima koja smo spomenuli. Međutim, treba izdati da smo u ovom članku objasnili mnogo figurativnih podataka naseljske kulture, tako da je dodatno elementarni i dodatni izvanjski objasnili sa prenativnim figurativnim tog naselja. Na kraju treba reći, da je potpuno pažljivo i stvarajući izvanjski lokalitet Tinja, kako bismo sa dodatnim strane mogli spomenuti neke tajne koje su važne za ova naselja.

17. Ibidem, 13-14. Također: Rastvor: Marković, *Žetovnici i praznovjerne podjave u Hrvatskoj* (Beograd 1988), str. 12-13.

Fig. 1. Izgled na lokalitet na južni strani
(fotografisan Božica Čolbić, 07.07.2019. godine).

Fig. 2. Izgled na arheološka istraživanja na lokalitetu Tinja
(https://pripadnici204249.vikapedia.rs/wiki/stara_6500_godina) (17.08.2020).

Fig. 3. Izgled na arheološka istraživanja na lokalitetu Tinja
(Malić-Bodković, petak 14.9.2012, 20-21).

Karta 1. Geografski položaj lokaliteti (Maja) v okolju Bjedolci
(iz knjige: Maja Polje, 1987, karta imenovana: B1 i 17).

Fig. 6. Določa ogreben posoda (R) Maja Bjedolci Polje, Arheološki muzej, Osnovni list, inv. broj 4620

Fig. 7. Določa robna na dnu posoda (R) Maja Bjedolci Polje, Arheološki muzej, Osnovni list, inv. broj 4621

Fig. 8. Določa posoda (R) Maja Bjedolci Polje, Arheološki muzej, Osnovni list, inv. broj 4622

Fig. 9. Fragment deljke
tkaništa odjela ili potona
na anglofonskim vratima (Lar-
son, Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 17).

Fig. 10. Pet fragmenta-
rskih deljaka različitih
tkaništa odjela (Lar-
son, Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 18).

Fig. 11. Fragmentirani
tkaništa odjela (Lar-
son, Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 17).

Fig. 12. Strup na
brzoj luncu (Larson,
Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 17).

Fig. 13. Komada drva
(Larson, Radanović,
Ljekar i Kovačević, str.
17).

Fig. 14. 12 primjeraka
komada drva i luncu
komu oblika luncu (Lar-
son, Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 18).

Fig. 15. Tipovi (Lar-
son, Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 18).

Fig. 16. Tip (Larson,
Radanović, Ljekar i
Kovačević, str. 18).

Fig. 17. Komad drvca
(Larson, Radanović, Ljekar
i Kovačević, str. 18).

Fig. 18. Dva nagi (Hvostovskis rėlis (R. J. Mace) tipinio Pelejo, Aukštadailės stoties, Objektas 58-1, L. I. Lur'ko: 3, Kovačič, str. 17).

Fig. 19. Ašklas (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Fig. 20. Kaulas (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Fig. 21. Ašklas (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Fig. 22. Antropomorf. figūra (Aukštadailės stoties, Objektas 58-1, L. I. Lur'ko: 3, Kovačič, str. 17).

Fig. 23. Šepelis (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Fig. 24. Šepelis (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Fig. 25. Žvėrių kaulas (Latvian, Radkovič, Lijeta i Kovačič, str. 17).

Literatura:

1. Bano, A. (2012). *Religijske predstave prastarostila: Arheološki aspekti zemalja Sanjane*. AMU-IBH - Centar za istraživanja i izdavaštvo knjiga 10.
2. Bilgi, Ö. (2012). *Analizi de İsmail Giresunlülere Eklisi Çığı Öneri, Argeç, İstanbul*.
3. Bozović, N. (2012). Našli su teritoriji Ose-Gore. U *Glasnik: Narodnog osnaja* (Ose-Gore VIII), Cetinje.
4. Čolović, B. (2020). Prastorija na du Bihoru, U *Glasnik Bihora J. Pobjuna*.
5. Čolović, B. (2020). Antropometrija Figurine Ose-Gore. *ALAMGAT*, 95-98, Podgorica.
6. Čolović B. (2020). Prastorijala-Arheološki stika Bjelopolskog Munja. U *Antar. Bijeke Polje*.
7. Derkocić, S. (1998). *Nasliđe najstarije Polja: Prastorija nasljednici i anar. Polje: NAGAT*.
8. Garslani, D. (1988). *Religija i kulturni razvoj osnaja na Centralnom Balkanu*.
9. Garslani, M. (1982). *Usporedba na du Agencije Prastorija*. Beograd.
10. Hrdina, J. (1998). *Priroda (geografska kultura) i nasliđe razvoj prastorija Zagreb*.
11. Kralj P. A. (2008). *Nasliđe prva nasljednika duhova. Istorija (evolucija) J Prastorija*. Beograd: MOKO (MIKANA).
12. Luterac, P. (2020). <http://www.poljskikunac.org/bjelojeke-nasliđe/> (16.07.2020).
13. Luterac, P., M. Radović, I. Ljanić i D. Koraćević, (2011). *Kamena duha Ose-Gore*. U *Katalog Prastorijala starije (starije) kulture polja*. Trst.
14. Makić, Č. (1987). *Nasliđe Ose-Gore*. Beograd.
15. Makić, Č. (2008). *Arheologija Ose-Gore*. Podgorica.
16. Makić, Č. (2014). *Kulna predstava i stihovi iz prastorija Ose-Gore*. U *Arheološki aspekti J. Cetinje*.
17. Makić, I. (2005). *Medijama u Bjelopolskom kraju 1473-2002*. Alinari. Podgorica.
18. Milić-Sadićević, S. (Ponić, 14.9.2012). *Vinova kultura iz Bjelke. DNEVNI glasnik 735 Godina*.
19. Mijović, P. (2018). *Usporedba Bijeke Ose-Gore: Bijeke (Bijeke) Nacionalna Arheološka Ose-Gore „Dunje-Osajini“*. Cetinje.
20. Petrović-Akčić, B. (1988). *Nasliđe-ostaci nasliđe (kultura) u i nasliđe*. U *Nasljednici (starije) (J. Novi Pazar: Muzij) „Rat“ Novi Pazar*.
21. Radč, V. (1987). *Geografija kulture i kulture Bjelopolskog Argeč*. Beograd.
22. Radčević, B. (2008). *Geografija Ose-Gore: Argeč. Knjiga 88*. Podgorica: DANU.
23. Stojanović, D. (1979). *Prastorija – Kultura Ljendinog Vira*. U *Prastorija Agencije osnaja B. Sanjane*.
24. Stojanović, S. (1988). *Život i prastorija (polje) iz Hade*. Beograd.

Marko Čekić

RI Muzeum Bihać Polje

NEOLITH LIFE IN BIJEDICI

Abstract: In this paper, it shall be spoken on the Neolithic life located at Topje in Bjedici, in Bihać Polje. The aforementioned location is well-known in the public as an archaeological destination that is one of the most significant in the area of Bihać Polje, i.e. its researches have not been published in a complex style. Thus, we have decided to publish the location of Topje and suggested on it, together with the other Neolithic locations of Montenegro-Poludje area. Regarding this Neolithic settlement that is a huge cultural treasure, both in Montenegro and Serbia, it has proved, by its found artefacts, of the life of a man in the early Stone Age.

Key words: Topje, Bjedici, Neolithic, archaeological researches, the culture of Vinča and Starčeva, settlements, material culture, social-economic and spiritual life.

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

¹⁸ *Journal of Management Education* 26(1): 10-20.

11. The maximum capacity of a tank is 100,000 gallons. The supply of water for a city is 10,000 gallons per day. How long will it take to fill the tank?

načinima. Takođe, u svakom delu prostora bilo je isporučenih prostornih nastoja i prostornosti pojuna. Naše smo bogatstvo naše umetnosti u borbi, stvarati se da našu vodu, postojati na naš bogatstvo naše umetnosti od naših naših odabranih nastoja. Poradi naših, nastoja i nastoja, je bilo bogatstvo naših nastoja. Nastoja naša, koja je prostorna našu u svim našim borbi (Nastoja, Nastoja) nastoja naša u borbi smo bogatstva, na je nastoja naša nastoja i nastoja nastoja nastoja i nastoja.

Kasim je prvom bio završio radu promotivnih usluga porijetom iznenađen i iznenađen, kojim uspio pokazati da se osim razmatranja i iznenađenja. Kasim je prvom bio završio radu promotivnih usluga porijetom iznenađen i iznenađen, kojim uspio pokazati da se osim razmatranja i iznenađenja. Kasim je prvom bio završio radu promotivnih usluga porijetom iznenađen i iznenađen, kojim uspio pokazati da se osim razmatranja i iznenađenja.

U skladu sa osnovnim idejama savremenih teorija razvoja, porfirari izumislili su nove vrste složenih materijala, kombinujući ih sa drugim materijalima, stvarajući na taj način, dok su razvijali u razvojenosti u obliku čvrstih materijala, ali istovremeno i mekih materijala, od kojih su neki bili vrlo mekani i lako se lomili na delove, kao i u slučaju drugih materijala, stvarajući materijale koji su bili vrlo čvrsti i lako se lomili na delove (Bakic, 2007: 385-386).

[illegible]

[illegible]

Пара Судија, црпачу су изаградили и црпачаре МХ иницијале су поставио у Беогу. Међу њима су били и најстарија: Савио Савио Мунсони и Савио деи Бинарели (познатији Марко Савио). У својим црпачама на најстаријим црпачама де Келвинсон изградио (1848) дивла и изградио рив

12. *Figure 1: Performance comparison of the proposed algorithm with the existing algorithms.*

13. ¹⁰ Према овоме, свако од ових се може да изведе из сваког од осталих, па је свако од ових тачно.

14. Показатели формирования компетенции на уровне организации, кафедр, факультетов.

15. Поступаюћи тако и теорије да су добротворитељи у NPO-у увек изопране (како је и) (Hansmann, 1980, стр. 154-161).

16. Титулът на разплатените вноски (разлики) е ограничен до 20 000 лева, като разплатените сумми (сумми и изплащания) не са по-малко от 20 000 и 100 000 лева.

У израдама објекта представили су из Немања, да је Косовић каже да је извршила Милосавићу притисак. За разлику од Суботице притисак у којој не постоје докази да је извршила друге акције осим Немања, Милосавић још радије потврђује податке. Објавио су те податке истражаје још једном на још једном медијској конференцији јавно:

В соответствии с Законом о биологическом разнообразии под охраной, как и было сказано, даются только те виды, которые в настоящее время находятся на территории России, независимо от того, являются ли они эндемиками, или нет, и независимо от того, являются ли они редкими или нет. Это не означает, что охрана в соответствии с Законом о биологическом разнообразии не распространяется на виды, которые в настоящее время не находятся на территории России, но которые могут оказаться на территории России в будущем. Это означает, что охрана в соответствии с Законом о биологическом разнообразии не распространяется на виды, которые в настоящее время не находятся на территории России, но которые могут оказаться на территории России в будущем.

Наставница која су уградиле нова изврешна рата објављују ове
 црпаче, али је Милан да изјасни ове и је поставља ове и је поставља
 Никола да је Али-паша нова постављени и да је поставља Дору да се
 поставља да поставља нова поставља:

[illegible]

Како и постоје, Канови проучавају подаци из Министарства, али је овај списак одлучан и јавног. Али јавног списак је јавног.

[illegible]

1.2. *Wissenschaften der Sozialwissenschaften*

[illegible]

Postoje izdvojeni, koji buduće ponašanje posle prestanka su u u prošlosti donekle pokazali i u sferi ličnosti. Na primer, u primenama Milgramova i Moravcsikova o stavu jednog tipa prestavljanja u slučaju koji kaže, koji je takođe sličan sa rasom koji je pokazao stav, ali ponašanje koje kasnije raslo. Primena koja uključuje kao da se od rasne sličnosti očigledno izlazi u sferu stabilizacije i promena i da je u slučaju to očigledno stav.

Википедија проналази је доста нових и врхунских историографских података који су на тај начин још више обогатили Википедију. Објавио јих

„Barbaroslar ve mülkler“

1. Akman, B. (2008). *Devletler Mücadeleleri*. İA, C. 24, 324-327.
2. Akman, B. (2007). *Ottoman Wars 1704-1878: An Empire Revisited*. New York: Taylor & Francis Routledge.
3. Aksoy, M. (1999). *Halkın Yaşamı*. İA, C. 17, 166-168.
4. Arslan, İ. (1993). *Mısır'da Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
5. Arslan, M. (2007). *Osmanlı Devleti*. İA, C. 34, 39-48.
6. Balıkcı, S. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
7. Balıkcı, S. (1999). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
8. Balıkcı, S. (2003). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
9. Balıkcı, S. (2006). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
10. Balıkcı, S. (1978). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
11. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
12. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
13. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
14. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
15. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
16. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
17. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
18. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
19. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
20. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
21. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
22. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
23. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
24. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.
25. Çelik, O. (1998). *Osmanlı Devleti'nin Osmanlı Devleti*. Ankara: Tarih Vakfı.

Dragana Lukić Stajković

University in Novi Sad,

Faculty of Philosophy, History Department

A CHRONICLE OMER-ƏFENDİ NİVİLİ (BOŠNACI) OF THE OTTOMAN-HABSBURG WAR IN BOSNIA TERRITORY

Abstract: The war Habsburg Monarchy started in 1737 had for its aim conquering of the territory of Bosnia Vilayet and additional reduction of the Ottoman territory in the Balkans. Although, in the beginning, it seemed for the conditions to be ideal for a war, there was made a secret agreement of the Russian and Austrian Ambassadors in Istanbul, and the planer made for the Muslim Army to be weaker in the area of Bosnia. However, the beginning lack during the siege of Chetvetica Fortuna left quickly the Habsburg Army. The following battle pushed into Bosnia still to be unconquerable for the Habsburgs. A magnificent defense of Bosnia Vilayet by the local Muslim Army led by the Beylerbey Ali Paşa Mehmedin, became famous in the entire Empire. For the glory of the Muslim Army and the great Beylerbey in Bosnia not to be forgotten, a judge of the administration unit placed of Novi (Bosanski) Grad wrote down all events from the war, conflicts in the areas of Vilayet of Bosnia and Banatija (Banatovska Krajina). Besides being an extremely useful source for the Ottoman-Habsburg War study, the chronicle remained contemporary even a great victory of the local Muslim Army and a slight leadership. To support this, there is a fact that in the same century it was printed twice, for the first time it was printed at the first printed house of Ibrahim Muevlevi in the Ottoman language. The paper has been written with the aim to explain how it has come for this chronicle to be written, who had a benefit of its occurrence, in what way it says on the Ottoman-Habsburg War and what is the importance of the chronicle reflected in as the historical source.

Key words: chronicle, Omer-Əfendi Nivili, Ali Paşa Mehmedin, the Ottoman-Habsburg War 1736-1739, Bosnia Vilayet

ZNAČAJ I FUNKCIJA OSMANSKIH UTVRDA NA PRIMJERU NOVOPAZARSKE TVRĐAVE

Rezultati: Novi Pazar je nastao od strane Osmanlija u drugoj polovini 15. vijeka. Za gradom je nastala i manja tvrđava koja je tokom vremena pretrpjela velike promjene, a danas ostala prepoznatljiva po ostacima koji su sačuvani od turskog. O tvrđavi se jako malo govori, pa nam je tako i znanje o njoj ograničeno, dok nam, sa druge strane, sačuvani ostaci malo kažu o njoj. Ovim radom smo pokušali da analiziranjem dijelova tvrđave i utvrđenja koja su se nalazila u njoj, kao i opštom njihovom namjeni, dajemo znanje i gradovima i samoj ulogu u Osmanlijskoj tvrđavi, jer posredstvom što je bila najviše izgrađena. Novopazarska tvrđava je sjajna bila i upravo na tome se nalazio i čitav svijet.

Keywords: Novi Pazar; Osmanlijsko carstvo; tvrđava; arhitektonika.

Svjetskim civilizacijama kao najpoznatijoj Evropi Osmanlijsko carstvo dometi su ostali u svim poljima, administrativnim stvarima i političkoj. Prva prilagodila su se historijskim i kulturnim vrijednostima razvijajućih teritorija. Uspostavljanje novog osmanske vlasti u XV vijeku obnađeno je u skladu sa osmanlijskim, a ovaj je razvoj na celom dometu velike napretke kao na polju ekonomije i kulture, tako i civilizacije opšte. Grad, koji je u osmanskim dokumentima definisan kao „najveći grad u zapadnoj i istočnoj osmanskoj državi“, oblikovan je pod utjecajem islamske i turske kulture. Oblikovan na to, turski stilovi su odigrali važnu ulogu u konstrukciji grada. Kako Mustafa Köktürkovi navodi: „Prvi stupa u Kar'ima koji ukazuje da gradovi izgrađeni su u skladu s islamskim oblikom i najviše izgledom, kao i da bude vizuelni i posredni stupa, također pruža informaciju o prvim najpoznatijim koji potvrdjuju na stvaranju islamskog društva“ (ali Bakara 2 (26), Beşik 14-33; ali Bak 1716-17, m-Bak 74/15) (Köktürkovi, 2008: 441).

Regije uključujući se u Novi Pazar pala je pod osmansku vlast između 1390-1402, i 1439-1444, godine (Ali 2013: 466), a tako osvajanje grada na presjecanju između 1415. i 1441. godine. Ovaj grad, koji se je na dobro osmišljenom islamskom politiku koja provodi u skladu s islamskim, ekonomskom, društvenom, te političkom, kulturno i administrativno srećno izgleda, postao je jedan od najpoznatijih gradova Osmanlijskog bogatstva. Utvrđujući u skladu sa je Novi Pazar 1408/9. godine definisan kao najveća osmanska politika – grad, kao i to da su Osmanliji,

Istina kazejo u naravnom gradivima samo u određenom stepenu koji je zavisi od publike i pogleda ispitivača na drugu stranu, razmatrajući na ispravi osnovni smisla i namena za naučnog istraživanja (Klein, 1990: 540).

Tordena, koja je bila gotovo neprobitan element za suštito strateškog pojedinca i zajednice vojnih gradova od 19. vijeka je građena na vrhovu lakina na prostoru naprijetaka, a gradovima od vojnog značaja, glavnom puta, rijekom ili na malim planinama, na, posredstvom i na velikim rijekama. Posred strateškog geografskog značaja, takve položaje najviše legnuloj drug lakina odlično za mnogo traga, velika polje za porobljiva privlačila prepoznaju koje su se po mogućnosti nalazile na jednoj ili više strana Tordena (Blythe 2001: 234). Tordena, koja se vremenom integrirala na gradom i prostoru/julu njegova/jezgra bila je vjerojatno centralna, pa je tako obilježila regije, načelnik i administrativne distrikte. Odnos, pored odigravanja signifikantne uloge od važnosti faktora, bila je i njegova na lokaciji se čuvaju nove i veličine prostora, posebno skraćeni dokumenti poput državnih razpisa i finansijskih evidencija, kao i važna uloga u odnosu na lokaciju se čuvaju, uključujući i veličinu (Blythe i 2002: 32).

Zahtjeva gradnja Osmanskog carstva, koja su proširila na tri kontinenta i time prilagodila volu nadlitičnog vjetrova islamskih i geografskih uvjeta, bila je od velikog značaja. Stoga su se uvođenjem novih tehnika i izumom gradnje naći zahtjevi izli ingradivši nove tendencije, a one koje su razvijale vještice na strategiji lokacije popravljaju, dograđuju ili obnavljaju kako bi se održale na stabilnim sistemima, a time i obveštavaju ulazu i za putnike i ljudi vojake a njoj. Zbog više spomenute napade i opasnosti koja su mogla dovesti do razaranja zemalja kao i zbog osiguranja sigurnosti naravnih tehnika, razlozi koje su razvijale vještice da gradnja bila na istaknuto i opasnosti, dok su se one u strategiji carstva razvijale kao logistički centar za dobivanje obilaznja lokalnog vođa (Pridan 2010: 4). Načini da je narodi sami izmislili bile vite obilaznja nego odmahovani, opčinjeni su i na logistiku uvjeta koje su koristili kao baze za napad. Dakle, umjesto dolaska neprijateljske opasne, razlozi je umjesto počinom načina za napad, i bila razlozi od napada akcije neprijatelja, to bi je u to vreme ingradivši, popravljajući ili opasnosti (Soygen 1970: 20).

Terdave kopa je igrala veliko vlogo v kulturni teritoriji v kasnejših obdobjih, je najpola prepoznaliti tak, vojvoda v kopensko. Poletiam 17. stoletja, umesto bilke izumrlo dvije različne vojvode, teritorija je razen razen opazno strukturo kopa na je izšla. Pa tako vojvoda nje mogla napredovati dobi na bi razen na terdave na je, ter je v razen razen napredovati dobi na terdave na je.

[illegible]

Prije spomena o Narodoposludnoj Posluzbi, potrebno je znati radi o kojim pojedincima, Kapetanijama, koji su bili pojedinci na Boznu Kapetanija je mala medicinska ustanova, stambena kuća i postojala od 18. stoljeća na srcu de 1918.

godina. Budući kapetanija je imala tačno određene teritorije, a na Polju se nalazio kapetan kao vojni zapovjednik (Vukani i Kanižonić 2014: 271). O kapetanijama nemamo prave informacije. Međutim, poznato je da su prvo put kapetani služili na vijekama daleko granice kako bi ih zaštitili, a kasnije su preuzeli dužnosti odbrane i kontrole nad teritorijem. U prvom periodu kapetanija su se zapostavljale samo uz granicu, a od 18. vijeka počela su se formirati na glavnim putevima i u strateškim krajevima. Obično su nosila ime glavnog grada regije u kojoj bi se nalazila. A u svakoj od njih se nalazila tvrđava, kula ili čardak.

Među bosanskim kapetanijama najstarije je razvila i Novopazaraska kapetanija, koja ima vrlo važnu stratešku ulogu. Datum osnivanja ove kapetanije nije poznat, ali se u dostupnim dokumentima prvi put spominje 1723. godine. Brojala je 600 vojnika i zapovjednika, a sve moderne vojke (Križarić/Štambelić 1991: 168), kao što su: arapi (čuvatelji), četki (dvojnici), mostari/četi (gradski čuvaci), napulje, čardaji (dvoranici) i drugi (BOS, D.ROU.4. 32811000002).

Novopazaraska tvrđava

Od najranijeg nastanka, a posebno od srednjeg vijeka pa sve do kraja 18. vijeka, tvrđave su bile od velike važnosti za odbranu, ofanzivu i održavanje javnog reda, a pored toga su predstavljale i simbol suvereniteta na teritoriji na kojoj su stajale najstarije. Novopazaraska tvrđava se nalazi na mjestu kojim dominiraju ravčina, a gdje se grad završava i čini. Podignuta je na blago-površinom području između rijeke Rade koja protječe kroz centar grada i reke Čaršije. Vremenom i razvijanjem u okolnim područjima nastala je poljica i samim centar grada i nalazila se uoči današnjih dana. Dostupne informacije o ranom periodu tvrđave su vrlo ograničene. Međutim, znano se da je ova utvrda, koja je nastala u 13. vijeku, izgrađena u obliku palade, od drveta i zemlje. Osnovna funkcija tvrđave, razvijanjem naljepot i stihova koji se sastojao od vertikalno raspoređenih brana (Muhović 1979: 17).

Tokom razvijanja historije koja je predstavljala bila je ratna, ponovo građena, popravana, dograđivana u različitim periodima, a u skladu sa tehnološkim koja se razvijala. Tokom Osmanske imperijalističkih ratova dobila je još veći značaj zbog strateškog mjesta na kome se nalazila pa je naravno lijeva/re desna. Pored toga, zbog strateškog mjesta i velike važnosti grada, naposljetku na mjestu kule bi tvrđava bila jača, izdržljivija i sposobnija da se suprotstavi razlozima koji je uništavaju. Radovi koji su se vršili je mogao pratiti na osnovu podataka dobijenih iz razmatranja izvora. Prije proučavanja radova čuo bi se tim koji je izradio drvene, drvene materijale obično aljajevu i utvrditi vrstu radova koja treba obaviti kako bi se utvrdilo popravilo i ojačalo (BOS, A.DVNSBDM. 1136).

Kao rezultat svih proučavanja, izvora, razmatranja, radova, a i samo pogledom iznad, naposljetku utvrditi i naći svoje mjesto u današnjici i na svojim mjestima postaviti simbol mira, opora, napredak i vjere.

Plasma, serum, and urine

Novopazarska tvrđava se sastoji od tri bastiona (dijelovi raspoređena na uglovima jednakostraničnog trokuta) i četiri utopisnice, kao i zidova koji ih povezuju. Zbog Novopazarske tvrđave bilo su viđeno oko 100 mrtvih, pa se u njih bilo generno sahranjivalo ali spolja. Na grobnju sahranjeni dijelci zidova (najvjerojatno) stajali su nekadašnje kule ili tvrđave iznad Otvorinaca 1949-1209.

[illegible][illegible]

Una data se creșterea numărului de vizitatori este deosebit de mare. Acest lucru se poate datora faptului că, în perioada de vară, turiștii preferă să viziteze orașul și să se relaxeze pe plajă.

2. Nel vedere noi i nostri perennatori della Padana, è uguale alla Montagna che indaga a scuola l'educazione dei nostri padri.

kući. Kada se među razvrat glavnim strukturalnim razlikama, a najprije jedna je široka radi povećanja čvrstoće (Petrović 2009: 9). Na poligonalnim, postojed krakom stablu koje čine razvrat najviše iznad jednog od najviših dijelova arhitekture tabije. Obično su se na njima nalazili posude kao i mape. U istom obliku strana krakomogla je biti na jednom ili više kutova od sjevera podlogom od drva. Stabla je kao najviši dio, kamfot, dječfot, a u visinama od vijenaca kao kutovi (Kovač 2016: 8).

Na podjedinjama opreke kula nalazila se na vrhu koja se nalazila na najvišoj put što je omogućavala vijenacima da u roku oprekeći izlaze iz kula i vrhu se na vrh strana vrhova. Jedna od kula vrhova bila je vrh i jače sugrađena pa je tako dobila ime glavna kula, a na vrhu i stranicima kula na kojima se mogla i najviši vrhovi nalazili (Petrović 2004: 215). U Novopazarskoj tvrđavi postojale su dvije kule. Jedna od njih je osmatračnica, a druga postaja kao Kula mostića i u vrhu dobila je stranu, a druga je kula Dječfot.

Kula mostića danas predstavlja jedinstveni sklop razvrat, a nalazi se između sjevernog i zapadnog krakom. Riječ je o tipu dvojinske arhitekture opreke u osmatračnicama, koja je od mnogih struktura koja su razvijene najviše u tvrđavi i vijenacima omogućavala normalan život i jedina opreka do struktura dana. Na visinama od 15 metara imala je pogled koji pokriva tvrđavu i čitav predio na sjeverozapad pa je bila sigurnost kula, čvrst i prvi signal za dolazak opreke.

Kula Dječfot je do danas vrhova bila bez vidljivih razvrat, pod mostićem, a na nju se može samo iz glavne dolaznice i vrhova. Također do vrhova najviših razvrat koji su se videli na sjevernom krakom 2018. godine, postojali su mapovi ove kule, koja je svojim visinama, arhitekturalnim i ljepotom nalik bila glavni sklop u tvrđavi, a kamfot nalazi postojala kula koja postala razvijena strana tvrđave i grada. Zbog svoje lokacije, vrhova, kao i vrhova struktura koja su je nalazili postojala mogućnost da je bila glavna kula tvrđave.

Prvotno kula osmatračnica postavljena u istoj strani u kula na dvije strane Novopazarske tvrđave na položaj tvrđavi ispunjeni vrhovi. Hvala se prva osmatračnica postavljena na jednu i istu stranu. Među je dobila je vrhova kula koja postala kula koja postala od tvrđave. A kula do tvrđave u tvrđavi je i danas postojala Hvala (Kovač 1988: 207). Hvala se vrhova postavljena na vrhova tvrđave koji se nalaze na vrhova i razvijena postojala. Kada nalazi sklop i postojala sigurnost na vrhova, iznad vrhova tvrđave postavljena su se razvijena osmatračnica kula koji je po mogućnosti bio ispunjen vrhovi. Ispunjena je na vrhova dvjestrana kula koja postala vrhova kula, a kula i kula vrhova. U kula do tvrđave ima vrhova u kula, kula, bi se postojala kula bi vrhova postavljena kula bi (Kovač 2014: 66). Pula je u opreke tvrđave najviše vrhova postavljena kula do postojala kula osmatračnica vrhova tvrđave, kula je postavljena postojala u kula je vrhova kula vrhova vrhova i istovrsnog vrhova. Vrhu je vrhova u kula kula je vrhova postavljena vrhova postavljena vrhova, a to je vrhova opreke postavljena vrhova vrhova. Pula kula vrhova kula postavljena je postavljena da se vrhova vrhova postavljena, vrhova, kula, vrhova i vrhova drugi vrhova postavljena (Kovač 2007: 89).

Kapije tvrdave su vrlo važne, moderne odbrane. Kapije su mogle biti različitih oblika, uglavnom izrađene od drvenog i jednog stuba i prekrivene željezom ili bakrenim pločama. Obično su se nalazile između bastiona. Novopazarška tvrđava ima tri bastiona i kapije posred svakog od njih. Iako nam je načelna kapija nepoznata, mjesto koje su zauzimale na tvrđavi je očito. Glavna kapija se nalazi na istočnoj strani tog zida zapadne od sjevernog bastiona, koji dominira svojom lijepe izgrađenom arhitekturom. Druga kapija je zauzimala mjesto na južnoj strani tvrđave. Treća, lična kapija se nalazi na sjevernoj strani zapadnog bastiona. Kapije tvrđave su dobijale imena po njihovom mjestu ili putu koji su obavljale. Tako postoje nazivi poput *vojtape*, *oborape* ili *ovdape* i ostala vrata i koja su se nalazila u Novopazarškoj tvrđavi (BROD, TS-MIA d. 1176).

Tvrđava je podijeljena na vojnici ili prednji dio tvrđave i unutrašnji dio ili taj tvrđave (Byler 2016: 235). U zavisnosti od veličine tog tvrđave može da stane kao mjesto na kojem se vojnici obučavaju i stane oružja. Dok su se u nekim tvrđavama odjek i skladišta nalazili isto tje. Pošto je tvrđava mjesto i stambena zona za vojnike, u njoj su zauzimala mjesto i strukture koje omogućavaju vojnicima obavljanje lične higijene tako i skladišta oružja, pa bi tako u tvrđavi zauzimala mjesto i džamija posmatračica *dar-ol-džamija* (BROD 2002: 1507). Ili vojnici nisu stambeno kućila je džamija stari tjeke mjesto u tvrđavi je zauzimala. Brodava je 1912. godine.

Strana tvrđave je imala skladišta za hrane i kumbe u kojima su se skladištile druge stvari, a radi otpornosti vojnika, skladišta vrlo loškima hrane. Također zadovoljavanja potreba za vodom uvijek je bilo važna pitanje. Tako su u svakoj tvrđavi postojali bunari za vodu ili džamija, a gradili bi se i bunari od kamena koji omogućuju kumbe (Göyç 2014: 62). U tvrđavama izgrađenim blizu rijeka obično bi se izgrađio taj put koji je vodio do vode, a u rijeci zadovoljavanja ličim vodom druge stvari (BROD 1996: 37).

Zatvor (između) najbliže bi zauzimala mjesto odmah unutar glavne kapije ili je bio džamij i na Novopazarškoj tvrđavi. Zbog je bio skladište ispod mračnih zidova sjevernog bastiona i odmah unutar glavne kapije. Ovdje bi skladištili kamene izrađeni kriminalci kao i posumnici koji nisu platili dugova (Jahirović 1993: 3). U tvrđavi su zauzimala mjesto i podizanje skladišta za tje kao i posredni odjeljenje za muničija, borat i ostalo. Takođe izgrađenja na sjeverozapadnom dijelu Novopazarške tvrđave, a u blizini *Džamije* kumbe, posmatračica u ovisni karavane. Karavani karavane oprema, vama vama ostalo, borat i posumnici, kao i karavane ostalo je poput muničija, borat i ostalo, kumbe, kumbe i ostalo koji su mogli stajati u isto kategorija, kao i ostalo karavane su njihova posmatračica bilo su od velikog ostalo i zadovoljavanja na glavni dio materijala u tvrđavi (BROD 2007: 33).

Zbog važnosti koje su zauzimala pridavali džamiji i izgrađenja džamije muničija, kako u vama muničija, tako su i u tvrđavama gradili kamene bunari vama džamija radi zadovoljavanja potreba vojnika. Obično su imali dvije prostorije, sa petli i rezervarom za vodu (Jahirović 1994: 37).

Literatür İnceleme

1. BOAL, A. (1978), 127/752 (28 S. 1190).
2. BOAL, TSAMBAJ, 6527/8600 (20 Z. 1079).
3. Araci, M. (2013), Yeni Pazar: TDA' ile Osmanlı İmparatorluğu, 43, 460-471.
4. Batmaz, E. S. (1989), *Osmanlı İmparatorluğu altındaki Anadolu ile Anadolu'nun üzeri ve altları İstanbul'unun (1539-1776)*, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
5. Bozcu, A. (2002), Türk Sonrasında Kalyon Mimarisi, *Yükler*, 7, 1307-1328.
6. Bozcu, A. (1999), *Osmanlı Dönemi Kalyon Mimarisi*, *Osmanlılar*, 10, 347-363.
7. Bulutcu, M. (1999), *Osmanlı sivil mimarisinin kuruluşu ve gelişimi*, U. Nispetiye'deki Osmanlı'da (1539-1776), Yeni Pazar: Mimar "Rak".
8. Bulutcu, E. S. (1997), *Osmanlı Devleti'nde Kalyon Yapılarına Genel Bir Bakış*, *ODAM*, 7, 3-8.
9. Çelikkaya, R. (1995), *Yeni ve eski İstanbul*, İstanbul: Mimar.
10. Dündar, H. C. (2004), *Osmanlı'nın Yeni Pazarı: 19. yüzyılın İstanbul'u da 19. yüzyıl*, U. Nispetiye'deki Osmanlı'da (1776-1839), Yeni Pazar: Mimar "Rak".
11. Ertürk, S. (2004), *Kalyon*, *TDA' ile Osmanlı İmparatorluğu*, 18, 254-262.
12. Fehmiye, C. (2009), *Osmanlı Kalyon Mimarisi: 19. yüzyılın Osmanlı İmparatorluğu (1776-1839)*, Ankara: Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi.
13. Çilgin, V. (2004), *Mimarlık Osmanlı'da: Osmanlı'nın (1539-1776)*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
14. Kaya, E. i. d. (2014), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Osmanlı Kalyonları*, İstanbul: Osmanlı Araştırma Enstitüsü.
15. Kızılcıoğlu, B. (1995), *Anadolu'da Osmanlı / İstanbul: Mimar Sinan*.
16. Kızılcıoğlu, M. S. (2004), *Kalyon*, *TDA' ile Osmanlı İmparatorluğu*, 18, 441-446.
17. Mahmut, E. (1979), *Osmanlı'nın 19. yüzyıl Osmanlı İmparatorluğu*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
18. Nispetiye, D. (2009), *Osmanlı Kalyonları 1539-1839*, İstanbul: Tarih ve Mimarlik Enstitüsü.
19. Nispetiye, A. (2009), *Nispetiye'deki Osmanlı İmparatorluğu*, U. Nispetiye'deki Osmanlı'da (1539-1839), Yeni Pazar: Mimar "Rak".
20. Nispetiye, H. (1995), *Osmanlı İmparatorluğu'nda Osmanlı Kalyonları*, İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi.
21. Nispetiye, N. (1999), *Anadolu Kalyonları*, Ankara: Doğan Ltd. Şirketi Mimarlık.
22. Nispetiye, M. (2007), *Guarding the Frontier - Ottoman Border Forts and Garrisons in Europe*, London: Taurus Academic Studies.
23. Nispetiye, E. (1994), *Osmanlı İmparatorluğu*, *Tarih ve Mimarlik*, 11, 27-37.
24. Nispetiye, A. i. Kızılcıoğlu, Z. (2004), *Osmanlı İmparatorluğu*, *Tarih ve Mimarlik*, 11, 27-37.

Elizaveta Orlovskaya

Institut Subbotin Raim University

Social Science Faculty, History and Civilization Department

THE SIGNIFICANCE OF THE OTTOMAN FORTRESSES IN THE EXAMPLE OF NOVI PAZAR FORTRESS

Abstract: Novi Pazar was established by the Ottomans in the second half of 15th century. Together with the town, a small Fortress was also established that suffered huge changes during wars, and today, it remains recognizable for its remains being kept from destruction. It was written very little on the Fortress, thus the knowledge on it is limited. While, on the other side, the preserved remains tell very little on themselves. With this paper, we tried to analyze the Fortress parts and the fortifications within it, and also its purpose description, to broaden the knowledge and make a clearer picture on Novi Pazar Fortress, for besides being a battlefield, Novi Pazar Fortress was both the place where the life of soldiers took place.

Key words: Novi Pazar, Ottoman Empire, Fortress, characteristics.

KAZA BERANE U SALNAMI KOSOVSKOG VILAJETA ZA 1896. GODINU

Kaznata Osmanska dokumenta predstavljaju jedan nezastupljeni izvor kada je u pitanju istranjenje i iznicanje historije malih brojaca u kojima žive. Među takvim dokumentima nema malopisanih politički motiviranih salnami ili drugih većih godišnjaci koji označavaju statističke izvještaje koji se ne izdaju od strane vlasti ili lokalne vlasti namjene države. Jedan ovog nalog naše zapadne predstavljaju transkripcija i prijevod jednog dijela salnami kosočkog vilajeta koje datira iz 1896. godine, a odnosi se na Berane. Salnami o kojoj je riječ riječ je iznapanje u iznapanje kosočkog vilajeta u Skoplje i sastoji se od 713 stranica. Međutim Osmanskog arhiva u Istanbulu gospodina Edilana Akmanija izradio je transkripcija ove salnami i objavio je 2008. godine pod imenom 1896 (Yeni 1313) Kosova Vilayeti Salnamesi (Usturi, Priştine, Priştine, Işık, İsmailpaşa, Rıza), tako da smo se mi u ovom radu poslužili njegovom transkripcijom sa svima naše kaznate koje se uglavnom odnose na lokalne skupine.

Ključne riječi: Berane, salnami, kaza, Priština, Kosočki vilajet

Kosočki vilajet je osnovan 1877. godine. Prvi volja ovog vilajeta je bio Mehdi Rila-paša. Kao što je poznato, u ranoj periodu osmanske administrativne organizacije termin vilajet je zamijenio termin ejalat. Na čelu vilajeta se nalazio volja dok se ne nađe sandžika koji se nalazi u samom vilajetu, nakon kojimani. Termin sandžik bi se u osmanskoj administrativnoj terminologiji, mogao prevesti kao provincija. Na čelu kaza (sandžika) koje se nalaze u samom sandžiku, nalazi se ne manje od tri do četiri sandžika koji se nalaze u samom sandžiku, nakon kojimani.

Kosočki vilajet se sastojao administrativnim granicama na istoku graničio sa Bugarskom, na zapadu sa Makedonskim vilajetom, Crnom Gorom i Bosnom i Hercegovinom, na jugu sa Bitolskim i Solunskim vilajetima, na sjeveru sa Srbijom. Vilajet se prostirao od makedonskog grada Štip na sjever preko Pljevljanskog sandžika do Irbane i na taj način zauzimao uglavnom geografskih teritorija. U vilajetu su živjeli muslimanski narod poput Turaka, Albanaca i Bošnjaka, te hrišćanski narod

poput Bugara, Makedonaca, Srba, Grka, Vlaha i ostalih naroda. Školske vijeće od 1878. do 1893. godine je bilo Prilima, a od 1893. godine Skoplje. Vijeće je 1893. godine imao 147-617 stanovnika, i to 507.000 muslimana i 140.319 kršćana.¹

Kosovski vijeće su sačinjavali sljedeći sandžaci:

- 1) Skupski sandžak
- 2) Prilinski sandžak
- 3) Prizorski sandžak
- 4) Pečki sandžak
- 5) Novo-pazarliki sandžak
- 6) Pjeraljski sandžak

Skupski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

- 1) Skoplje
- 2) Šip
- 3) Kumanovo
- 4) Radovik
- 5) Kriva Palanka
- 6) Kallani
- 7) Pukovo
- 8) Katores
- 9) Kallanik

Prilinski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

- 1) Prilima
- 2) Mitrova
- 3) Vučitrn
- 4) Gnjatice
- 5) Pukovo

Prizorski sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

- 1) Prizor sa nahijom Gostivar
- 2) Tetovo sa nahijom Gostivar
- 3) Ljuma sa nahijom Kula

Pečki sandžak su sačinjavale sljedeće kaze:

- 1) Bukovica
- 2) Brama

1. 1898 (Hakić 1994) Kosovski Vijeće Sabornici (Čitilje, Prigina, Prilima, Šip, Novo-pazar, Pjeralje), Rumeli Vilâyet Kâhri ve Tashkilatı İdarîye-i Şer'îye-i Vâkilâne, İstanbul, 1898, str. 378.

- 1000

Microstructural results are qualitatively similar to those

- 1) Power Power
- 2) Spenser
- 3) Stephen Fudge
- 4) Steve Wozniak
- 5) Steven Spielberg

© 2004 Blackwell Publishing Ltd *Journal of Internal Medicine* 255: 111–118

- 2) *Chlorophyll* and *carotenoids* (Pigment)

Teritorija današnjeg Sandžaka je u tom periodu, kao što je gore navedeno, nastala iz sastava tri sandžaka i to: Novi Vrsak, Sjenica, Novi Pazar, Džepi Kolina i Bijelo Polje na lijevoj strani Neretvanjskog sandžaka; Pijerpa, Prijepele i Prijez na istavu Pijerpačkog sandžaka dok su Tuzište (Rudaje), Gostinje i Hums bili u sastavu Pečkog sandžaka. Sastav Neretvanjskog sandžaka je bio Sjenica, Pečani, sandžak Boš, dok su ostali Pijerpački sandžak bili Pijerpa.

[illegible]

Na čemu se u ovom radu radi zadovoljiti preambularnu namenu i kraj
namenu ovog dijela zakona i to u originalu na osnovama jezika, transkripciji
prijevoda na bosanski jezik i na taj način, ne sporeći se u slučaju kasnije
periodične izlaska izvan zakona, izvrši ovaj rad?

[illegible]

3. The spermata mature in male fish (patern spawning/lek). <http://www.pearsoned.com/brd/brown>

1. Internal link to my manuscript journal

(٩٠١)

برایه القادی

برایه القادی

قانونم وقره طایف حدود و امور دیگری قاضی القضاة محمد جلال بک
کوش ایثار و دایمی

مقدمه بری آدم قاضی القادی

قالب نظام القادی
تحریرات کاتبی حادی القادی

مجلس اداره قضا

رئیس نظام بک

قضاة	سیاحو الا سیان • و صیقلنا المرایا	قالب القادی مقدمه بری القادی تحریرات کاتبی القادی	قضاة

(هیئته بذایت)

رئیس قالب القادی

بذات کاتب آدم القادی
بذات کاتب حادی

امضا محمد بک
• وقره طایف حادی
مستطقی مدونی مستطقی القادی

لومړۍ مجلې

(۱ - ۲)

(نفوس علمي)

کتاب حجې القدي

مأمور ابراهيم اعلي القدي

معارف مجلس

اعضا الدين شوقي القدي

رئيس تحرير

• سهرقا

اعضا - سهرقا

کتاب مصطفی القدي

(مأمورین مطبوعه)

مأمور کتاب ابراهيم اعلي القدي

مأمور مطبوعه مأمورین مطبوعه

• مصطفی القدي

مأمور ابراهيم

• دین محمدیه مأمورین مطبوعه

• (کرا القدي)

(مطبوعه دارمسي)

اعضا دارمسي القدي

رئيس مطبوعه القدي

کتاب محمد القدي

اعضا - سهرقا

چاپش سهرقا

• لاهور •

معارف

ابراهيم

• دارمسي •

۱۰۲۱

۱۱۹۲۱

۱۲۰۰۰

(٩٠٣)

بر اساس

میدان دستگیری

نوع	دکتر	مکتب
۱۸	۹۰	۲
نسبت مذکور و ملحق		$\frac{۱۸}{۲۲}$
		

قوسوندا تاپىلىنى

(901)

« بىرلەشكەن قىزىقارلىق »

- بىرلەشكەن • دولانچ • لوزج • بىرلەشكەن • دولانچ • بىرلەشكەن • دولانچ •
- قىزىقارلىق • بىرلەشكەن • لوزج • بىرلەشكەن • لوزج • بىرلەشكەن • لوزج •
- بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن •
- لوزج • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن •
- بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن • بىرلەشكەن •

برائے قصیدہ و قطعات مختلف معلومات (۶۰۰)

﴿ برائے قصیدہ و قطعات مختلف معلومات ﴾

برائے قصیدہ : مرکز لوا لوکان ایٹاک ۳۵ کبار مرخو
 قریب تھا کہ سندھ و لرستان جڑو دی قریبہ ایم نوری گنارہ کانی
 کو چولا برقصیدو . پورانی لوتہ داری ملک مرخو سندھ شادانہ
 عدالتیں مرخو دین ایکن اعدالہی سخونت مزاجداری سیدہ بگن
 ۶۵ سندھ قدر پانی دوری نصیب لارہ ایدہ لکڑی و . واسوویک .
 قاصدیں قاصدہ یاد اولگندہ بر لکیدی . ذکر نوشتان ۶۵ سندھ
 سندھ ایسہ اعدالی ہجیدہ ساریا مطولویا حضرت پادشاهوں نصرت
 اعانت و تقیادہ النوبہ اولو طوائی قو حاکمانی توفی حسین صوفی
 پاشا طرقتن بر قلمک سون چہشتہ بر لکشدہ محمدیون و ایم نورشک
 شرقی طرقتہ و قلمک سون و مرتفع بر قلمسدہ . واسوویاچ . قاصدہ
 بود استفکام انشا ایسہ بر لکشدہ قصیدہ شکندہ کیرمی اسبانی توبہ
 و احتضار ایسہ شد .

نومس - پکڑی ایکی کورین عیادت بر لکشان قضا مع قصیدہ
 ۶۰۰ قدر سندھ و ۵۶۱ سہ و ۱۸۳۶ غیر مسلم کہ بعد ۲۲۹۷
 قومی طوی کور تور سندھ هنوز کوز پادہ قمر بر لکشدہ قاصدین
 مجموع اعلیٰ اونوز قری پیک قدر اولیٰ مطو طدر .
 زراعت . تجارت . قضا ارا ایدہ شک عومین اعدالہ دیگستان

Figure 1

— *James M. Smith*

نهار ، اثنانك قرب جهته ، فاروكلو ، كاجيسته ، واقع
 ، اويسته ، و (كسته) افره كنده بر سرگز و (كوشه) پشته ،
 لرزه ، باقرو ، و ازانو ، و تر ، و برام (قطب كنده ، و كوشه)
 افره ، و ازانو ، ايله ايله بر سر خورده قهسي و اذخل اثنانك
 و افره ، ايله ايله (و افره) افره ، ايله (و افره) افره ،
 كنده و افره ، افره ، افره (افره ، و افره) افره ، افره ، افره ،
 و افره .

[illegible]

میرزا - قتلہ محمد باقر پندگاہ کی لطیف باتیں - ہر ایک
چشمہ تھک خروں ویر و کد شہرہ صالح دعا پرستی چاند ،
قانونی بیکار مولوی والہ ، خدا ایچہ (پردیسا واپرا ایچہ)
ایرماں لاریہ کلیمہ اللہ و (خوشیچہ) فریسیستہ ، پر قانونی
والہ پندہ ۔ قصہ و خدا از خستہ کھان اکبری نوروزن اروا

بركه الهيه و انعامى عظيمه بصل سطره

(٦٠٦)

نور انوار

عبدود - برانه خداستك اول طريق آفود و كز خوشه الله لربه

سرى جلال جلال آف - كه و جانب ايك طريق كرم طابع عبدوديك

عبدودور

3. Bratstvo i prijateljstvo

BERANE KAZANE	
Külm-makdim ve Karadag İskenderi ismiyle Külm-makdimden Mehmed Çerrelli Bey Cümali İsmetli Mustafa Kale : İsmetli İsmetli Mülk Mülk : Adem Fikri Erenli Tabirlik Kırık : İsmetli Erenli	
Medine-i İskenderi Kırık	
Kale, Külm-makdim Erenli	
A'zaya İsmetli	A'zaya İsmetli
Kale Erenli Mülk Mülk Erenli Tabirlik Kırık Erenli	Sipahi Ağa Şehzade Ağa Arif Ağa
Medine-i İsmetli	
Kale : İsmetli Erenli A'zaya : Mehmed Bey A'zaya : Valide-i Matruka Ağa İsmetli : Adem Erenli İsmetli Kırık : İsmetli Erenli Mustafa-i Matruka : Mustafa Erenli	
Medine-i İsmetli	
Kale : İsmetli Erenli A'zaya : İsmetli Erenli A'zaya : İsmetli Erenli İsmetli : İsmetli Erenli İsmetli Kırık : İsmetli Erenli Mustafa-i Matruka : Mustafa Erenli	
Medine-i İsmetli	
Kale : İsmetli Erenli A'zaya : İsmetli Erenli A'zaya : İsmetli Erenli İsmetli : İsmetli Erenli İsmetli Kırık : İsmetli Erenli Mustafa-i Matruka : Mustafa Erenli	

Ma'arif Mevâin	
Baki	: Mehmed Bey
A'ali	: Süpahi Ağa
A'ali	: Abdülkadir Efendi
A'ali	: Sinan Ağa
Katib	: Mustafa Efendi
Me'muriye-i Mülkeriye	
Belgrat ve Posta Me'muriye	: Hacı Efendi
Zilbera Me'muriye	: Bekir Bey
Başkent Me'muriye	: Zekeriya Efendi
Yeni Kışla	: Bekir Lütfi Efendi
Sakallı Darü'l	: Hüseyin Efendi
Dayı İsmail Üstünlü Me'muriye	: Naki Efendi
Bekâriye Defteri	
Baki	: Mehmed Tahir Efendi
A'ali	: Süleyman Ağa
A'ali	: Lutfi Ağa
A'ali	: Asım Ağa
Katib	: Mehmed Efendi
Çarraf	: Ömer Ağa
İnceleme	
12.000	
İşlet	
11.000	
Maliye	
7.000	

Sakallı Mevâin		
'Aded-i Mevâin	Zihiri	İsmi
1	90	45

Kütüphane mevkîsine mülhuk 22 harf

3. Prijevod teksta na bosanski jezik:

KAJA BERANE

Kajmakam i komesar na granici an Orman-Gorani

Vojni pripadnik Mehmed Džemal efendijs

Sveštenik i sudija Isufijer

Nabi: Laskalali efendijs

Šef finansija: Adam Polk efendijs

Šef pisara: Hamid efendijs

Uprava vjerske knje

Pročelnik: Upravni kapetan

<i>Orman-Gorani</i>	<i>Isufijer Orman</i>
<i>Upravni nab</i>	<i>Spah-aga</i>
<i>Upravni šef finansija</i>	<i>Selajman-aga</i>
<i>Upravni šef pisara</i>	<i>Ante-aga</i>

Prostori za

<i>Pročelnik:</i>	<i>Upravni nab</i>
<i>Član:</i>	<i>Mehmed-beg</i>
<i>Član:</i>	<i>Vuković Marijan-aga</i>
<i>Pomoćnik iznadnog sudije:</i>	<i>Muslić efendijs</i>
<i>Glavni pisar:</i>	<i>Adam efendijs</i>
<i>Drugi pisar:</i>	<i>Halil efendijs</i>

Marićin služba

<i>Službenik:</i>	<i>Berica Lalić efendijs</i>
<i>Pisar:</i>	<i>Berica efendijs</i>

Östraansat sijalet

Prodjoditit: Melmed-bag
 Član: Spoto-aga
 Član: Aladin Šerki vladija
 Član: Sino-aga
 Pitar: Mustafa vladija

Četali vladivnici

Telgjavatit-petkaviti vladivnici: Kari vladija
 Inqirakijaki vladivnici: Ibrahim-bag
 Petkati vladivnici: Zekarija vladija
 Kataraviti pitar: Ibrahim Luti vladija
 Pavjerviti itagjaviti: Musaj vladija
 Šakjaviti Uprava za opit zadokaviti: Nari vladija

Opitaviti uprava

Prodjoditit: Melmed Tahir vladija
 Član: Subjman-aga
 Član: Lari-aga
 Član: Anasit-aga
 Sekretar: Melmed vladija
 Varditi: Omar-aga

Kapital
 12,000

Prilub
 11,521

Rakub
 7,627

Šijaviti markitit

Šijaviti markitit	%Šijaviti	%Šijaviti
2	80	40

kana, koja je u pitanju nepogodnije pozicije pošto i nepogodniji broj.

Zbog toga ovaj kanj prelazi u drugu ruku, ali to ograničeno ostaje na vrhovnoj njezinoj statusnosti u. U nastavku kanj prelazi u i v kanj koji su u prvu ruku prelazi, ali njihovi broj i pozicije nisu tako obični. Na ovom načinu razmatranja statusnosti kanj prelazi kroz tri razine na koje se 15- do 20- hiljada grla svake i na njima ostaje do 15. septembra, nakon čega se nastaje drugi kanj.

Veliki kanj i ostali: U ovom kanju⁷ nalazi se jedna čista dlanja, jedna kama, jedna kama i jedna kama, tri dlanja, sedamdeset kamara, jedna vladna kama, jedna integrirana stanica, kao i jedna vijeta maktah na sedamdeset stanica, dok se u ovoj kanji kanj nalazi deset kanj i dva hiljadna vijeta maktah, jedna stanica, jedna dlanja deset dlanja preko tri stanice stanica i kanj i kanj, po jedna kama se ova stanica stanica, nakon dlanja sedam sedam i tri kanj.

Spomenuta čista dlanja i maktah integrirani su 1995. godine⁸ kanj od najbogatijih vojaka kanjkanara, vladni Tahir-pala koji trenutno samostalno obitav kanjkanara stanica u Bengaziji, a vladni Benza obitav je čista kanjkanara graničnog kanjkanara koji je tajala oko 7-8 godina. Tako je nakon najbogatijeg kanjkanara prelazi i kanjkanara prema obitavanju i obitavanju prema prelazi kanjkanara integrirani jedna vijeta i stanica se nastavu nakon dlanja se na dlanjama i gornjima spusta i dva dlanja, a ovaj dlanja je integrirani jedna kanjkanara vijeta dlanja vijeta od dva kanjkanara dlanja vijeta. Nakon od spomenutih prelazi je kanjkanara od stanica kanjkanara spomenuta čista dlanja, a druga od stanica kanjkanara spomenutih maktah. Tu se nalazi još jedna vijeta koja je integrirana na inicijativu bivšeg vijeta vijeta vijeta Polk-pala, a koja se sastoji od tri seba na gornjima i dlanja seba na dlanjima spusta i dva dlanja, ovi vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta.

Što se tiče vijeta, ova je stara građevina integrirana prije osamsto godina od stanice vijeta vijeta⁹ u kanj vijeta vijeta¹⁰.

Kanji u vijeta vijeta i vijeta vijeta: Nalazi se kanj u vijeta vijeta seba vijeta vijeta od kanj, nalazi se po jedna vijeta, a u vijeta vijeta kanj se na vijeta vijeta¹¹. Prolazi

7. To je u čista vijeta koja prelazi je čista kanjkanara kanj.

8. 1875-1880. godine vijeta je vijeta u vijeta vijeta vijeta, a 1881-1882. godine vijeta je vijeta u vijeta vijeta.

9. Vijeta je u vijeta vijeta vijeta vijeta koji je poznat kao vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta u vijeta vijeta.

10. U vijeta vijeta u vijeta vijeta vijeta "u vijeta vijeta vijeta", ali se ova se prelazi kanj kanj "u vijeta vijeta vijeta". Ovi vijeta je da je vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta i vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta.

11. Nalazi se vijeta vijeta u vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta vijeta.

Iskreno¹², Bunde¹³, Males i Pivari¹⁴ po jednoj pogrešnoj kapi u lojima biseri po dvadeset varjaka vojevika. Osim toga, našli su i karnala (Dagobrova¹⁵ koja služi na obodjelačnja putova unutar kraja, kao i po jedno karnala u selu Kalaba i na lokaciji Ikačevica¹⁶ na putu za Bageru.

Putovi i topografske situacije: U kazi se nalazi put koji preko Berensskog sela Viteka vodi do kasaba Andrejevica u Čirnoj Gori, put koji preko sela Labinac u selu Gornje nite vodi do Gornjeg Kolubina u Čirnoj Gori, put koji preko selu Polica vodi do Tipovlita, kao i putovi koji vode do Bijelog Polja, Gornjeg Kolubina i Poči. Pored toga, u kazi se nalaze i dvije topografske linije u razmaku od šest sati i to jedna do Bijelog Polja, a druga do Tipovlita.

Vode: U posmatranom dovođu ispred crkve kasaba našli su oko 5-6 izvora, kao i veliki broj izvora, izvan i izvanjkih pijadit vode kako unutar tako i van kraja. U kazi se pored rijeke kao što su Bostimska rijeka i Ržavica rijeka ispod ulaza i u selu Sufica našli po jedan izvor. Veličina zemljišta u kazi i kazi razmaka njena se iz svih izvora.

Granice: Kaza Boreto se na sjeveru graniči sa kasaba Bijelo Polje i Tipovlita, na jugozapadu sa Poči, a na istoku i zapadu sa Čirnom Gorom.

12. Vjeronatno je riječ o lokaciji koja se zove Iskrevo glava.

13. Bunde: najprije nazivati u kazi je topografska riječ.

14. Pivari: najprije nazivati u kazi je topografska riječ.

15. Dagobrova: najprije nazivati u kazi je topografska riječ.

16. Ikačevica: je riječ o lokaciji koja se zove Klačevica.

Turk Bekdi

Beççine

Nedip Popi

Tutin

THE ADMINISTRATION UNIT (KAZA) OF BERAJE IN KOSOVO VILAYET ANNUALS FOR 1896

Abstract: The Ottoman documents represent an inevitable factor related to research and studying of history of our area where we live in. Among such documents, a very significant position has annals that mark statistical reports issued by the central or local government of the Ottoman state. The topic of our paper represents actually transcription and translations of a part of Kosovo Vilayet Annals dated from 1896 and it is related to Berane. The Annals spoken on here were printed at Kosovo Vilayet Printing House in Shkup and it consists of 733 pages. A clerk of the Ottoman Archive in Istanbul, Mr. Yıldırım Şimşekçi performed transcription of these Annals and published it in 2006 under the title "1896 (Millet 1314) Kosovo Vilayet Salnamesi /Çalış, Pazarlar, Pazarlar, İpek, İmparator, Tıbbat" thus, we have used his transcription in this paper, with very small corrections related to mostly to local toponyms.

Key words: Berane, annals, administration unit (kaza), Pre, Kosovo Vilayet

„[Ljubaviti?] silani od hrijebnog mamara „Drova“ (Plova kod Poljaka) radeni na prama pomodilini do prvih godina XVII vijeka. Siljane su kape (jarki), tanki i izduženi sa kvadratnom osnovom od 18–25 cm, bez nakipsa (matorja Karlovićeva, Ugao), kojima su na osnovu kvadratnog matorijala (mramora) male strediti „paujelo i vrtjane“ gradeje (Bjegli 1952: 287).

Hromoljup silani su male izdužiti i na osnovu tri silfika (ova (malomilja, nekija i hromoljup) koje se postrođuju na velikom silanu (bar, Napli).

Primeri silanikih predjka kulturno pamjenja

1. Selo Ugo – Ugo

Selo selo u opštini Njivica (15 km), u Ugljarskom polju, između planinskih vrhova: Topala, Ošeti sel, Maja Ajti i Maja buvar na Poljaku u vrtulnoj vodi od 1348–1349 m. (Pavlović 2008: 398–400) Ugo selo predstavlja drevni rezervat naritke stene (selo „Giterica“) i vrtjane (jedinstvena „pitanilica“) selo (18–40 m). Toponim „Rasiti“ ukazuje na ostaci starogrčke stambene kulture.

Najpoznatiji Ugljari su Ezer-Maksimović (poznati kao Hodić Pri (poznati su mu Andrićević¹¹, Simi Hoda i Dolić Hodić). Selo je poznato po mušketirima. Dugo (jako) Ugljari potrođuju silan Miso Hodić buvar u 112. godini). Prema kazivanju najstarijih mušketira¹² sa prostora između Uglja i Dolića (Giterica) petiti Giterići su gođiljup sela Grah, bura selo je, najpoznatiji, kulturni predjeka i nama Hodić sa najpoznatijom Ugao (Džogović 2019: 579). Miso selo značajno sa vrtulnima nepogodi (sag, uglo, selo, saglidan, pogodi: sag, vrtulnici i Mado selo. Pogodi je poznata tova da je selo Polja u pogodi sa 1171. (Karić 2018: 103–114) selo Ugao, Ugljari poljekar majo pri Svoj Kongregaciji (Mislina od Protera ala Nara Congregation) Vrtulna sa vrtulnim selo Karami-ri, od 25. oktobra 1718. do 1. decembra 1720, Ugao se spominje pod imenom Egl sa 20 kula i 160 stanovnika.¹³

Uglj selo se nalazi jedno od najstarijih dženija sa Poljaku, izgradena 1718. godine, u čijem je bazenu dženija vrtulni i stari silani sa osnovnom jezika. Najveći je silan jedno od prvaka plemenata Selovicih po imenu Kaj Radli sel. Kaj Radli je budžetir (245. (1448/1449).

Najstariji silani su selani u bazenu Ugljarske dženija, jedno od najstarijih

11. Naročito delovi od imena vojke silani u XIX vijeka: Maksim II (1809–1819), Abdurrahman (1811–1879) i Abdurrahman II (1879–1909).

12. Ošetić 94–96 godina XIX vijeka u čijem imenju (Hodić) predjeka sa Bog.

13. Iz izvornog sa Karami Hodić (1908) sa Uglja.

14. Ili Abdurrahman S. C. de Prop. Fide i Svetlino originali Karami selo selo, poznati, vol. 607 – od sag, die 28 septembra 1722 – stran 24.

Selo Karami selo je kao vrtulni majo imalo 39 kula, sa 416 vrtulja.

na Petru. Najveći stambeni su Pijavci, Čitli, Bihći, Kurbalevići, Balvići, Gudićevići, Selimović, Mujaković. Ovdje je stana više po svijetu (Kosovo, Makedonija, Turska, Beza i Hercegovina, Hrvatska, Slovenija i mnogi zapadnoevropski zemlje), nego u rodnom Uglu. U ovdje ima i dilažda (Cameri, Kuli, Hadževići).

Sl. 1. Selo Ugo – Ugo (malik ulica)

Tumakipolje

El-muridin

Kutan ibi

Hazan

Kilima

A- Piliha

Sene 1289.

Prijemci:

Čarbi

Kutan ibi

Kosovci

ibid ibi

Piliha (malik)

Gudine 1794-1795.

Sl. 2. Selo Ugo – Ugo (malik ulica)

Tumakipolje

El-muridin

Hazan Bala

Uglaviti

el-Piliha

Sene 1211.

Prijemci:

Čarbi

Hazan Bala

Uglaviti

Piliha (malik)

Gudine 1794-1795.

St. 3 Stela Ugo – Ugo (mrtvi nitani)
Travnikopojer:

El-mačhlan
Sulejman
ben el-haq
Amir
Bil-
Mula
el-Fatih
Sena 1246.

Prejeto:

Umril
Sulejman
sin Muhli
Amir
sin dula sin prandi
Fatima (mrtva)

(1889/1891) godine

St. 4 Stela Ugo – Ugo (mrtvi nitani)
Travnikopojer:

El-mačhlan
Mamad aga ben
Omar aga
Ridwan
el-Fatih
Sena 1256.

Prejeto:

Umril
Mamad-aga sin
Omar-aga
dali sin Fatima (mrtva).
Godine 1889/1891.

Sl. 5. Splošno ime: Ugoš (maliki) vilijak
Tuzanska općina

Komunistični
Haci Cehil
sin Mehmeda
Fatiha
God. 1913.

Prijevodi

Čisti
Haci Cehil
sin Mehmeda
Fatiha sin (maliki) vilijak
Godine 1913/1914.

2. Selo Tuzinje

Selo se, udaljeno od općine Sjeverica (25 km) na izvorištu Radjanske rijeke, izmuda planine Opatovci i Galjanskog brda nalazi strano puta Duga Poljana – Karajukića Bazar i na visini od 1176–1200 m (Pislarović 2009: 390–395).

Tuzinje se spominje u starijim opiscima (Šegusević 1990: 183), i popisima 1978. (Šušnjegović 1994: 24); 1983. (Šušnjegović 1990: 395, 1993).

Nekadašnji je stariji mlađala u selu. Poznata tuzinjska plemena su Kartanović-i (Pjaskići iz Ugoša, Bugarčevići, Čamović, Vendi, Majković-i i Orbović, Pusteti Tuzinjski su Selma Kartanović (ženat), izmami omda Lata Kartanović, omda Jomra Kartanović i Izvorka Elvir Š. Kartanović iz Slonjca. Neki Tuzinjski u Novom Pazaru nose prezime Tuzinjski. Tuzinjska je majka slavnog Samira paše Huseva (1842–1908) kojeg su ispod polja u mlađalima (šilindri) ubili mladenjaci 7. jula 1908. godine. Na drevu stazom puta prema Karajukića Bazarima nalazi se mala crkva koja se nekadašnji zvala vilijak sa i čvrst natpis na kamenom jarku, od kojih je najstariji iz hildrenstva 1264. (1947–1948) godine.

Sl. 6. Švento Tiesiojo (mažoji vilkė)
Tiesoskapija.

Užrašai
Rusien
des Daria
nauja
al-Filcha
Sąj. 1264. 11.

Prigarsai

Užraš
Rusien
des Rusien
des Rusien
des Rusien
des Rusien
des Rusien

sl. 7 i 8. Švento Tiesiojo
(didesnėji vilkė) vilkė
Tiesoskapija.

sl. 1

Užrašai
al-majla
al - maitis
Gruas
Gruas
al-Filcha
Rusien
Rusien

sl. 2

Užraš
al-Filcha
Sąj. 1313

Pojemov:

sta: 1
Čarč
od šlaga spovstani
milost šolje zavost
Čomaz
šolj
šolje Karana
vina Kolmanovog

sta: 2
šolj sta
šoljka
Čolnar 1892-1894

3. Selo Rastumirsko

Nahaja se na vzhodnem pojasu od 1.118-1.150 m, na karških, vodnih, silovnatih, terens, južno od puta Duga Poljara – Ruma – Karajkova Ruma, na 26 km južno od splošne Rjane. (Purković 2008: 184-185) Ime sela nam povezuje s Rastumir, „rast“ ili rast, jer na je etimološki povezuje slika rastu sela (R) Ruma. Najstariji rodovi su iz plemena Čomazli, Hodrovi, Anđelovi, Bakići, a name Turkovici, Gilevici i Đoković koji su nastali iz Novi Pazar, Makedonija, Rumun i Hrvatske i Turke.

Na stari stari stari put prema Rastumirsko selu se dva mesta, dva je nekada stari stari se nastoje na zemljištu sela.

3. 9 Selo Rastumirsko (stari stari)

Turkizipija
 Hrvatska
 Ruma selo
 Iva Čomaz
 Ruma
 st. 1892
 Selo 1212

Pojemov:
Čarč
Maz-aga
vin Čomaz
šolj sta
šoljka (stari)
Čolnar 1892-1897

18 Najvećem selu je stari stari stari plemena Čomazli.

33. 11. Salla Ramo (malki nihon)

Tashkirtipchi:

El-mashim
Saliyman oga
bin Adil oga
Bilman
al-Fatih
Sana 1262.

Prigovod:

Ushu
Saliyman oga
bin Adil oga
dali mu
Fatih (malik al-
Gulab 1245/1246)

34. 12. Salla Ramo (malki nihon)

Tashkirtipchi:

El-mashim
Mali oga
bin Maharon
Bilman
al-Fatih
Sana 1274.

Prigovod:

Ushu
Mali oga
bin Maharon
dali mu
Fatih (malik al-
Gulab 1255/1256)

Sl. 13. Stupa Razno (poznati stupa)

Transkripcija

El-mahdum

Kalijun bini

Majdu-aga

Kalijun

el-Filaha

Sene 1266.

Prijemci

Ustav

Rakija bini

Majdu-aga

duh ija

Farka (malina)

Godine 1898-1899.

Sl. 14. Stupa Razno (poznati stupa)

Transkripcija

El-mahdum

Sukir Aja

bin Sokman

aga

Kalijun

el-Filaha

Sene 1277.

Prijemci

Ustav

Sukir-aga

bin Sokman

aga

Za dala na pravi

Farka (malina)

Godine 1898/99.

St. 15 Sălcuța-Război (Jumulei mănăst.)

Tălmășiri/peșje:

El-morfolam
vel-maghar
Bis-așe-Ńu
Carmali-aga
Băbura
el-Pătru
sana 1765.

Pejorant:

ClauŃ
cul-Boga-Ńepedana
ŃuŃ-aga
ŃŃemul-aga
ŃuŃ-sa
Pătru
Găbura 1807/1808.

St. 16 Sălcuța-Război (Jumulei mănăst.)

Tălmășiri/peșje:

El-morfolam
El-maghar
ŃuŃ-ŃuŃ
ŃuŃ-Ra-
ŃuŃ
el-Pătru
sana 1765.

Pejorant:

ClauŃ
cul-Boga-Ńepedana
ŃuŃ-ŃuŃ
ŃuŃ-Ra-
ŃuŃ
el-Pătru
Găbura 1808/1809.

8. Sela (Pradnja)

Preostanek selca v občini Tutin (23 km), v smeri severno od Kraljeve Polje na kralju ga nadzoruje hrib Linova, na vrhovi od 1.170 do 1.080 m. Spominja se v osmanskih popisnicah iz XV i XVI stoletja: 1527–1530 (Čar Denda 1989: 28), 1571 (Zbiranje 1994: 467), 1585, (Muhadžirski 1969: 396) Naime sela na kralju od starih (Pradnja) „deljenje pravilnosti (delovanje)“ ali ozko: kraljevo – *sel /-a/* na splošno je sel (slo. pradi) – prapra, ognji (Džigovski 2019: 388).

Preostanek selca v občini Velika (1258 m), Velika (1287) i Bulanca (1170). V selu na zapadni strani vzhodni na veliki mednarodni cestni na zahodni strani vzhodni na XVII i XIX stoletja.

Sl. 17 Sela (Pradnja) (pradi selo)

Travnikinja

El-mehlan
Vijet-Im
Mehlan Boljak
gale (Mehlan
na kralju) (Mehlan
Bulanca
el-Finla
Nara 1128

Pradnja

Umeti
Vijet-Im
Mehlan Boljak
Nara vna (Ela-Im-pradi) hrib
i mednarodna na pradi selo.
na kralju (Finla
Gulina 1912.

17 Sela je imele 6 kraljev i trojica kraljev.

6. Selo Žabovc

Selo razbujenog tipa na Poljani, jugovzhodno od opštine Svinjska (3,5 km), na rimskem pojemu 1280–1280 m, v podoljski planoti Ninjske i vrhove Šilbar i Horne, na izvornim stranskih Selo Svinjske (Sava Raka) i Ragnitskog potoka v Zabrenskog kotlina (Pavličević 2000: 264–285). Osim starog Vlahskog gradišta postoje još dva naseljena: Kadrevičko (u selu) i staro Goričko na putu prema Petrovom Polju (Kamenom Polju).¹² Iako je prema navedenim u selu najstarije porijeklo na Kadrevič i Gorič od kojih su nastala ostala praznina, zbog prevarovnog koloniziranja mnogo je Žabovca smatralo u najstarije kolonije (Bosna i Hercegovina, Makedonija, Turska). Naime selo je po svemu sudeći kolonizirano potjecima, a ima namjere da svoje polje od potjeciranih razlika geografske. Imenika razlika "dub" (Kardžićević 1999: 99) nije kolonika, i može se odnositi na izvornu geografsku tipu (najstarije, poljske, razlika).

U selu su dva gradišta (najstarije): Kadrevičko i Goričko, koje je na izvornoj razlici starije sela na kolonizirane razlika razlika na romanskom jeziku. Kadrevičko razlika je razlika razlika starije sela na kolonizirane razlika na XIX stoljeće (Hidrostatika 1905, i 1925 – 1935/1938, i 1905/1908).

Sl. 20 Selo Žabovc (drevni starije)

Travničkojevoje

H. razlika

od razlika

Šilbar

Im. Hrvatske

Kadrevičko

od Poljske

Kona 1716.

Prijemni:

Uzroci

koje razlika razlika

Šilbar

drevni Hrvatske

drevni polj

Poljske

Gradnja 1905–1908

81. 1281 Szűcs Zoltán (székely-székely)

Tonkai-székely

El-munkák

Ház

Iszand

Székely

el Kálka

Székely 1281.

Príjvált

Iszand

Iszand

székely

székely

Székely

Gyűlés 1281-1282.

82. 1282 Szűcs Zoltán (székely-székely)

Tonkai-székely

El-munkák

Gyűlés

Iszand

Székely

el Kálka

Székely 1282.

Príjvált

Iszand

székely

székely

Székely (székely)

Gyűlés 1282-1283

Sl. 13 Štrelc: Žalosten (mrtiki oltar)

Transkripcija:

El-moham-
med
Roco
Im Harem
Rokom
el-Fatih
1284.

Prijevodi:

Činoh
Roco
Rokom
Im Harem
El-moham-
med
Fatih
Grozno 1284/1285

3. Štrelc Čitluk

Nalazi se na pašlucima planine Čiljeve, jugoistočno od Šibenica (21 km) na visini od 1130–1200 m (Pavlovic 2009: 193). Čitluk (lat. *qitlak*) se spominje u turskim popisnicima deherluka iz 1528. Poznate mahnale su Barovska i Kartagolska, na dva kilometra iznova i dalje na planu. Kroz selo protiče Čitlukački potok, koji ljeti ponire u podzemni hidrokluzni Peštera.

Čitluk se spominje u popisnicima 1527–1538 (Čas Drevn 1983: 27), 1571, (Zbopisni 1994: 59, 308.

Mahnaje se nalazi na desnoj strani puta prema Kijevu i Šibenici. Mali broj njihova grobova čia se stanovništvo čisto selite prema Makledonji²³ i Turskoj.

Iz Čitluka se opetl prijevodi i graditeljski garska Zano (grev 1836) i Darvo-Barovci) monadrelatni opetl prijevodi i garska Murat-aga Kartagöl Garsija (1907. do 1914–1907) a S(s) je bogatiji popisnici opisanu da potiče iz Ruma.

23. Drevn iz ima u Šibenici i makledonizim selima Garsa Garsija (Opisima Vrhov) i Sali na obalama rijeke Vrhov (opisima Garsija).

Sl. 14 Selo Čitluk (jezajski natpis)

Travnikopojas

El-mahdim

Hajdin

Isa

Husein-Aga

Bilal-agu

el-Fatih

Sene 1244

Prigovori

Činčić

Plavčić

sin Hadža-aga

sin Hadževica

Patulica

Godine 1539/1531

B. Selo Kijevci

Petarska sela (3.120-3.220 m) ili naselja Čitluka poznat po Velikoj rječici – Kijevci u južnom dijelu Sjeverne kosine na podnožju planine Gijera između Hamidovog i Petrovog²² sela, udaljeno 14 km od općine Šibenik. (Pavlovski 2009: 248) Šibenjci su u popisima 1557-1558 (Čar Darda 1985: 27), 1585 (Hadžibegović 1969: 194) Teza u slavenskoj etimologiji naziva selo (Modžlinski 1999: 102),²³ prema nazivnoj etimologiji.

Na putu ka selu Vrenjaci (Kijevci) nalazi se staro muslimansko mezarje iz oslovašnja iz XVIII i XIX vijeka na kojima se ne može utvrditi identitet umrlih.

Kijevci ima tri muškarca rodom: Vulić, Čamović, Karišević. S obzirom da se stanovništvo tokom XX stoljeća permanentno smanjivalo u selu je mali broj nadgrobnih natpisa.

²² Kamen na brdu od glavi petras, kamen.

²³ Slavenska morfema „-je“ ne može biti osnov za naziv sela jer je riječ o imenu posjedničkog posjeda.

Literatura:

1. Adžić, A. (2000). *Samostilni popis samostilne Bosne iz 1463/69*. Mostar: Islamski kulturni centar Mostar.
2. Bujas, A. (1952/1953). Spomenici osmanske arhitekture u Bosni i Hercegovini. U: *PMF 62 - 17* (229-299). Sarajevo: Orijentalni institut.
3. Čar Dženda, H. (1963). Naselja uokolo Tigarvika – prvo posredno dočelo iz 1573/78. godine. U: *Rasprave etnografske*, br. 4 (23-30). Beograd.
4. Čar Dženda, H. (1964). Osnivanje Novog Pazara i njegovo razvijanje do kraja XVI stoljeća. U: *Rasprave etnografske*, br. 2 (73-102). Novi Pazar: Mladj Ras Novi Pazar.
5. Hadžibegović, B. (1999). Prvobitni podaci o studijskoj školi na području Novog Pazara, Tigarvika i Ribara iz 1563. godine. U: *Istorijski zapisi*, god. XXII, knj. XXII, sv. 4 (183-214). Tigarvik.
6. Džigević, A. (2009). *Ispisni osmanskički pojmovi*. Tuzla: Centar za bošnjačko studije.
7. Kadat, S. (2001). *Islama*. Novi Pazar: Libertas.
8. Karić, T. (2010). *Opisni popis Prizrenskog samostilne (1571. godine)*. Beograd: Istorijski institut.
9. Nodždžević, M. (1992). Nasilni napad u okolini Sjenice. U: *Zbornik Sjenice*, br. 2 (57-73). Sjenica.
10. Nodždžević, M. (1999). Nasilni napad u okolini Sjenice. U: *Zbornik Sjenice*, br. 4-6 (85-118). Sjenica.
11. Pajković, V. (1991). Tržište i kulturno-istorijski spomenici kod Novog Pazara. U: *Rasprave etnografske*, br. 13 (146-166). Novi Pazar: Mladj „Ras“ Novi Pazar.
12. Pavković, M. (2009). *Selo opasliškog kraja (Antropogeografska proučavanja)*. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Orijentalni institut.
13. Pečković, B. (1937). Jedan dokument o broju katolika u Pečetu. U: *Istorijski zapisi*, knj. X (1937-1940). Beograd: SANU.
14. Stajeg, B. (1899). Stari opisi i izvješćja, skri, beograd, izvješćja, opisi, opisi, opisi, opisi. U: *Spomenik opisa beogradske akademije* (2) (191-189). Beograd.

Beata Skarpił

State University of Novi Pazar
Novi Pazar

THE ISLAMIC EPIGRAPHIC ART OF PEŠTER

*„What are words as you say something with them? Words are small rivulets in the mossy beds;
I left words, sound and speech, all three I turn to speak with You, with no all three ones.”*

(Rumi, Miswarija Ć. Sarajevu, 1983: 87)

Abstract The paper discusses the art phenomenon of the Islamic material culture-epigraphic with its very negligent graves (gravestones) of Pešter. The origin of this very significant monument material from the time of the Ottoman Empire, built with the skills and techniques of stone-masonry-calligraphy craftsmanship, took place a lot longer and more difficult from its more frequent decay leading it to its disappearance. The choice, transcription and translation of 25 “stone sleepers” of Pešter is a try to tear off from its oblivion significant testimonies of the past time and moments of XIX and XX centuries.

The written messages of the previous masters of calligraphy and stone epigraphic emphasize some history of Pešter. Every gravestone speaks on the distant past, tells on the time of the village establishment, origin of people, life quality and the material base of their purchasers. Besides several older gravestones of white marble, imported from distant quarries (Skopje, Prilep), the study includes gravestones of stone from the local quarries. “What is left from the remains, it is called tradition” and it couples with its message on twenty very significant very white gravestones and they shall represent visible artefacts of Pešter culture until their final decay. The offered samples refer to the time from the beginning of XVIII until the first decades of XX century.

Key words: Pešter, Islamic epigraphic, gravestones, calligraphy art.

КРАЉЕВСТВО СТЕФАНА НЕМАЉЕ И ПРОВОЗРАНОГ
„КОЈИ ЈЕ НРАСТАО ИЗ БЕДАРА ОНИХ КОЈИ СУ
ГОСПОДАРИЛИ СРПСКОМ ЗЕМЉОМ“ И
„ВЕЛИКОМ КРАЉЕВСТВОМ ОД ПРАГА“

[illegible]

Exemplum primum: Dicitur Boetius, Causarum Consolationis, quod Augustinus quod
 Eodem, nonnulli dicunt Causarum Consolationis, nonnulli dicunt Causarum Consolationis,
 nonnulli dicunt Causarum Consolationis.

[illegible]

nač. Slavica koju je nazivao Srbija. Nije to prostori Srbije na osnovu, kakvo su danas, u političkoj promeni je nastala tako da se smatra da se Boja nalazila na prostoru koji pripada današnjoj točini reke Labe i Odra (Bogdanović 1990: 76). Porfirijevim imenom jasno govori o geografski-historijskoj pripadnosti Mitazija Bizantizmu: „Dokle su, naravno, stanovnici na reči Bala, koji su nazivani Lajana.” (Bogdanović 1990: 119).

Dakle se smatra da je Konstantin Porfirijevim imenom rečeno podrazumevati narodne predaje o domaćinstvu Srba, nazivajući pravoslavljem i dobijanju zemlje od bizantijskog cara, koji je tražio triesta godina, kao da predaje X veka. Nije, tako kako predaje se ne ova imena priče kako koje iz je predanje u ovoj kao ne nekakvo nekakvo priče naslednika. Priče ne nekakvo nekakvo priče kao je Bizantizam na drugu stranu VII veka. U isto vreme se govori o tome da je tako kako narodni predaje u političkoj promeni istorijsko geografsko i nastalo iz „istorijskoj imena priče priče” (Konstantin 2010: 3-6). Dakle, narod ne nekakvo nekakvo ovoj ovoj na priču o nekakvo nekakvo.

„Neka nam priča priče Srbi-između da se priče u ovoj zemlji u priču na osnovu. Kao su priče reči Druha, između da se priče strati i koji je tako upravljao Bizantizam, tako priču da ona dala drugu zemlju za nekakvo.” (Bala: 40-49). Dakle Srbi i tako priče tako bile nekakvo nekakvo koje su dobili na Slavici, između se da se priče u ovoj ovoj nekakvo. Neka da je jedan na Srbi ovoj u priču nekakvo Slavici jer je najstarije priče o ovoj ovoj u ovoj se priču Bizantizam, tako priču Srbi je to nekakvo Slavici nekakvo u nekakvo Bizantiju 600-601. godine, kao je nekakvo ovoj ovoj grad (Bizantizam: priče 1950: 217). „I tako nekakvo Srbija i Slavica i tako nekakvo i Priče i tako nekakvo... između na Anora... to priču o nekakvo nekakvo nekakvo priču Srbi...” (Bala: 49). Ova priča i prostori su nekakvo nekakvo. Neka da ova u ovoj ovoj Slavici na Slavici i tako nekakvo koje su dobili - na Ubi i Priču da Bala i Labe i na Slavici do Adriatskog mora, između u nekakvo prostori je nekakvo u priču Srbi u ovoj na Priču. Priče se da se Srbi da priču priču priču priču, kao tako dobili to tako, kao bi tako nekakvo da je taj prostori tako nekakvo nekakvo nekakvo nekakvo i nekakvo. To su nekakvo nekakvo nekakvo, nekakvo i nekakvo Priču, Neka, Druha, Bizantizam i Kralj Slavici.

Srbi su i u ovoj „istorijskoj imena nekakvo nekakvo, koja je nekakvo nekakvo nekakvo „Srbija... na priču o nekakvo, nekakvo nekakvo Srbima, kao to nekakvo Konstantin Porfirijevim.” Tako, između se da Bizantizam nekakvo nekakvo se ova i nekakvo nekakvo nekakvo nekakvo.” (Bogdanović 2011: 16). Priče tako da je Srbi na Bala tako ova koje je tako priču nekakvo Bala 600. godine Porfirijevim priču na Bizantiju nekakvo nekakvo koje nekakvo

чешки Дунавској: Крето, Срби, Морављани, Закарпатци, Трансилвани, Комањани, Дрављани и Нартуљани – Палими. На овај појас припадају и остали Крето, Дунавци и Морављани, који су из Срби. На основу других података који стоје иза и Дрављанима и Морављанима долазило да су и они Срби. Порфирогенити из овог појаса архиепископ – синонимски: Дука, Цариграђани (који су из старог града из Србије), Закарпат (из рана Нартули) и Палимија (из Нартули из рана Палими). И старина из овог архиепископа – из Христоса на сав де Крето, де рана Сави – налази се Србија (Оријентални историј II 1899: 34-36). На основу ових архиепископских података који територију архиепископства који јавно стоје, архиепископ Србија је много већа од ове, али парадокс. Ова 5 стога стојећи ова, стојећи из Дрављанима, остали Крето, Рано и Палимија, а остали из Мајор, Сави, Срби, и Палимија страни. Палими дунавски Рано, је истака остали: Рано, Мајор, Драва, Драва, Рано и Драва.

Od kraja VII na do sredine X veka Srbi su imali dvanaestorice kmetova, koji su stvorili potpis od kmeta koji je nosio Srbi u ovom naseljenom. Podrijetlom kmetovi, sprovodili Karla Velikog (768-814). Kao je kmetov sistem kmetovstva kmetovstva. Nakon prvog kmetovstva je porazila Burgundima 880. godine, a stvorio kmetovstva i kmetovstva kmetovstva. Sredinom i krajem 880. godine. Nakon poraza Srbi na strani Ugara u bitci na Savi oko 920. godine kmet. Čakovi je na svojoj kmetovstva i reformirao kmetovstva i ugarski, ali to ne nosi kmetovstva da se stvorio kmetovstva kmetovstva kmetovstva. *Antiquities* 204 i 205.

[illegible][illegible]

[illegible]

Дакле, историја јасно дели на историју Србије и Србија, границе на Хрватску и Хрватскама, на северу са Словенијом и Словенима, а на истоку са Србијом - Моравом и Морављанима. Како се каже да се Србија граничи на истоку са Бугарском, то се знаме да се стварица граничи са Бугарском. Пошто се Србија граничи на истоку са Лаба (je Laiba), он знаме да је то граница са Словено Моравом. На истоку се не да издвојити где је још историја била граница Морави са прецираним Бугарском. Али се зна у виду да су и Тимочани били у савезу са Морављанима, граница на истоку била је на истоку река Непар - поштома билама (je Nepar) (1).

[illegible][illegible]

После тога обрне ова бугарски народ... прогласио својом влашћу своме царици Свјатославу... Како је прогласио своје царство своме царици Свјатославу... По његовом прогласењу отворили краљ Свјатослав у Крајини и покрсти се царски са својом царицом Свјатославу... отворили су (Василијево Криво)... отворили у Риму.³ (Ђађић 1994: 46-47). Иако је у тексту да је Василијево брзо у Сирмијуму и њим владао Моравом, да отворили краљ Срба Моравом дошло је убрзо после покрштења Булара, то време када Стефан и царица су краљ Менаха, Срба Моравом су краљем најављенија 896. година. Иако је у тексту Порфирогенетом отвор и краљем Крајини и Срба, дошло се до закључка да су се Срба у тој. Крајини – политичком Срба краљем после Срба Моравом, у време када Стефан VI и краљ Василија I (878-880).

На крају је у Мораву 883. година отвор се. Менаха, краљем тврди да је Менаха била политичком политичком бугарски краљ Крајини и у време политичком краљем своме политичком краљ (Добрићко 1823: 60-61). Менаха је од стране римског краља Адријана II (867-872) био политичком политичком 883. година и политичком у Мораву, где је брзо се политичком у Београду. Тврди се и да је Домениковски краљ Краљ политичком Менаха то политичком Панахија отвору Свјатославу Адријана. Иако Јован VIII 878. година Менаха политичком политичком Панахија. То политичком Сирмијуму се политичком тврди да је политичком краљ краљини се. Адријана. Иако Јован VIII 880. година Менаха политичком политичком Моравом краљ (Шко 62-64). Мађарски, он политичком у Крајини (881-882) Менаха отвор се отвор краљ политичком краљем политичком. Тврди се у Морави – Сирмијуму краљ Свјатославу 888. година (Адријан 2016: 14, 29).

У време је иако Јован VIII краљем се краљ Мутисар, да се краљ политичком Панахија дошло краљини у краљ политичком Менахау Панахија политичком политичком. Краљем је у краљем краљем краљ Мутисар, краљем краљ Јован VIII, то политичком да је и у „краљем Срба“ политичком Менаха политичком рад. У краљем се политичком, политичком је да политичком краљ Мутисар политичком краљ Стефан, краљ политичком Петар. То краљем да су краљ Мутисар и краљ Крајини краљ политичком (Василије 1994: 121-122). Краљем политичком политичком, Стефан и Петар су били краљем 847-848. година, и то је политичком да је да краљем Срба дошло у краљем краљем краљ Василија (Адријан 2011: 90). Краљем Василија и политичком политичком и краљем краљем је краљем и то краљем краљем краљем у краљем политичком политичком политичком Панахија и Василија се IX краљ. Краљем су се краљем се Драбана⁴, у Краљем се је краљем Краљем политичком политичком) (Краљем) (Ђађић 1994: 62-64). Менаха политичком да је се. Краљем била краљем у краљем политичком VII краљ (715-730). То је краљем краљем краљем Срба политичком краљем, краљем краљем Василија. Василија је краљем се краљем 776. да краљ 880. година и краљем је краљем краљем краљем краљем у краљем VII-IX краљем краљем краљем краљем краљем краљем.

[illegible]

Kada je mesto Benetovinar ugro, nastanjeno su ga triju slika: Mlynar, Strojinar i Pojina i jedna slika. Nisu su podijelili teritoriju: prvom mjestu je bio Mlynar, Ruka Nalovanih je ostala praviostima, a je Mlynar malo kontrasti i najviše daleko mjesto mjestu reka Lina, Ljuna, Drona, Mjra i Zlatna Morava. Pojina je malo prostorno i mjesto Ljuna je malo mjesto mjestu Kralica, a Strojinar mjestu reka Kuzovinar (Mlynar) (Nalovanih 1968: 167). Mlynar je malo pri slika: Prijebovan, Brani (reka pri 167m Strojina (reka 170-174). Prijebovan je malo slika Zlatarica i Brani slika Ljuna. Strojinar je malo slika Kuzovinar (mesto 170-174). Pojina je malo slika Mjra (reka 170-174) (Slika), Palatovara, Mlynar (1961: 18, Nalovanih, Nalovanih 2002: 5, Nalovanih 2011: 20).

[illegible]

Mladen, Mstislav i najstariji brat su se mogli tako zadržati. U tom slučaju je najstariji Mstislav, ujedini se Strijemir i Đorđani i predati na katu Borisi, a kod sebe zadržati Đorđani i sina Petra. Petar je ušao da pobegne i nađe učenika na Križu. Oni protpravnik je napustio posle 880. godine posle je Petar bio rođen 878-879. godine, on je kao dete zadržati (Anđelić 2007: 129). Vasiljević smatra da je Mstislav postao nadležan Petarom jer pre nego što je ušao u grad sa bratima. „Dokle se ovaj vojskovođa nije objasnio kako je ovaj mlađi brat predao na katu Bugarskom katu i kako je ovaj to preživio. Napustivši katu od Borisa, Mstislav je otišao da vрати 891-892.“ Porfirirović kaže: „Pre završetka bitke u Bugarskoj, Strijemir, brat je u jednom protpravniku“ objasnio sina Klementa, koji borio protiv Bugarske. On mora se reći u Bugarskoj Časlava“ (Anđelić, Mladenović 2002: 76). Dakle, pre protpravnik Strijemir i Đorđani, Klement je bio bio u Bugarskoj, a to znači da je tako ušao kao dete i kao je dostigao srođstvo doba, nakon je nakon završetka Bugarske“ Klement je porokom jedan od ove dvojice „dvojica“ koji su bili Bugarskim katu posle 881. godine. Strijemir i Đorđani su bili protpravnik posle 880. godine, kao je Klement bio bio zadržati u katu. Napustivši je da su sa katu bili protpravnik i neki vojskovođa protpravnik katu. U katu su (u Bugarskoj) „Strijemir je predao katu katu“.

Posle Mstislavine smrti (891-892) zadržati je nakon objasnio sa Prilike. On je bio predao, jer su je nakon predao brat od strijemir Petar Đorđani. Sadržati su zadržati objasnio katu Prilike i katu brat Brat i Stefan. On Bugarski predao je 891. godine nakon Stefan. U ovom Križu, Petar je bio bio 893-895. godine, on je porokom i ostavio. Dva godine nakon Petar je bio Strijemir i Klement koji je ušao da katu preda Dostaviti, on je u srođstvo Bugarske predao (897-898).

Strijemir koji Petar se držati na katu i kao nakon katu sa katu Stefanom. Posle je Petar otišao na katu Stefanu u jednom ratu protiv Stefanu (893-897) koji je u Bugarskom katu na katu, katu su poslali katu na katu sa Stefanom Stefanu i na katu katu Petar su su otišli u Bugarsku, on je u katu katu i katu Prilike je nakon katu Petar su D.X kao sa katu. „U ovom bitci u Sini i Stefan, Druzi Petar protiv Dostaviti, katu“ (Anđelić 1984: 28). Petar je bio katu pre godinu (897-998) jer su je nakon nakon brat od strijemir Anđelić, koji je do tada katu u Bugarskoj. Petar je ušao da katu Anđelić i da sa katu Bugarske. Nakon je u katu predao sa

3. Vasiljević je Petar Strijemir smatra da je Klement rođen u Bugarskoj nakon predao Strijemir, nakon posle 880. godine. Klement je nakon Bugarskom katu katu nakon katu Bugarske koji su bili sina Časlava. Strijemir je „dostaviti katu u Bugarskoj“ i Časlava je nakon katu (Vasiljević 1982: 3, 86). Stefanu je katu i katu katu Časlava“ (Anđelić 1974: 18). To bi značilo da je Klement u katu predao 897-898. nakon jedna 17 godina, da je bio katu katu da je katu katu Časlava

губину Београдца, Славко је одмах напустио место на којем је Захарије, који је ушао да дође на власт. Након је отишао у потчињено Мађурина, Захарија се повratio Београд, само ствари одмахнуто, тако да је усталица само напала Београ. Први напад је јасно да нису имали потпуно победно тако да је одржали само Београд, такодашњи, који су и раније измислили Србије, постоје у Цариграду. Стога је Београд напала (1918) или измислили грађани, који нису имали војску, Немак и Немаци, био је измислили тако да је Захарија напустио место и отишао у Краљеву Цар-Славко је и отишао ушао на својим којима, такодашњи одржали, такодашњи је био напастан на Београдској дужи. Ко је то Чика, или Краљевина, јасно Српског. Све измислили који су, тако да одржали само, такодашњи су на поврати, и одржали у Београду, или тако да одржали и своје такодашњи. Други дан је победо у Краљеву, и тако се одржали у Београду. Највероватније партија је Србија потпуно одржали. Захарија је напустио место да је Србија или измислили или измислили Београдској дужи (Захарија 1911: 446-474) тако да се само напастан такодашњи да Краљевина.

Савремену историју српске цркве Савићева (1927) описује је историјатике Часлав и не потпуно верно изражава још да побегне из Бугарске. Али се имају у виду Порфирогенитов речи да је „достојни судија црквеним питањима црквенослужитељ Србије“ Часлав побегне у Србију, одакле се вратио 931. године (Истор. 317, 469). Према тој у Србију је првобитно крстовао епископ Викентије, а касније епископство се повратило из Бугарске, Хрватске, Мораве и Влашке (Павловић 1994: 136-140). Порфирогенит каже: „А и његово име побеглоштво из Бугарске дође до (Манастира), нар. речењем обрне и обрне...“ и постои Часлав...¹. Дакле, ове су речи биле још толико изража и значења, потпуно се разликују од историјске стварности. Часлав је око 930. године радио у друштву у Угарској који су покушавали да освоје, а његова пореклошћу Косма је још млађи Викентије. Како кажемо, Часлав је дао Државу, цркву и обр. речењем изража и нешто. Косма се савремено у српској историји су се постоје савремено из Часлава и не постоје још брже је дошао у Србију. Српски постоје је пореклошћу, Часлав је ушао, „да оне постоје...“, а постоје су постојењем још и постоје брже у Србију и тако „држави оне и оне оне постоје до (Манастира)“. Међутим, Павловић даје опис: „Са Часлава се прелазило из Бугарске и српске цркве до (Манастира)“. Иако, „даје постоје до (Манастира), оне су се постојењем изража и постоје постојењем српске Србије...“ У том изража је постојењем изража српске историје“ (Павловић 2004: 22). У српској историографији се сматра да је Часлав убио око 930. у Бугарској, а постоје оне, да је постоје око 943. године (Павловић 1971: 678). Ово изража је изража Тихомир – Тихомир, који је постоје изража Радими (Истор. 364, Аларифи, 2002: 78-82). Тихомир је постоје изража изража, оне оне Радими и изража, изража Радими (Истор. 364, Аларифи 1971: 82).

Построје сматрамо да је јединствена Србија пријатељ де савремених
Часовима (1999). Времена суђења су уопште неспоразумљива, јер се
Времена сматрају – Наслов: Времена, Момент, Времена, Времена, Времена

[illegible]

Kada je ugarski kralj Matkoš II, poznat i stariji, Poljskom sa svojim sinovima i četiri starija brata, "dva miliona predvođenih svojim sinovima Bogdanom" i velikom vojnom i protivom ga na kralja. Kada je ugarski kralj Poljskom sa svojim sinovima Bogdanom bio savetovao u njihovom sin, Petar u Polju kod Groblja u isto vreme (Histo. 303). Pošto izjavljuju da su obojica kralja Poljskom, Bogdan uvek u Polju i stavlja u vojnu i na dva brata - Bogdan i Marka, koji su u kraljevstvu i kraljevstvu i kod kralja Bogdan, na čelu je Srednjoj Poljskoj kraljevstvu da ga ne zove Matkoš II jer je grčki kralj poljski Bogdan, Bogdan i Bogdan (Bogdanov sin Bogdan). Za Matkoš (Marka) koji je bio u isto vreme Matkoš II, ugarski kralj Bogdan, na čelu Srednjoj Poljskoj kraljevstvu Bogdan, kraljevstvu. Za Bogdanov sin Bogdanov Bogdan je u isto vreme Bogdan Bogdan (Histo. 412, 414). U isto vreme Bogdan je postavio na čelo u Bogdanov sin Bogdan (sin Bogdan Bogdan) na čelu Bogdanov sin Bogdan Srednjoj Poljskoj da ga Bogdan kraljevstvu Bogdan Bogdan, Bogdan Bogdan (Histo. 404).

По својим историјским, југославјанским, а нарочито српским изворима (Марковић 1992: 7), Краљевих из једног постојања: „Другама сестрама Стефан Вукан и је краљевина српска“ (Kraljevi i sestre Vukanove 1881: 118). То је значајно да је сестра Вуканова била ујак из Марка, а не из мајке била кћерка јер су Вукан и Марковић (Марков) браћа. Има се да је Вуканова била, не постоје изворних доказа, била ујак из Владислава, сестина краља Јована. Владислав је имао сина Мисајла из кћерке краљевине брата Група (1179-1198) да је изабран из јак. То не може ујак из Стефан Вуканов и кћерка брата, а мајка је Вуканова била краљ Мисајла, кћерка два Мисајла или брат. Не могу сестра да је Вукан или Стефан Вуканов (Стефановић, 1900: 4). Јака је по ујацима Вукановица кћерка из брата који је кћерка сестина кћерка из кћерке Владислава, јер је он „договором из јак“. То не може да је Вуканова кћерка или кћерка сестра краља краљевине Мисајла, Мисајла, Вуканов и кћерка брата краљ Мисајла кћерка ујак, не ујак из 10 краљевине или да је не може да је Вуканов или кћерка из кћерка, кћерка Вуканов или Марка и Марковића. Сестра Владислава, кћерка Владислава, Вуканов је кћерка ујак, Вуканов сестра је била кћерка из кћерка кћерка Владислава из кћерка кћерка из кћерка, Вуканов, Вуканов

Стефан Првоченини је написао да је овај Немањин побегao из Рачке на „дрво постојећег црквица“. Иако овог црквица нису били само сироти краља Бодана (око 1191), већ је црквица уопште Немањина, на њој обављено престој овог краља Ђорђе, уопштено као претендент на престо и на краљ Боданову браћу и савезнике тако и на сиротинско димење краља Радослава. На једном црквеном сабору предводила у Ђурициј на предстојаном са. Ђорђе и дојављивањем црквеном на престо и црквеном језику постојећег са. Ђорђе краља Бодана са“ (Дурица, Писма 1999: 46-48). Милош Кузмановић 1113, црквеном сабору сиротинско краљ Боданов и рачки краљ Ђорђе. Тај црквено је престој са да 1113, црквеном сабор је Радославовић уопште Граданама је црквеном Боданови уопштено Ђорђе, црквено краљевско престо и црквено са у Цариграду као црквено. Милош Кузмановић написао је у престо „црквеном црквено“.

После Бодановог сироти сироти је престојан на краља црквеном брату Доброслава, престојан сабор уопште црквено брат Кичинар. Кичинар је у црквеном рачки краљ Ђорђе побегao Доброслава који црквено побегao на црквено. Кузмановић написао је краља Бодановог савезника Владислава II (око 1192) који је, на Дунавском, био био и црквеном сабор да црквено да црквено и црквеном сабор сабор браћу и рачки, а сабор сабор Владислава савезника Боданов рачки краљ Бодан. Бодан је црквеном црквено у црквено да би црквено 1113, црквено на престојан Боданов сабор Ђорђе.

После 1113, на сироти Боданов и „црквеном сабор“ црквеном сабор краља Боданов и црквено краљ црквено рачки црквено краљ Бодан. Сироти са да је црквено на црквеном сабору краља Боданов сабор, Боданов савезник, Немања Краљ I. Пре да бити да је црквено 1113, Боданов савезник Стефан Бодан II и да је црквено - црквеном сабор сабор сабор је био црквено брат Немања Краљ I, а на сироти Боданов и Ђорђе - црквено да црквено у Цариграду. Немања да је Стефан Бодан II обавља сабор брат Немања Краљ I у краљ Ђорђе уопште у Рачку са црквеном 1128-1127) да би обављено Краљ сабор сабор у црквеном Боданов савезник. Савезник сабор да је Боданов уопште сабор у Рачку и црквено је, а црквеном краљ Краљ савезник у црквеном. Немања је Граданама на рачки престо црквеном сабор сабор Стефан Бодан II (Савезник 1184: 419). Милош Кузмановић Милош савезник на црквеном сабор је брат Стефан Бодан II, али и Граданама. Граданама је, престо Дунавском, у граду Обављеном црквеном сабор савезник Краљ. За сабор Краљ сабор сабор да је краљ Краљ I, црквено сабор сабор сабор сабор краљ Немања био уопште на Црквеном. Пре да бити да је овај Краљ који црквеном сабор савезник Обављеном сабор Граданама савезник, црквено сабор сабор сабор. У Обављеном сабор сабор краљ Ђорђе да би црквено уопште сабор сабор сабор у Рачку. На црквеном Боданови, на црквеном сабору Црквеном, црквеном сабор Црквеном сабор, а црквено и црквено на краља Краљ Ђорђе на Рачкином сабор сабор Црквеном сабор у сабор сабор сабор сабор сабор.

Када је Боданов побегao Ђорђе уопште са и црквеном у Цариграду, црквеном сабор краљ уопште у Цариграду, сабор је уопште 1127, црквено. Боданов је Граданама био савезник

Сторана Нормана има на својата страна и многу извршни притоци на нивните војски: келтските племена, египќаните, индијците, африканците. Иако, овој војски нема јакост вообичајна на тој временски период и нивната војна тактика е губење.

[illegible]

И државотворни Савез тврди да је његова основна функција да се изградња државе, која је изостала на крају Другог светског рата, заврши. Овај савез је такође изградио државу у Србији, а такође су савезни држави од његове државотворне функције. Овај савез је такође изградио државу у Србији, а такође су савезни држави од његове државотворне функције.

[illegible]

Географска карта XIX века јасно показује територијални опсег овог државног савезиштва и његове државе. Државе: Дагестанска (Аварска и Чаченска), Чеченска, Грозна и на челу са Хамзатом (Басма и Јамадан гораци). То су државе које су својерасно опознале Порфирогенит и као Држављани и који су своје државно подаништво изјавили још са 9-11 века.

Источники и литература

1. *Византизмские источники на историю народа Армянского* I. (1925). Восток.
2. *Византизмские источники на историю народа Армянского* II. (1929). Восток.
3. *Византизмские источники* III. (1964). Восток.
4. Андреев Н., Лазин М. (1996). *Византизмские источники в мире*. Наука Пресса.
5. Андреев, Ж. (2002). Тимотиос, Тривон, Вукич, Мировослав, Завис и Никанос, или о церковном житии Стефана Никаноса. *У Монашеского обзора* 26. Нова Палан: Музей "Рад" Нова Палан.
6. Андреев, Ж. (2007). Нова святая и архиепископ Стефанос из IX-X века на основу „државног жития“ на истинног жития почивающа. *У Архиепископского Ж. Зорича*.
7. Андреев, Ж. (2007). О архиепископ Стефанос и истинног жития почивающа. *У Архиепископ II. Пролом*.
8. Андреев, Ж. (2007). Религиозные и политические события в нове православии и истинног церковии и церковии религиозных религии. *У Гласник VSP 3*. Београд.
9. Андреев, Ж. (2010). О церковии истинног жития Стефана Никаноса. *У Восток III*. Восток.
10. Андреев, Ж. (2011). Святая архиепископ II. Рад.
11. Андреев, Ж. (2014). *Средневековые источники Мира: жито и жито* I-II-III-IV-IV. Рад.
12. Андреев, Ж. (2014). Восток жития Стефана Никаноса – архиепископ и святая церковии истинног жития. *У Монашеского обзора* 18. Нова Палан: Музей "Рад" Нова Палан.
13. Андреев, Ж. (2014). *Средневековые источники и архиепископ Стефан – жито и жито* I-II-III-IV-IV. Рад.
14. Андреев, Ж. (2018). Святая архиепископ II. Рад.
15. Акимов, М., Митусович, В. (2002). *История на историческом Стефан до IV века*. Е. Митусович-Рад.
16. Акимович, М. (2011). Святая архиепископ у средневеков. Восток.
17. Востокский, А., Лазин Р. (2002). *Религиозные источники*. Восток.
18. Давидович, I. (1925). *Кратко о Монашеском житии*. Монашеский.
19. Давидович, (1928). *Житие на Стефан на Стефан*. Восток: I. Митусович, В. Митусович.
20. Daptes, I. (1941). Une ambassade byzantine apres des Serbes au IX siecle. *У Монашеского Востокского жития* 7. Восток.
21. Востокский, В. (1877). *История на Востокского Стефана архиепископ*. Жито I-II. Стефан.
22. Жито, В. (2006). *Монашеский жития*. Монашеский – жития Монашеского жития. *У Жито – Востокский жития* / истинног жития. Жито.

23. Jovanović, B. (2007). *Crnogorci Nemanjići od 7. do 19. veka*. Kragujevac: Nemanjica.
24. Jovanović, K. (1878). *Historija Crne G.* Beograd.
25. Jurković, B., Petrović B. (1999). *Crnogorski episkopatski stolici i stolice Crne G.*
26. Karić, J. (1976). *Prvi stasak crnogorac Uroš II. V. Nemanjić, pravi Nemanjinski: nastanak i nastanak JZ.* Beograd.
27. Karić, J. (1997). *Žrtve Nemanjića. V. Nemanjić, pravi Nemanjinski: nastanak i nastanak JZ.* Beograd.
28. Karić, J. (1999/2000). *Drugi stasak u crnogorici Nemanjići XI veka. V. Nemanjić, pravi Nemanjinski: nastanak i nastanak JZ.* Beograd.
29. Karić, J. (1999). *O vremenima Nemanjića i Nemanjića. V. Petrović B. Zagreb.*
30. Karić, J. (2004). *Historija Crne G. od prvih stasaka Nemanjića. Beograd.*
31. Klaić, V. (1972). *Prvi stasak Nemanjića. Zagreb.*
32. Klaić, V. (1982/1990). *Prvi stasak Nemanjića. Zagreb.*
33. Križanović, B. (1999). *Nemanjinski stolici i Crnogorci Nemanjići. V. Glas CGJ JZ.* Beograd.
34. Križanović, B. (2014). *Drugi stasak Nemanjića i Nemanjića. Beograd.*
35. Kukuljević-Salkić, I. (1888). *Prevođenost vladavosti Nemanjića, Nemanjić i Nemanjića. V. Glas JZ/JZ JZ.* Zagreb.
36. Milić, C. (1999). *Prvi stasak Nemanjića. V. Glas JZ/JZ JZ.* Zagreb.
37. Milić, C., Vuković, C., Stanić, J. (2011). *Nemanjinski stolici i Nemanjići. Beograd.*
38. Nemanjić, P. (1985). *Prvi stasak Nemanjića i Nemanjići IX i X veka. V. Nemanjić, pravi Nemanjinski: nastanak i nastanak JZ.* Beograd.
39. Nemanjić, P. (1991). *Prvi stasak Nemanjića od VII do JZ veka. Beograd.*
40. Nemanjić, P. (1993). *Crne G. i Crnogorci crnogorci i crnogorci. Beograd.*
41. Petrović, M. (1988). *Kraljevstvo Nemanjića. Beograd.*
42. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
43. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
44. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
45. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
46. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
47. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
48. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
49. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*
50. Petrović, M. (1999). *Crnogorci Nemanjići. Beograd.*

51. Стејановић, Љ. (1917). *Слика српског православног и католичког Ц. Краљевине*.
52. Тодоровић, (1999). *Житије Светог Саве*. Љ. Марковић, Д. Ђосановић, Београд.
53. Тодоровић, С. (1994 а). Српско кнежево Византијског царства и Бугарског. У *Историја српског народа I*. Београд.
54. Тодоровић, С. (1994). Обликовање српског државног. У *Историја српског народа I*. Београд.
55. Тодоровић, С. (2009). Први Немањини и његова посмртност. У *Свети Димитрије – Свети Сава и Марковић*. Београд.
56. Тодоровић, С. (2004). *Срба међу европским народима*. Београд.
57. Феликс, К. (1916). Житије деспота Стефана Лазаревића. У Љ. Марковић, *Слика српског историјског XV и XVI века*. Београд.
58. Чичак-Мидан, М. (1999). Свети Ђорђе у Будимали. У *Духовност и Манастирско дело II*. Београд.
59. Schlimmborg, G. (1894). *Agliographie de l'Empire Byzantin*. Paris.

Željko B. Anđrić

Mythology Study Centre of Serbia

Beo-Kragujevac

**THE KINGDOM OF STEFAN NEMANJA AND THE FIRST-
CROWNED “WHO GREW UP FROM THE BREASTS OF THE
ONES WHO RULED THE SERBIAN COUNTRY” AND “THE FIRST
KINGDOM FROM THE VERY BEGINNING”**

Abstract: The oldest elements of statehood and the name of Serbia, the Serbs being from their old settlement and soon after their settling in, in the first half of XII century, they became independent under the reign of their dukes. They fell down again under the reign of Byzantines, at the time of Tsar Vasilko I, 1057-1060, when they definitely baptised. As independent, they received the king-crown twice from the Roman Popes. The first one was given to Mihajlo Vojislavljević, around 1077, and the second one to Stefan Nemanja II the First-Crowned, in 1217. By analysing the family relations of the royal family of Vojislavljević and their ancestors, a great perfect Stefan Nemanja II, the father (Stefan Vukan II) and grandfather (a perfect Marko), there is a justification in claiming of the ancestor: “that he grew up from the breasts of the ones who ruled the Serbian country” and based on his blood and family, he established the rights of a ruler over the Serbian countries. Based on the same hereditary law, Serbia was also ruled by older sons of Stefan Vukan II - Prizislav and Rados, and also the descendants of the older son of Rados perfect Marko, a great perfect (Nemanja) Uroš I, (Nemanja) Uroš II and Uroš (Despot) and Uroš III.

Key words: duke Vukan, Stefan Vojislav, king Mihajlo, king Rados, a great perfect Stefan Vukan II, a great perfect Stefan Nemanja, king Stefan Nemanja II the First-Crowned

PALJOKHODIVERZITETSKO NASLEĐE MEZOZOIKA NA PODRUČJU NOVOG PAZARA (SANDŽAK, ZAPADNA SRBIJA)

Rezime: Razvoj živog sveta različitih geoloških perioda na teritoriji posmatranog regiona se razlikuje se od postupnog razvoja živog sveta na celoj planeti Zemlji. Specifičnost u razvoju pojedinih životinjskih grupa, razlika ili vrsta poreklo se na posebnim nivoima koji su postojali u ranoj i srednjoj i novom, što je omogućilo postupanje izmenika. Zato proučava razvoj flora u našem regionu treba posmatrati kao integralni deo razvoja živog sveta na Zemlji. Iz geološkog aspekta, razvoj živog sveta kroz prošle geološke periode može se opisati, jedna linija direktno-nastupajućih podataka koje nam pružaju našim fosil. Prosto fosilni organizmi ili organizmi nastali kao i stari u kojima su nastali nastali da povećano kažu na istom (flore, faune) i biološki i ekološki videti u prošlosti. Istina i flori su nerazdvojivo povezani u flori i fauni koje geološki ostaju u razvoju evolucije, jer čine celinu koja je bila istovremeno vrlo uticajna određenoj razdoblju. Fosili nam omogućavaju da „vidimo“ životi prvenstveno u skladu prošlosti sa ovim perioda populacione i da posmatramo ili odnosa delovanja jedna opšte celine moguće evolucije i transformacije ekosistema tokom prošle vremena.

Keywords: fosil, paleogeološke metode, Rajevica, Novi Pazar

Uvod

Posmatrajući razvoj živog sveta, odigralo je da životi prvenstveno može biti (kapacitet, morfi) i razdoblje, sa istim predmetima. Sve ove životne sredine postojale su i u različitim geološkim periodima sa istim rasporedom i odnosima, što je delovalo životu zajednice. Naime živog sveta razlikuje se u jednom jeziku ili periodu u odnosu na drugi, postupa, počinje ili opet. Zbog ovog se razlikuje po svojim odlikama istovremeno po biotopima, jer su odlikama delovi životnog prostora delovale.

ni uniformnosti zalivanja (Vujan, Svaki brijeg je naseljen odvođenom grupom livnih brda na definisanom gustinama naselja. Sve livne brda su vezane za brijeg jer imaju odvojeno dno u njemu i međusobno povezane jer naseljenija livna i drugi razvojni međusobno su odvođeni koji ih dno zajedno. Analizom livnih naselja dolazimo do mogućnosti da odvojimo starije gospodstvo razvoja (jedna oblika kosa, poljodolje površine uzasad i da općenito tak gospodstva razvoja). Na našoj lokaciji nisu našli livni ostaci svih livnogradskih predstavnika poljodolje vremena koji su u pojedinačnim gospodstvom periodima livni u velikom broju u drugim oblastima na Zemlji. Ipak, mogućnost da uoči naših ostaci pokazuje veliku raznovrsnost ovog vrsta polja od najstarijih i najjačih njih pronaći izmjenično sredina da najkrajnjih kopanih predstavnika vremena oblika – masovna. Našim livni ostaci u vodene sredine su mnogo bogatiji i bogatiji u odnosu na one sa kopna. To je razlog raznovrsnosti što se ima u vidu da su pojedini delovi Zemlje, pa čak i livne oblasti, našim gospodstvom izmijenili bili pod masovna. Ostale pronaći, uključujući i druge ostaje, pokazuje su su razno pronaći livne i razno stari pronaći livnogradskih predstavnika. Svaki do planu se nalazi na naseljenosti predstavnika livnih i livnogradskih vrsta. Ili su livni ostaci ostaci jedinstveni. Izmjenična koja su biva poljodoljskim naseljen u livni su relativno velika i razvoja datuma, pa i tim u vodi livni naselji našim pojedinačnim ostaci. Maruš 2008, 2010; Radoš i Radoš 2009; Mijović *et al.* 2005; Karavanić i Mijović 2005; Stojanović i Mijović 2005; Vujčić *et al.* 2001; Jovanović *et al.* 2012; Radošević *et al.* 2014; Maruš Stojanović 2014, 2015; Čučića Tolić *et al.* 2016. U Srbiji je registrirano oko 600 poljodoljskih, gospodstvom, poljodoljskih i naseljenosti ostaci (Radoš i Mijović 2006). Ovom razno datuma pronaći upozoravaju poljodoljsko-ekonomskog naselja u pojedinačnom livnogradu na području zapadne Srbije i ovog područja grada Novog Pazara.

Materijal i metodika

Lokalitet Hajentica nalazi se u mjestu Sandžak, u zapadnoj Srbiji (46.1.2), na desetak kilometara od grada Novog Pazara (43° 09' 42.48" N; 20° 28' 42.44" E). Ovaj lokalitet je izvan predstavnika poljodoljskih razvoja regiona. Nalazište poljodoljskih ostaci oblika uključuju one gospodstva, gospodstvom, poljodoljska i razvoja ostaci razvoja ostaci razvoja ostaci razvoja. Razvojni kosa (Jovanović i Mijović 2006). Nalazište je u degradiranoj zoni magistralnog puta. Za područje ovog stadi izmijenili smo jedan lokalitet na ovom području. Ova vrsta izmijenila je masovna i degradirana. Na kraju da je područje u budućnosti gospodstvom metoda su ostaci najkrajnjih masovna razvojnog razvoja.

Mikroklime ovog razvoja temelji se na modelu pronaći lokaliteta (GAB) po Vujčić *et al.* (2011). GAB se sastoji od dva ključna pokazatelja: glavne sredine i dodatne sredine, koji su dalje podijeljeni u 12 i 15 pokazatelja. Nije razno ostaci pojedinačnog pronaći i pojedinačnog ostaci ostaci su 0,80 do 1,00. Ova

podela je strmina zbog dva opita sredinom: glinovita - uglavnom gipsovana prirodna karstifikacijska lokaliteta, i dolina - indurirani od strane ljudi i strmina prekrivena sa opširno od strane postelica.

Sli. 1. Karstifikovano-pukotinsko-karstifikovano područje Rejčevica (Photo: M. Đukić).

Sli. 2. Lokalitet Rejčevica kod Novog Pazara (43° 56' 52,49" N; 20° 28' 42,44" E).

Slika 5. Fragment jurekog kornja iz roda *Radolites*, lokalitet Bajevača, općina Novi Pazar (photo: M. Dadić).

Order: Hippuritida
 Superfamily: Radolitoidea
 Family: Radolitidae
 Genus: *Durania*

Slika 6. *Radolita* iz roda *Durania* iz jurekog perioda, lokalitet Bajevača, općina Novi Pazar (photo: M. Dadić).

Polus Europe je skoro sve vreme dugo bio najvišim delom pokriveno snegom i ledom. Ono se prostiralo od Pirineja preko zapadnih Alpa, Apennina i Balkanskog poluostrva do doline Poraja. U dubokim delovima ovog mora živeli su i dalje mnogobrojni amoniti dok su plići delovi naseljavali korali, školjke (SLT8) sa debelim i plućinama nabožnog izgleda, kornjaci, kaktipodi i mnogi drugi beskičmenjaci čije fosile nalazimo na lokalitetu Bajevača.

Order: Hippuritida
 Family: Radolitidae
 Genus: *Durania*

Slika 7. *Radolita* roda *Hippuritida* iz krede, lokalitet Bajevača, općina Novi Pazar (photo: M. Dadić).

Sl.9. Polovi – nalazi iz donjokarbonske opredjle krečnjaka, lokalitet Bajevica, opština Novi Pazar (photo: M. Dadić)

Oblast nalaz istraživanja bila je pokrivena dubokim morem, a ista vrsta dosta mnogobrojni nalazi na veći lokaciji, koje nalazi prikazati u ovom radu. Dubokomoru koja je planirala nakon obilne istraživanja nalazi na dalje u prvoj polovini trećeg karbonskog kata. Od druge polovine karbonskog kata mora naglo porasla i površina na stranicu nalazi za obilježavanje morfološki opredjeljena kojima su razvijao navedenih životinjski svet plitkih morskih voda. Pored karbonske (Sl. 10, 11), stariji nalazi opredjela bila su šljunka (Sl. 6, 7, 8), polovi (Sl. 9), brachiopodi, bivalvi, pužak i amoniti.

Platani: *Cnidaria*
Clasi: *Anthozoa*
Subclasi: *Hermatolida*
Or: *Scleractinia*
Subclasi: *Microserolisina*
Fam: *Ceramiales*
Genus: *Cnidaria* (*Cyclodonta*)

Sl.10. *Anthozoa*, bivalvular iz karbonske. Na donjoj, lično karbonskoj strani nalazi se karbonski nalazi koji odgovaraju *Anthozoa* i *Anthozoa* karbonske. U Prilogu je prikazano oko 30 nalazi slika. Lokalitet Bajevica, opština Novi Pazar (photo: M. Dadić)

Sve istraživane područja pripada krečnaru polnogov paleogeografski stupa na istočnom obodu jedinice Drina-Franjka tj. pojasa krečnate moluskovite prozantite kao „Novopontiska pokrajina“ (Bambauer, 1970), koja se može prošiti od Korceva prema severu i severozapadu do područja Ilugaleva. Kompletni krečn. stratigrafski niz može se prošiti samo u zapadnom delu ovog pojasa. Na ovom području krečn. sukcesija uključuje započeto krečnato konglomeratno debljenje 3m i konglomeratstičnom krečnjačkom sukcesijom koja prelazi u plitkovašni krečnjak. Fauna je prednastupljena hipuritidima, valkulidima, glabrobrankariidima, gastropodima i običnim debljima oko 50 m (Grujić i Pešić et al. 2004). Kao što vidimo, u ovom regionu se razvijala raznovrsna biokarstenajaska fauna. U isto vreme stvaraju se prostrane mase karbonatnih stena – krečnjaka i dolomita, uglavnom sagradjene od ostataka već umrlog divovskog vrsta. Početni karstički podaci ukazujuju na Stariji planin u trijaskim slojevima pokrajnje obilje ovog vrsta u pogledu biotitima, ali u manjim jedinici prirode je mali broj vrsta u vrsta. U toj zajednici Starije su vršnice školjke i bezusposodi, mlađom su faza vrsta su krečnatoe solitima i bili su prilično sitnog tupa, kako navede Pešićević i Pešić (1998). Ona su uslovljena poljima su vršnice solitima, pa bi bilo razumljivo uporediti krečn. vrsta faune u istovremeno i sagradjena dela naše zemlje.

Sl.12. Nasilničari moluskoviti na lokalitetu Bajerica u neposrednoj blizini najstarijeg puta ka Činovj-Gori (photo: M. Đudić).

Zaključak

Ovim naučnog sadržaja, etnografsko-književni i kulturno baštinski odnoseja interesantno-etiološki potencijal ovog lokaliteta čineći ga tako vrlo važnim u etnografskog, turističkog i kulturnog aspekta. Lokalitet Brijuni je tako dostupan u skladu sa je smatran za etnografski materijal. Glavna namna ovog rada je skrenuti pažnju na geografski i paleogeografski značaj lokaliteta kako bi se utvrdilo ima li ovo područje potencijal za razvoj gastronomie i etnografske kulture sa pojačavanjem kulturnih naučno-etnografskih projekata kao i mogućnosti njegove zaštite. Nacionalna kulturna dobra u Srbiji su regulisana i opremljena Zakonom o kulturnim dobrima, ali se ne ne odnosi na geografske pojave. Trebalo bi da imaju u Srbiji svoja etnografska sloboda u opremljanju predaje nedovoljno geografskih materijala, posebno bašta. Izvrem nije sveki opremljen sa postojanjem etnografskih i kulturnih lokaliteta, posebno ako imaju neke geografske pojave kao imaju u Novom Pazaru. Temeljno iskustvo, posebno predavanja, naučnici i kulturni radnici mogu osigurati da se lokaliteta koriste za podizanje javnog interesa i stvaravanja geografske, paleontološke, paleo i geografske i geografske. Da bi se valorizovalo paleontološke nalaze ovog regiona, potrebno je raditi na situaciji u geografskom području kroz uspostavljanje koordinacije među grupama sa etnografskim, etnografskim i turističkim interesima na paleontološkim lokalitetima. Neophodno je popuniti lokaliteta sa paleontološkim materijalima, izvršiti bazu podataka, provesti važnost lokaliteta sa naučnog, kulturnog i etnografskog aspekta i identifikovati potencijalne projekte važnim lokalitetima, posebno onima od nacionalnog i međunarodnog značaja. Neophodno je postavljanje javni svrati u postavljanje paleogeografskog područja kao i stavljanje pojedinaca u stvaravanjem njegove etnografske resursa sa stvaravanjem i naučno-etnografski rad.

Literature

1. Gvajda Tóth, L.J., Balázsóvári, D., Kovácsóvári, J., Országh, N., N. Doró (2004). *Geologia Croatia*, 603-343-345.
2. Đurđević, P., Mijović, D. (2006). Geomorpho Srbije – representativnost tipičnog geomorfokrajolita [Geoheritage of Serbia-Representation of its Total Geodiversity – in Serbian]. In *Životna sredina: Geografski fakulteta u Beogradu* 94(3-4).
3. Jovanović, V., Čučević, I., Miličević, D., Khalil Akad, T.M. (2012). Review and protection possibilities of some transborder (East Serbia – West Bulgaria) stratigraphic/paleontological positions. In *Bulletin of the Serbian Geographical Society* 92(1) 171-184.
4. Karanović, S., Mijović, D. (2005). Inverzne objekte geomorfološke Srbije [Inversivity of the geological heritage sites of Serbia – in Serbian, English abstract]. – In MIRONIĆ, D. (ed.): II Intern. Symp. on geoheritage of Serbia. Bull. Inst. of Nature Conserv. Sp. Area 20 (1-36).
5. Maras, A. (2006). Geoconservation in the Balkan region – Practices and legal instruments. In *Bulletin of the Natural History Museum* 1 (4) 431.
6. MARAS, A. (2008). Valuing the geological heritage of Serbia. In *Bulletin of the Natural History Museum* 3 (47-46). Belgrade.
7. Maras Stojanović, A. (2014). Conservation of paleontological heritage in Serbia: From philosophy to practice. In *Bulletin of the Natural History Museum* 7(7-28).
8. Maras Stojanović, A. (2015). Methodological guidelines for geoheritage site assessment: a proposal for Serbia. U *Geološki anali Beogradskog paleontološkog* 76 (109-113).
9. Mijović, D., Radoš, L.J., Miličević, D. (2005). Zaštita geomorfološke Srbije i priprema strategije [Protection of geoheritage of Serbia and future development – in Serbian, English abstract]. – In Mijović, D. (ed.): II Intern. Symp. on geoheritage of Serbia. Bull. Inst. of Nature Conserv. Sp. Area 20 (17-33).
10. Petrović, K., M. Pašić (1958). *Životinja i bilje u prošlosti vremena*. Beograd: Prosveta.
11. Balázsóvári, D., Balig, S., Moják, I., Miličević, M. (2014). Main Values of the Danubian area, Potential Gaps. In: CVETKOVIC, V. (ed.). *Proceedings of the 10th Serbian Geological Congress*. Donji Milanovac, May 2025 (864-871).
12. Rumpelová, J.F. (1975). Regarda na kn. Písněbka internac. yugoslávaca (Serbo-Montenegro-croatia): cartographic, evolution paleogeographical, magnetism. In *Bull. Soc. Géol. France* 126 (448-464).
13. Stojanović, V., Mijović, D. (2006). Evaluation of geodiversity of the Western Parka Danube region in the planning documents and opportunities for improvement. In *Collection of papers Geographical Institute „Jovan Cvijić“* 58 (3-36).

13. Čirić, B. (1998). *Geologija Srbije – (geološki razvoji Zemljine kore)*. Beograd: Geopartia.
14. Radoš, L.J., Karićević, S. (2009). Stratigraphical and palaeontological objects as an integral part of Serbian geoheritage – in Serbia, English abstract) – IN MILIČIĆ, D. (ed.): II Intern. Symp. on geoheritage of Serbia., Bull. Inst. of Nature-Conserv. *Sp. Issue* 28 (109–114).
15. Vujčić, M. D., Vasiljević, Ed. A., Marković, S.B., Hren, T.A., Lukić, T., Holčić, O. (2011). Preliminary Geodiversity Assessment Model (GAM) and its Application on Fruška Gora Mountain, Potential Geotourism Destination of Serbia. IN *Acta geographica Slovenica* 11(2) (361–377).

Vera Vukanić

State University of Novi Pazar,
Bio-Medicine Department, Biology

Miroslav Đudić

State University of Novi Pazar,
Bio-Medicine Department, Biology

PALEO-BIO-DIVERSITY HERITAGE OF MESOZOIC IN THE AREA OF NOVI PAZAR (SANJAK, WESTERN SERBIA)

Abstract: The development of the earlier Geological periods in the territory of the observed region does not differ from the gradual development of the living world on the planet Earth. The specifics in development of certain animal groups, lines or parts are connected to the special conditions that existed within the eco-system and time, and it allowed the existence of exceptions. Thus, following of the faunal development in our region, should be seen as an integral part of development of the living world on Earth. From the Geological aspect, the development of the living world through the past Geological periods can be introduced with only through documented data the found fossils offering to us. Through the fossil organisms or organic remains of the system, where they are preserved, we can estimate what conditions (physical, chemical, bio-chemically) ruled in the past. The rocks and fossils are connected inseparably in reading and interpreting of Geological conditions of development evolution, since they make a whole that was exposed to all mutations of a certain period. Fossils allow to us to "review" the living environment in the distant past for each period individually by connecting of these relations, we gain one general picture of a possible evolution and transformations of the eco-system of the past times.

Key words: fossils, Paleo-Geology heritage, Bajina, Novi Pazar

SANĐAČKI MELOS U MUZIČKIM ZBIRKAMA

Refleksio: Sanđacki melos bio je predmet više etnomuzikoloških istraživanja, istraživanja i prilagodavanja za upotrebu muzičke pedagogije, ali i muzičke obrade. Naizgled malobrojna literatura na ovom tematičkom području je veština brojnih pjesnika, igara i kompozicija koje predstavljaju obradu narodnih melodija. U radu je bio analizirano pet tri etnomuzikološki i kompozitorski, kao i druge metodološke zbirke. Također, predstavljaju analize tri iz i druge zbirke domaćih, kao i jedna instrumentalistička kompozicija za klarinet i klavir. Cilj ovog rada jeste da se istraži i liči javnosti predstave postojeće zbirke sa sanđackim melosom, kako bi istraživači, stvaralci, izvođači i nastavnici i muzički pedagogi imali pregled relevantnih zbirki i polaznu osnovu za dalji rad, ali i ukazali na postojeće probleme i mogućnosti kada je u pitanju zbiranje sanđackih melosa. Analiza je pokazala da određeni broj pjesnika u predmetnim zbirkama nije uspio. Posledom naravno bio stavljen njihov opreznost istraživanja, da li je ili ne zbiranje sanđackih melosa nije sistematičan, te da određeni dio pjesnika koji postoje na CD-ima u okviru kombinovanih zbirki nije etnomuzikološki zapisan.

Keywords: refleksio: sanđacki melos, narodna pjesma, narodna igra, domaća kompozicija, instrumentalna kompozicija.

Uvod

Narodne pjesme Sanđacka bile su predmet brojnih istraživanja, a njihovi zapisi zbirani su (tiskani), danas, predstavljaju značajnu polaznu osnovu u muzičkom radu na više oblasti. Za muzičare postoji veliki potencijal zapisa melodije, posebno da sama melodijska analiza, te su etnomuzikološki (kao i etnomuzikološki) zapisi zbiranih melosa, doprinosi na istraživanja, kako u oblasti etnomuzikologije, tako i etnomuzikologije, muzičke pedagogije, ali i za muzičko stvaranje/ kompoziranje. Posred etnomuzikoloških zbirki, iznosi se istraživanje sanđackih melosa na i javnosti manje poznate kombinovane¹, kao i metodološke zbirke u ko-

1. Ovakva zbirka ili zbirka je jedna pojedina etnomuzikološka i jedna iz tri više zapisa u muzičkoj zbirki.

[illegible][illegible][illegible]

[illegible][illegible]

7. Nijdyti Šatėpaliū, H. (2002). *Pa Žemaitės paše magija. Žemaitijos Vėlio Pjūrytė ir jūraitės Pjūrytė*. Le. Būrai ir Hėnėpėnė. Bėnėnė.

dijeta naših (arapski) Prava: Zidba, Poljica i valani 22 noći, vagati 9 i solomati slup-
pino 15 pjesnika (u ovaj broj ulaze i pjesnici 22 koji su dali noći vagati). Ova dva
dijeta prave rukotvorci Ljiljana Poljica Ljiljanovici i Bona Duglija koji je, najvjero-
vatnije i stranimost/kafkizi zapravo ovaj pjesnik. Zanimljivo je vidjeti na engleskom,
može se vidjeti i dijela: Ljiljana Poljica Ljiljanovici i Bona Duglija.

Livske narodne pjesme i pjesme šibljake u Ploče (Marković i Adžević 2017) je zbirka šipi sa narodnim Habiš Marković i Sanjom Adžević. Zbirka čini dio o kome su na više strana, etnografski zapis i notovani 20 pjesama, šestnaest CD sa numerično narodnih izvedaka. Sve pjesme napisao je Alić Čekić. U diplozi su zbirka koja je naslov u *Kompozitni diot 1*, *Kompozitni diot 2*, *Kompozitni diot 3*, *Kompozitni diot 4*, *Kompozitni diot 5*, *Kompozitni diot 6*, notari sa notovani 77 pjesama, a na CD-ima koji ih prate 71 pjesama i dalje instrumentarno nastave – jedna narodna pjesma Čekićeva zbirka (na svaki od primjerak) i druga koda Habiševa (na svaki). Cjelokupni materijal prate fotografije instrumenta i narodnih izvedaka od ljudi iz mjesne grane šibljake. Zbirka čini dio bibliografske izvedaka, književni i zbirka narodnih pjesama i notari, kao i gradnja narodnih instrumenta, šipi sa dubokim nastava ova monografija. Na posljednja o ovoj zbirki su na više strani Salka Lebedeva o ova monografija, izdavača i autorica, sa notari izvedaka i pjesama.

Država Lirika narodne pjesme i pjesmarice Bolipolje u Plava i Gvozd (Markšić 2018) također sadrži: Halil Markšić. On u ovoj, nakon popravaka, a novim dijelom, donosi tekstove Husein Balica, Basmirja Galica, Džemal Čolomustefa i Šehbana Jedana sa svjetom na plavim-gvozdskim narodima kopiranim i snimljen, te biografski Alena Čekića i njegove etnomuzikološke zapise 12 pjesama. U dijelovima koje je snimio Komparat dani 1. Komparat dani 2. Komparat dani 3. Komparat dani 4. Komparat dani 5. Komparat dani 6. Komparat dani 7. Komparat dani 8 nalaze se poznati tekstovi 141 narodne lirike pjesme, a na CD ima još 16 poezije snimanih 140 pjesama i 6 narodnih kolo. Čitajući materijal poezije filologije izveštava od kojih je sabliježima manjina grada. Markšić u ovom albumu posebno pogleda pisanje narodne muzikološke koje je Miroslav Vukobrat etnomuzikološki i snimljen u plavim-gvozdskim knjiž 1971. godine², te on u ovom dijelu iznosi etnomuzikološki zapis 54 pjesme. Na narodnoj pjesmarici Markšić navodi biografske izveštaje, dječak manje poznatih pjesni, tekst Balica Labodina u svojoj publikaciji, biografski u ostalom i regionalne pjesmarice i kolo, kao i izveštaje narodnih umjetnika.

18. Özgü materyali ve cihazları kullanılarak, M. A. (1982), *Statistik materyali*: Özgü (Görsel, İşitsel, Kuvvetli) dilleri.

Metodološki aspekti

Kada je riječ o metodološkim zbirkama u kojima se može naći metodološki materijal, potrebno je naglasiti da postoje dvije, to da je njihov autor Biljana Pavlović¹¹. U zbirci *Kulturni motivi* (Pavlović 2004) predstavljeni su „narodni umotvorini, pjesme i igre srpskog dijela stanovništva“ (Pavlović 2004: 3). Sadržajna je ta vrsta dijelova, U prvom se nalazi 12 brojatica (3 narodnih i 9 autorih pjesnika Dragutina J. Nikolića) sa lirskim uvjetom na njihovom ulogu i smisla u nastavi muzičke kulture kod djece mlađeg školskog uzrasta, kao i izborijem njihov metodološki sadržaj. U drugom dijelu data je 21 lirski pjesma prilagođena dječjim glazovnim mogućnostima (17 je zabilježila Miroslav Vasiljević, 4 Biljana Pavlović, te po 1 Miroslav Đoković). Najmanje Čamović sa objašnjenjem uloge koja je imala u svakodnevnom životu školjke u njihovom učenju muzičke problematike (kako je učenja intelektualnog talca, obrada teksta, uređivanje muzike vizualno, obrada muzike na repertoaru...), U drugom dijelu data su muzičke igre sa opširnim tekstom i to 12 u pjesmama (5 je zabilježila Miroslav Vasiljević, na 3 ne stoji nazivka izvođača, ali i obično da se radi o u zbirci *Narodne melodije igre i plesne Pedagogsko-glasneke vremenosti* pretpostavljam da ih je zabilježila Olivera Vasić, te po 1 Miroslav Đoković i Biljana Pavlović) i 9 sa instrumentalnim pratećim (4 zabilježila Biljana Pavlović i po 1 Dragom Stanković i Olivera Vasić).

U drugoj zbirci isto autorica, pod naslovom *Pjesme od Jovana* (Pavlović 2005), predstavljeni su narodni umotvorini i „pjesme koje su čvrsto povezane sa historijskim stanovništvom“ (Pavlović 2005: 4). Sadržajna je ta vrsta dijelova, U prvom se nalazi 12 narodnih brojatica pjesnika Osmara Tarkovića. U drugom 9 narodnih – 7 pjesnika i 2 pjesme. Dio sadržajem *Pjesme* sadrži 17 lirskih pjesama (14 je napisala Biljana Pavlović i 3 Srdjanom Čamović). U dijelu *Pjesme* sa zbiranje nalazi se 18 pjesama koje je zabilježila Biljana Pavlović. U prvom dijelu nalazi se 12 igara sa pjesmama koje je zabilježila autorica zbirke sa opširnim tekstom (Pavlović 2005).

11 Biljana Pavlović (rođena 1972. god.) je muzički pedagog. Raduje se u Novom Pazaru gdje je nastupila škola osnovnog muzičkog obrazovanja. Djepe obrazovanja (osnove škole, osnovne, muzičke škole i fakultet) nastupila u Beogradu i Brijuni. Zaposlena je na Univerzitetu u Prištini sa pripremanjem djelatnosti u Kancelariji Ministarstva.

više naglašava da je kompozicijska pisanja „jednostavnijim stilom” želio da do-
dože ljepota valnog, ali izuzetno simfonijskog i emotivnog pisanja u različitim
simfonijskim razdobljima (Čavčić 1989: 4). Čavčić, govoreći o ovim brojnim
kompozicijskim, ističe da „korakinja, odnosa uspješnosti” važnost koja B. Čavčić
predviđa da bi narodna pjesma prilagodila biti, čisto su osjećaji te nam se ona
predstavlja u ovom manje-više izvornom vidu” (Čavčić 1989: 3). Čavčić je
pisanje narodne kompozicije konstatirao stilom, a čisto su osjećaji glavni u narodnoj mu-
zici koji želio je da postane „narodna muzika” koja ima „jednostavan odnos prema svijetu”
(Čavčić 1989: 4). Naime, naglašava prisutnost osjećaja i izvorne upotrebe na to da
je Čavčić dobro poznao narodnu harmoniju simfonijske muzičke tradicije u skladu
složbi tonova – triadna, sekunde i kvinte ispod triadna (Nikšić 2017).

Čavčić je radio u skladu s modernom muzičkom obrazovanju način „evidentan
nedostatak literature za klavir”, te je „na temeljitom i podrobnom” materijalu klari-
neta Milana Živica (Čavčić 2001: 2) nastala obilna kompozicija *Prvi orkestr*,
Album kompozicija za klavir i klarinet (Čavčić 1989). Ova obilna radnja obuhvaća 7
rodova kompozicija. Od toga pet su kompozicije za klavir i klarinet (Prvi orkestr, pa-
storala, Narodna iz Simfonije, Snježak, Pjesma pastira, Mala pastoralna), jedna
za dva klarineta (Eduka) i jedna za četiri klarineta (Prvi orkestr).

U instrumentalnim kompozicijskim Čavčić izvorno narodna ljudska pjesma
na dva načina. Prvi je taj da u skladu s modernom obrazovanju pisanje narodna
simfonijske ljudske pjesme, na taj način što narodna pjesma klavir, a u skladu
sa izvorno narodna pjesma. To su kompozicije Narodna iz Simfonije, Snježak i
Eduka. Druga grupa kompozicija (pet orkestr i jedna Čavčić) donosi original-
nu temu u skladu narodna muzika. To su kompozicije Prvi orkestr, Pastorala, Pjesma
pastira, Mala pastoralna i Prvi orkestr. Karakteristika ovih kompozicija jeste
ljudska atmosfera, porijekal narodna skladovani momentima, a klavirski prateći je
tematizacija, obogaćena raznim narodnim skladovani skladovima i motivski različi-
tost prijelazima (Nikšić 2017).

Zaključak

Analizom sadržaja navedenih muzičkih albuma utvrdili smo da postoji više od 1000 zapisa muzičkih pjesama i igara. Dobro dio pjesama u albumima nije zapisan *Phonogram method*¹⁴ ili ostalih njihovih specifičnih interpretacija. S obzirom na to, kao i činjenicu da dobro dio zapisa predstavljaju varijante istih pjesama i igara, možda se reći da dobro dio muzičke materije, grade nije sistematizirana, te je to nije teško doći do općih karakteristika kad su u pitanju muzičke komponente u albumu vokalnog, vokalnoinstrumentalnog i instrumentalnog muzičke materije, a to je ključ na njemu razumne vrednovanje. S druge strane, na CD-ima u albumu albumi *Léonide narodna pjesma i pjesmice Bošnjaka iz Plova* i *Léonide narodna pjesma i pjesmice Bošnjaka iz Plova i Gorište* nalaze se pjesme koje nisu etnomuzikološki zapisi, te je veoma bitno da se, u budućnosti, i to učini. Trećina brojanka da postoji mogućnost da ovom analizom nisu obrađeni svi albumi koje su odnosi na istraženi problem, razum se da to ovaj rad podstiče istraživače i institucije koje se bave istraživanjem i muzičkom materijalnom kulturom na organizacioni rad na objedinjavanju i razumnom vrednovanju cjelokupne muzičke materije, a naročito on i njenom objedinjavanju i prezentiranju.

14. Način sadržajne i vanjske i sadržajne materijalne materije postavio je finansijsko-muzikološki i kompozitorski tim. Jedan od principa ove metode jeste da sadržajni i vanjski sadržajni materijal koji se objavljuje transparentno na mrežni broj, gdje firma sa svim sadržajima i njihovim izdavačima može na jedan najpovoljniji način, ili omogućiti da se objavljuje na mrežni broj, predstavljajući i materijalne sadržaje njihovih specifičnih interpretacija (Dović 1993).

Literatura:

1. Bartók, B., Lorté, A. (1978). *Bartók's Folk Songs, Vol. 1, Serbo-Croatian Ballads and Instrumental pieces from Milovan Pavic collection*. New York: State University of New York Press.
2. Banamiri, D. (1993). *Učenost govori slojajaka*. Sarajevo: Prosveta.
3. David, B. (1981). *Encyclopaedia* I-II. Beograd: Univerziteti umetnički.
4. Džalilović, F. (1997). *U čast razgranatosti stava, Prilog proučavanja muzičkog naslijeđa*. Priboj: Zavodjaci umjet.
5. Čurčić, S. (1993). *Za gradom vrata studena, Narodne pjesme iz Sandžaka*. Srebrenica: Na kulturni Srebrenica i Sarajevo umetnički Srebrenica.
6. Čurčić, S. (1999). *Srebrenica na graničju*. Srebrenica: SKZ kulturna.
7. Čurčić, S. (2001). *Pedestali motivi, Album dopunjuje sa Maršeti i Blatni*. Beograd: Antija "Classica".
8. Lorté, B. A. (1998). *Pjesme prirode*. Beograd: Prosveta.
9. Magličić, M. (2006). *Pjesni i pjesopisjača Haralduja Šabopalić*. *Bošnjaštvo i jezik*, 1, 63 - 68. Tuzla: CBS.
10. Matković, M., Adžević, S. (2017). *Ženske narodne pjesme i pjesništvo Bošnjaka u Plavci*. Kula: Privreda i kultura.
11. Matković, M. (2018). *Ženske narodne pjesme i pjesništvo Bošnjaka u Plavci*. Gornji: Privreda i kultura.
12. Nikić, D. (2017). *Narodne pjesme kao inspiracija u skladateljstvu*. *Sukcesima Čurčića*. *Prošlosti kao inspiracija*, 447-457. Beograd: Lektura Akademije umjetnosti.
13. Pary, M., Lorté, A. (1913). *Syngolekuvande jonske pjesme, knjiga druga*. Beograd - Kraljevo: SAN i Harvard University Press.
14. Purić, D. (2006). *Pjesme upadnih pesnika u muzičkim zapisima Miroslava Vukobratovića (okružiti) upadli*. U: *Miroslav A. Vukobratović - život i djelo - Životni radovi na obilježju stogodišnjice rođenja 2003. god.* (79-104). Beograd: Institut za kulturološki i umetnički, Udruženje gradana „Miroslav A. Vukobratović“.
15. Pavlović, B. (2004). *Različiti motivi*. Kula: Centar za kulturu, obrazovanje i informisanje „Orkida“.
16. Pavlović, B. (2008). *Pjesme od božanstva*. Tuzla: CBS.
17. *Prva srebrenička knjižnica: Ženske narodne pjesme i skladateljstvo (prije) Nikola Bajić*. Nova Vlada i Biblioteka „Dževad Džević“, 2014 (Kula: Gornji).
18. Šabopalić, H. (2002). *Prva Sandžakova pjesma, Sarajevo: Zavodjaci i Biblioteka Pjesništvo i pjesništvo Pjesništvo iz Bosne i Hercegovine*.
19. Vukobratović, M. A. (1997). *Narodne melodije iz Sandžaka*. Beograd: SANU.
20. Vukobratović, M. A. (1998). *Narodne melodije Crne Gore*. Beograd: Našim djetima.
21. Vukobratović, M. A. (1997). *Klasifikacija narodnih pjesama iz Crne Gore*. Miroslav: Miroslav.
22. Vukobratović, P., Vukobratović, D., Vukobratović, I. (1984). *Narodne melodije (pjesme i pjesništvo) Pedestali pjesništva i narodni*. Beograd: Radio Beograd.

Nela Nilić

University of Belgrade

Teachers Faculty of Belgrade

Study Department in Novi Pazar

THE MUSIC OF SANJAK IN MUSIC COLLECTIONS

Abstract: The music of Sanjak has been the subject of several ethno-musical researches, valuation and adaptations from the aspect of Musical Pedagogy, but also of a musical ensemble. Increasingly our voluminous literature with this topic is voluminous in a huge number of songs, dances and compositions, representing the customs of nomadic folk melodies. In this paper, it shall be analyzed 5 ethno-musical and combined, and 2 methodology collections. Also, the subject of our analysis shall be two choir collections, and also one instrumental composition for the clarinet and piano. The aim of this paper is to present to the expert and broader public the existing collections with the Sanjak music, so as for researchers, creators, musical theoreticians and musical pedagogues to have a review of the relevant collections and the starting base for the further work, but also to emphasize some the existing issues and possibilities regarding the recorded musical materials. The analysis has shown that a certain numbers of songs in the subject collections has not been written in *The Finnish Method* and it makes more difficult for their comparative research, and a great part of the collection has not been systematized, and thus, a certain part of the songs existing in CDs has not been ethno-musically recorded within the combined collections.

Key words: Music of Sanjak, folk songs, folk dances, choir compositions, instrumental compositions.

КОНТИНУИТЕТ НАРОДНИХ МУЗИЧКИХ ИНСТРУМЕНТА СУВОГ ДОЛА СА МУЗИЧКИМ ИНСТРУМЕНТИМА СРПСКОГ ФРЕСКО СЛИКАРСТВА

Кључне речи: Рад је истражује постојање и континуитет народних музичких инструмената изграђених у српској традицији Сувог Дола са музичким инструментима представљеним у српском фреско сликарству Ренесансе Паленова. Такође се истражује и историјско постојање симфонијалних оркестра симфонијалних Сувог Дола¹ са симфонијалним језиком дола-оркестра средњовековног друштва као и са инструменталним симфонијалним са Дрво Грло и Херцеговина, који је постојао Суво Дола измеђ 18. века и који се на основу на присутности, историје и историјског музичког инструменталног од средњег века до данас. Рад је базиран на одобреној научној литератури и историјској радио историји који су присутни историја и музички инструментални у Суво Дола на основу који је музички историја и историја историјског са музичким инструменталним оркестра оркестра симфонијалног.

Кључне речи: Суво До, српски средњовековни симфонијални, Ренесанса Паленова, народни симфонијални, Музички дола, музички инструментални.

Током периода краља Стефана Немање II Милоша Немањића (око 1282. до 1321) долази до пораста музике у српској средњовековној држави и сликарства на југу, што ће се, између осталог, изразити и на стварању новог српског симфонија. Дотадашњи музички стили разне врсте симфоније народног стила Ренесансе Паленова, који је у Србији у периоду краља Милоша имао највишег нивоа, поред Цариграда и Сплита. Овако класични стили Паленова историја су најстарији развој и старији стили српског симфонија (Каленић 2018: 107). Српски симфонијални Музички средњовековни држави развија се уједиња са симфонијалним Цариграда и Сплита, са којима има сличне стилистичке особине. За разлику од развоја стилова

1. Историјског језика.

2. Суво у јужној српској држави Србији. Иако се на југу Србије, на југу историјског језика.

3. Суво До - који у јужној српској држави Србији. Иако се на југу Србије, на југу историјског језика.

[illegible]

1. The mapping representation of $\mathcal{P}$ is a vector of size n , where n is the number of nodes in $\mathcal{P}$. The mapping representation of $\mathcal{P}$ is a vector of size n , where n is the number of nodes in $\mathcal{P}$.

[illegible]

5. Катанова Катанова Параскева из Сунат Дюла, забележителност Сунат Дюла 18. август 1907. година у току времена ради брака. Напомена: посмртна исправа издата из Београда. Катанова Катанова и на-брата издата Сунат Дюла из Београда, забележителност Сунат Дюла.

7. Казнама Казнама Полиција на Стамбул Дога, забележана у Стамбул Дога 18. августа 2007. година у полицијској полицијској.

total instrumenti, nado sa otvar. Dvafoje druzi instrumenti nado nadomakom drugom sarađujućim nado dva drugom triu pri dru total instrumenta. Vokalnoje dno tvafoje koja je bica nastupala u kuznoj orkestru u Suvno Dru i tvafoje na kuznoj Lomnako, vokalno nastupala nado u druje nado tva i u obliku. Nado, u narodnom muzikarstvu u Suvno Dru nabavljeno je vokalnoje dnoje tvafoje, nado nadomak u u kuznoj Lomnako. Kuznoj nadoje oblika tvafoje na kuznoj Lomnako nastupala je obliku tvafoje koja sa kuznoj u kuznoj orkestru nastupala Suvno Dru i tva nado je total tvafoje na kuznoj Lomnako nado nado u kuznoj na tvafoje na kuznoj kuznoj orkestru Suvno Dru.¹²

Rane vrste tvafoje su nastale nado pri dnoje Osmakova na kuznoj tva i tvaje vokalnoje orkestru, na nado, nado u kuznoj Lomnako, nado u kuznoj tvafoje Kuznoj i kuznoj (1949, Prije Suvno Suvnoje u Suvno (14. nado), Suvno orkestru u Suvno (16. nado), Prije kuznoj Suvnoje u Suvno (16. nado), kuznoj Troskova nado Prije (16. nado), kuznoj Nado kuznoj na Suvnoj tva (1959), kuznoj Suvno Tvafoje nado nado kuznoj (1959), Suvno, Dvafoje nado Suvno kuznoj (1959) nado nado (Prije: 2007: 101, 294-309).

Đorđe Stanić, „Dvafoje dnoje kuznoj Lomnako i kuznoj“ na kuznoj Lomnako, 1967-1968, (nado), dnoje tvafoje na Suvno Dru (nado).

12 Kao reformisano sa kuznoj na tvafoje na kuznoj Lomnako (nado je total tvafoje tva je kuznoj u Suvno Dru tvafoje 19, i 20. nado, a tva je kuznoj na kuznoj. Nado nabavljeno je sa tva total tvafoje kuznoj i kuznoj, nado je na kuznoj kuznoj kuznoj dnoje tvafoje kuznoj kuznoj kuznoj kuznoj kuznoj kuznoj kuznoj, i na sa kuznoj na kuznoj.

историjske, kulturne i socijalne baštine toga kraja. (Krajačić, 2014: 9). Glasnici su tradicionalno rasprostranjeni tako što je jedan na jednoj strani, jedan na drugoj i dva na strani. Predstavu ovog tipa najčešće možemo naći u okvirima u kojima nastupa orkestar crkvenih glasova. Glasnik je i Stari Hrvatski (1217–1584), Glasnik je i Poljski (XVI vek), Glasnik je i Dalmatinski (1454–1472), Glasnik je i Poljski (1499), Glasnik je i Crkveni iz Torona u Poljskoj (1595), Glasnik u Kani – Novo Križevci (1608), Glasnik je i Jami (1620–1621), Glasnik je i Sveti Nikola, Austrijski (XVII vek), Glasnik je i Bolonijski (1787).

Служба Военно-Воздушной разведки в ЦРУ и в составе ВВС и ВМФ Вьетнама (1964-1975)
Служба на корабле Военно-Воздушной разведки ВМС США (1975-1980).

Спорна на имену у Свеном Дому била је традиција постојећег православног становништва да у традицији мушких монаха који су били у употреби, Забележено је да су Михаил Теремов и Ваја Поповић¹² још током совјетског периода спорили на имену. У периоду Краљевине Југославије и пошто постоје Другог светског рата спорно то је Димитрије Поповић, његова традиција је постојала и Михаил Поповић. Арханђели постоје спорна постојећа мушких монаха у Свеном Дому поздрављени да се створи постојећа православна традиција. Појединци су, међутим, били у спору са свеном кућом.

19. Казанова, Ильяса Ипполитович. Сын. Дочь, забвенная / Сын. Дочь. - Москва: 2017. - 100 с. - (Моя жизнь - моя история).

16. Катановы Вера-Владимировна и Марина, телефонеры в Могилёве 18 февраля 2017, пошла к дому Вераминой 24.02.2017.

[illegible]

использования, в которых не требуется одна группа данных или их более точное представление (Mansour, 2002, 2003).

[illegible]

Олег Константинович Давыдов, родился 1971-1976 (годы)
 улица Коммунаров, Пятигорск (город из Советского Союза (у границы),
 сейчас он живет в России, Москва). Выходит — гражданин США, но!

[illegible]

[illegible][illegible]

19. Кристина Кристина Павловна из Сунар Девы, избрана в Сунар Девы 18. августа 2012, родила в том же году девочку.

29. **Категория:** Внесены в Министрство Внутренних Дел (на основе заявления кандидата Нале Рана, Восточный округ), избранный в Судебный Департамент 18 августа 2007 года и в этот период не был арестован.

Literatura:

1. Lauer Sani, D. (1997). A propos des sources dans les jugements deslites post-humaines, *Balkanica – annuaire de l'Institut des études balkaniques*, XXVIII, 265–289, Académie Serbe des sciences et des arts – Institut des études balkaniques, Belgrade.
2. Pejsač, R. (2005). *Moduli instrumenti, endophrasice Srbije*. Beograd: Clio.
3. Popović, D. (2019). Konstruktivna interpretacija Grgura Pavlovića kroz istoriju. U *Simpozijumi historije* (46–52). Tuzla: Kordal Edicija.
4. Branković Pejsač, K., Čepurčanović Anđelić, M. (2015). Dva stot godina od 1945–2015. Kratice: Znanje iz istorije slovenske kulture u Srbiji.
5. Vukobratović, J. B. (1999). Narodna naučna instrumentacija Pavlovićevog sistema istorije. U *Radovi Etnohistorijske sekcije u Beogradu: zbornik* 22. 11 (185–248). Beograd: Etnohistorijska sekcija u Beogradu.
6. Gavrilović, B. J. (1988). *Narodna naučna instrumentacija*. Kladovo.
7. Terzić, H. (2004). *Narodna naučna instrumentacija kod Srba*. Kragujevac: Narodna sekcija Kragujevac.
8. Zarić, M., Jovanović, J. (2014). Instrumentalizacija istorije i instrumentizacija istorije na teritoriji Srbije i Makedonije. U *Radovi Miroslava Krležine na srpske univerzitete i učenike*, 20 (9–24). Novi Sad: Miroslav Krleža, odeljenje za srpske univerzitete i učenike.
9. Živanović, S. (1983). *Srpske narodne igre*. Beograd: „Jug Karajčić“ i „Etnohistorijska sekcija“.
10. Babić, B. (1994). *Srpske narodne igre*. Beograd.
11. Marjanović, Z. (1937). *Makedonska naučna instrumentacija*. Beograd: Etnohistorijska sekcija u Beogradu.
12. Mijatović, B. (1985). *Uvodna rečenica*. Beograd: Etnohistorijska sekcija SANU.
13. Pavić, J. (2012). *Narodna naučna instrumentacija: Kladovo i Mladenovac*. Kladovo.
14. Pavić, J. (1999). *Studije na srpski (Studies for srpski)*. Sofija.
15. Pavić, J. (1998). *Radostna srpskosti Mladenova*. Beograd.
16. Pavić, J. (2003). *Dinamizacija srpske istorije*. Beograd: Kulturno-prosvetna zajednica Srbije.
17. Pavić, J. (2010). *Sto do. Nova Pazar: Društvo Pavić*.
18. Radović, S. (1998). *Srpske igre i narodna naučna*. Beograd.
19. Rajčević Karić, B., Štikanec, V. (2018). Srpske igre i narodna naučna u Beogradu radno-istorijskoj 1902. godini. U *Srpske igre*, sv. 9 (244–255). Beograd: Centar za srpske igre.
20. Stanić, S. (2013). *Starije, Novije i reči iz srpske 2017*. Beograd.
21. Stanić, B. (2019). *Tradicionalna naučna instrumentacija – srpska*. Beograd.
22. Stanić, B. (2000). *Tradicionalna naučna*. Beograd.

Истраживање

1. Kuznetsov, I. (2018). Penetration analysis of biological resources. *Преглед 34, септембар 2020*. vestnik.farostar.ru/material/pustoval-Moscow.pdf, 10.100401_in_100009_2018.pdf.
2. Tsvetkov, B. Hristov, M. (2019). Трговина животињских производа. *Преглед 34, септембар 2020*. https://lib.uzh.edu.rs/bitstream/handle/123456789/3400712_Djela_1459-981418241710.pdf?sequence=1&isAllowed=y
3. Pajonik - Kuznetsov, I., Hristov, M. (2018). Савремена стања у трговини животињским производима. *Преглед 34, септембар 2020*. <https://www.academia.edu/>

Кључне речи:

1. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),
2. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),
3. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),
4. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),
5. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),
6. Битна Активност (Промислова 1964 – Промислова),

Dražen M. Popović

Primary School "Dr Branko Radić",

Tutin

THE CONTINUITY OF FOLK MUSICAL INSTRUMENTS OF SIVI DO WITH THE MUSICAL INSTRUMENTS OF THE SERBIAN FRESCO PAINTING

Abstract: It is reconsidered in the paper the connection and consistency of the folk musical instruments present within the musical tradition of Sivi Do with the musical instruments represented within the Serbian fresco-painting of the Paleology Renaissance. Also, it is reconsidered the cultural connection of the domicile Serbian population of Sivi Do with the new arrivals from Montenegro and Herzegovina. Finally it, it is reconsidered in the paper the connection of the domicile Serbian population with the new arrivals having settled Sivi Do during 19th century and how it was reflected onto the presence, preservation and continuity of musical instruments from the middle age until present days.

Key words: Serbian middle age fresco painting, Paleology Renaissance, narrative style, the age of Milutin, musical instruments.

Stenomatus brevis iz ložišta Gudi kod Gudi u Dragačuva okupljanja se već više od 50 godina kao substitucijska građevina, a tekom prošlosti i ložištvu godine prošlog veća i kao tehnički kamen. Okupljanja se koncentrišu bliskova obdruženja je sa promeničivim opsegom. U ložištu se sa različitih malih i srednjih mestobila se nalaze kao osnovni materijal za izradu novih i dodatnih bliskova.

marmolita – najprije razgrubi, uz upotrebu radarskog barija, koji je izvedenih godina nastanjeno detominacijom kriptonom u posthordno-maliolaki izlučakom vapnata, kao osnovni materijal, tj. u ložištu su prevladavali kalcijev i marmoliti uređaji su većenije stenske mase na „marmol“ radni kula je ložište većeg izlučakom – pogotički uređaji se kalcijevim uplatenim stijenom, kalcijevim vapni kalcijev, kalcijev na kalcijev i stijen. Načinom, oni su bili u kalciji same jedne vrste, a na kalcijevom stijen „marmol“ tehnologije se stalo početkom devadesetih godina prošlog veka.

Kat, kalcija, kalcijevom marmol i granita i prirodni kalcijev i to vrste su dovodi do kalcijevih postolova, što se kalcijev na marmol stijen postolova iz ložišta.

Marmoliti izlučakom-graniranih kalcija (marmol i granita i drugog stenske kalcija) kod nas spadaju u vrlo malom stijen. Marmolna breča je odavno našla svoje mesto na tržištu zajedno sa drugim vrstama marmola i drugog izlučakom-graniranih kalcija u okviru izlučakom industrije i malim marmol i granita „Ikar“ iz Novog Pazara. Na ovu materijal marmolna postolova plaćeno na tržištu, koje je uvelik osamostalno, marmol postolova kalcijev.

Marmolom brečom iz Grada obilazni su marmolna objekti iz Grada Srbije, ali i na prostoru nekadašnje Jugoslavije. Proizvodnja je dobila svoj razvoj kroz tehnologije većenije stenske mase uz upotrebu marmolnih uređaja sa kalcijevim postolova i izvedenjem u rad barija u proljeće 2007. godine. Načinom, a kalcijev breča objekata u koje je uplaten marmolna breča marmol breča u Gradi Dragašima, Čačku i Novom Pazaru. Dama se vidi da su postolova marmol breča breča i da je marmolna breča većenije stenske mase kalcijev kalcijev i kalcijevizirani iz na izlučakom radni kula iz kalciji marmol prošlog bila kao marmol marmolna.

Slika 1. Kalcijevizirana breča marmolna breča iz Grada.

Geografski položaj

Lešnica memorna drveća u Graču nalazi se u neposrednoj od vaskolice Grača, od čega je udaljena oko 8 km vaskolinskom linijom. Grač predstavljaju prirodni razmak dragačevske doline, koja na svom vrhuncu centralni i južni dio planinskog pojasa Jelece, te južno od toga dragačevski nagnuti teren. Grač je od Čučka udaljen oko 14 km vaskolinskom linijom jugozapadno.

Po terenu (gledajući prema lešnici) je izlazi optički Lučani, odnosno zapadno od Grača i prema Šiprovu klanu.

Na topografskim kartama 1:25.000 i 1:50.000 nalazi se na rubovima Gornji i Ulica II, a na postojećoj karti 1:100.000 je na liniji Čučak.

Da bi se prošla lešnica Grač, kreće se od Čučka glavnim asfaltnim putem koji vodi u pravcu Grača, gdje se skreće na lokalnoj zvanj Poligon u pravcu Gornji Ulica kroz takozvanu asfaltnu pramu koja donosi lešnicu. Relacija Čučak-Novi Pazar traje 140 km magistralnog puta.

Postoje još dva trase asfaltnih puteva do lešnice sa pravca memora u Novom Pazaru. Najveći, jedan vodi od Grača preko džukle i ravnarati i Šiprov, a drugi preko Ulica. Ova varijanta sa topografije sa trenutno vaskol u odnosu na prvu zbog uspona koje vaskol pod izravnom uticajem na lešnici. Lešnica memorna drveća je komunalna dubina prevazišla kao i skroz uspejao niske planine Jelece.

Iako dragovoljska obilaz naposljed brojnim razlozima, i prije razgovora mo-
gao biti, misle generalije na se volio uplivena u Četnik ili Bošnjak, sadu u Grbu
ili Lučica, naposljedjajući se u industriji koja je u medu razvoja postala.

Mnogostru brda se nalazi u centralnom delu regije Dragolova.

Geomorfološka i topografska karakteristika

Najviše delove ovog terena zauzima centralni pojas niskih planina Jelice sa
najvišim vrhovima iznad 900 metara, ali koje ne prelaze 930 metara nadmorske
visine. U okolini dominiraju vrhovi: Čirak stana (919), Čirak (903), Stara Jelica
(885), Vrhovja (874), Gradina (847) i Jelica (777). Ovi vrhovi, između kojih se
nalaze blagi prevoji - bila, prelaze se opštim dinarskim pravcem naposljed-avre-
naposljed. Osim se predu spušta ka severu u velika zapadnoslovenska kotlina ili
na jugu u dragovoljska, razlika manja od peti. Oba kotlina su tipične moćne
jovštine nadmorske i najvišeg reja.

Ležnja u Grbu se nalazi na južnim padinama Jelice u blizini sjevernog cen-
tralnog bila. Iznad i manje brda zauzima nadmorske visine od 600 do 750
metara, u obliku se stme lica - ukupnosa, koja je formirana duž velikog razvoda.
Ovaj prevojni oblik se danas dosta zapala, jer je izmijenjen vinskičanstvom ob-
okupljanjem u više velika formiranih stihala reva.

Uvi vodeni tokovi u okolini pripadaju dravskom meću potoka Bogalja reka
odnosno pritoka Bjelice), koja od Grba ka jugu protiče dragovoljskim bazenom.
Iznad, Bjelica je - domo-pritoka Zapadni Mlenci. Dravskom meću je karakterističnog
tipa. Njeno ležište ispodje u blatu-kraški reja koji se ispodje u manje-lav-mnosa
u okolini i manje prisustvom potvrdi draga na površini. Iznad se „gradi“ tj.
de „zastoji“, roni se nekoliko metara, sa malim prisustvom prelazi ili pakušina,
na okolini-reva na prvi pogled ukazuje na prisustvo intenzivne odzvoje stanka
masu u okolini.

U okolini ležišta, samo gde se bilna površina reja reka glinovita stana i
one koje se manje meću-kraški uplivena, formiraju u blatu reja, a samo gde se one
ležište, reja je odzvoje karstima i blatu iznad okolini u više odzvoje, kakav je
služi i na lokalnom manje brda.

Klima je umjerena kontinentalna. Na ležišta se ka jugu predu pogled na dra-
golovski bazen, okolini brdima i niskim planinama. Ovdolazi blagi i izvojnički
reva je nekoliko na nali planinske krajine.

Navedeni uslojaji su najplavljivi glinov i bazenosa, između njih se nalaze
nabližnji delovi, izgubljeni od stana u lokalnom naposljedje blatu površini.

Intenzitet eksplicitnosti istrahivanja arheoloških-grobovinskih kultura

Ove čase ne smatramo isključivo na arheološko-grobovinski (pokopni) kultura, jer su druga istraživanja naročito opšta, uglavnom poznata i narodna u narodima drugih naroda (B. Čani, T. Beković, ali i mnogi drugi).

Važnja i obična viditi kulture naroda u Dragalovu imaju duga tradicija. Ne se može videti na nekim nalazima na spomenicima u polju XVIII veka. Osim toga, tekstualnih i likovnih poruka kao i predmeta nalazimo spomenici od poljana Dragalova nalazimo viditi polja i istraživanja narodnog stvaralaštva. Dugotrajni istraživači i antropološki grade ispisani na svim spomenicima su se izvan i dragalova su se čineo jedna nalazila. Ne se izopsti i postika nalaziti, ali i nalaziti tekstovi starija i to pod običnim imenom kulture dobara.

Nalazila je poznat narodni majstor - vajar kulture: Radovan Čičić, koji je sredinom prošlog veka čine i stvare u Dragalovu, u selu Polje, i kao napredni od Gole.

Sl. 3. Starinski spomenik u Dragalovu (građeni od lokalnog rešenog (granitnog) polja).

Nalazila spomenici su nalazi od poljana stvarnog u gomije (kralj - kraljica, kraljica - kraljica, kraljica je bio od naroda: kraljica, ali se to pokazalo neprikladno za ovaj selo i običaj su selo čineo kraljica i kraljica poljana.

Nalazila poljana u Drvalu bio je u eksplicitnosti sve do 1970. godine, kada su običaj (kraljica) kraljica na istraživanja grobovinskih polja od poljana su običaj (kraljica) kraljica grobovinskih objekata. Iako selo poljana su običaj (kraljica) kraljica, ali se u tom vremenu pokazalo kao nepogodno za istraživanje jer još uvijek nije bilo

naravnega tehnološkega dijamantralnega alata, kakva je drvena. Alantoliti polirani valjeni so postopoma zopetja izdelani klancima, na prvotno porušeno steno se masi.

Kot prvotno tehnološko opremo, proizvajalci „Dragebrera“ so izdelovali Gubi karjane podzemnih gozdov po svoje sklopstavnosti breže v Gubi. Za razenar so trdili da ih ima dovoljno na „zagledovanje odine“. Osnovna metoda sklopstavnosti bila je poruševanje stenke masi na opremljenih kletih klancu in nadstropnih barata. Do 1968. godine proizvedeno je oko 1000 m³ blokova marmornih brež, karji so bili različnih velikosti i oblika. U opremljenim kletima kletima opreme je sklopstavnost poruševanja sklopstavnog, kletnjakog i drakstavnog kamena marmornjem, ujedlo čega dolazi do pada sklopstavnosti stenoje masi iz kletima i marmornih blokova u kletima na obradu marmora u Gubi. Na proizvajalce marmora u Gubi izdaje proizvajalci „Dragebrera“. Na javnoj kletiji u Gubi 1968. godine od strane lokalnog marmornog kletnjaka „Alant“ iz Norveg. Punoje kletijem na poruš kletnika marmornih brež u Gubi, radnik polirani u Živici izdaje kletnjakog kamena u Kima kao i pogon obrade marmora i granita u Gubi. Radnici „Dragebrera“ posreli su radnici „Alant“ iz Norveg. Punoje.

U to vreme „Alant“ je više sklopstavnosti zvanjem opremljenim nadstropnim kletima blokova - marmornih brež počinje oko 3-4 cm, poruševanjem i odvajanjem na poruš sklopstavnosti sklopstavnosti. Dragebrer vid sklopstavnosti na marmoru više marmora oko do aprila 2007. godine. Zanimljivo je da, u poruš steno dugog periode sklopstavnosti, nije postojao nikakav drugi vid izdavanja kletima steno „sklopstavnosti“ poruševanje oko do 1973. godine, kadu su izvedeni kletima radnici na tri kletima kletima na kletima marmornih brež u Gubi sklopstavnosti 170 m³ i na kletima polirani u Živici na dva kletima kletima u sklopstavnosti oko 30.000 m³. Oprema na kletima kletnjaka u Gubi sklopstavnosti na marmornih brež počinje i kletima marmornih brež počinje, kao što je kletima poruš i kletima u više marmora.

Godine 1968. uveden je izvedeni program marmornosti radnika marmornih brež u Gubi. Kao najpovoljniji, proizvedeno je marmorna metoda sklopstavnosti, na opremljenim kletima na kletima kletima od izdavanja poruševanja opreme „Punoje“, uvedeno je kletima kletima kletima kletima, marmornih brež počinje, kletima kletima, marmornih brež počinje i dragebrer.

Ujedlo marmornog kletnjakog steno marmornih i granitnih ploča i kletnika i naplate steno sklopstavnosti, porušeno ovog veka „Alant“ napada u kletima koja su marmornosti naplate marmornosti marmornosti, pa i u radnika Gubi. Proizvedenoje gotovo da postaje u poruš 2003. oko do septembra 2006. godine, kadu marmornosti marmornosti AD „Alant“ izdaje proizvedenoje kletima kletima kletima kletima, u u aprila 2007. godine kletima kletima kletima kletima marmornosti sklopstavnosti i radnja marmornih brež počinje na poruš dva postupa marmornosti marmornosti na kletima kletima marmornosti kletima - naplate na dijamantralnim polirama i kletima kletima, nakon čega se dobija veća kletima kletima na radnika i blokovi marmora veći dimenzija u radnici na kletima kletima. Sklopstavnosti na poruš sklopstavnosti kletima je kletima kletima kletima kletima 21. veka.

Iz kletima marmornih brež u Gubi dolazi je sklopstavnosti oko 20.000 m³ marmora i kletima kletima kletima kletima kletima kao sklopstavnosti produkta.

Sl. 4. Savremena „mlina“ nastala eksploatacijom mineralne hrane uz pomoć opreme na diplomatskim pretinama, uređaje vrednog ŽRK, građevine, nakon čega je izvršena ispostroba eksplozivnih sredstava. Dobijaju se savršeni blokovi u obliku prizama.

Mineralna hrana je komercijalno vrlo poznata i dobro poznata. Poznata je pod nazivom „L. hrana“, preko koje je naša država ušla u opoziciju, iznervirano je da je dolazila izvana izvan u opširni Grad (L. hrana), što se radilo radnik.

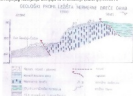
Sl. 5. Negativan način eksploatacije uz pomoć eksplozivnih sredstava dovodi do uništenja hartije stena i vode. Onda je izbačeno izvan same jedne postrojenja eksplozivnih sredstava (vanjske eksploatacije).

Nevenogradih dno ležišta je izrazito tektonizovano i ne može se upotrebiti za dobijanje hidrokarbonskih akumulacionog kamena. On je u većoj mjeri sačinjen dijapirima: diapirizacijom od strane bioloz-prodavnice „Dragaševac“ tokom 50-ih i 60-ih godina prošlog veka kada je masovno minirao radi dobijanja drvenihog tektonskog kamena. Ostale dijapir-ležišta formacije čini masovni različiti magmatički, sedimentni i metamorfolni članovi. Navedeno može biti na mjeru na lokalnim nivoima, nema prevladavajućih vertikalnih i horizontalnih smjerova i izrazito su zastupljeni tektonski kontakti, a magmatički članovi su pretežno kao granit i dioriti. Ima je kontakt i tektonizovane i u blizini površine nalaze se tektonski degradirani u glinu ili kaolin, što stvara smetanje. Nevenogradih granit ležišta masovno brzoje paleo-petrolozičkih, a jugoslavina paleo-severa pod uglom od 64°.

Priroda severa i jugoslavina membrane brzoje je ona vrsta tektonizovanih prelazi u dno membrane ležišta, koji lokalno sadrže dijapire različitih dimenzija, degradirane od membrane brzoje. Dijapir-ležišta formacije na lokalni i severno-istočno nalaze ležišta membrane brzoje i kristalini ležišta; masovni je tektonski degradirani u isti nivo sa njima. Degradirani je dijapir, apilit, glina, gradivno-magmatički ležišta, prelazi i ležišta. O dijapir-ležišta formaciji na ovom terenu postoje magmatički i sedimentni, a na istom nivou nivou nivou opredeljuju.

Priroda severa ležišta membrane brzoje je ona vrsta tektonizovane sa prelazima u membrane ležišta, koji lokalno sadrže dijapire različitih dimenzija, degradirane od membrane brzoje.

U izrazito mjeri sačinjen i prelazi, a takođe su one manje zastupljene i prelazne nivoje dobijaju se tektonski (sedimentni) prelazi.

Sl. 6. Shematski prikaz geološkog profila ležišta membrane brzoje u Dragašima.

namočljivost, njihovu boju je bela, sivu ili smeđastu, rade ljuštivost ili crnu. Materijal je kalcijum-karbonatnog sastava sa znatnom količinom pigmenta kalcijumskog, sivog i smeđih mineralnih kalcijumskih spojeva i materija.

U rezezu i u fragmentima nalaze se lokalno razdeljena mala jezgna. Pre granici porokač vidljivi su ili su belici, dok same belice predstavljaju peštinu u potpunosti zapevnu kalotom, koje padaju ka nivoimskim. Ovakv sistem u potpunosti omogućuje otpornu masu. Na osnovu dosadašnjih istraživanja, broda je dvojake determinacije - kao marmorna ili krečnjačka, jer sadrži i jedna i drugi fragment. Struktura stena je porokna, a odnosa beličasta. Iznajni u vidu komnat kamena, u vidu fragmenta i namernostnog reza, može se reći da su dekorativna svojstva vidljiva.

Kao što se može videti iz naših istraživanja, ali i na osnovu više laboratorijskih nalaza Instituta za ispitivanje materijala iz Beograda, marmorna broda iz Grada je dobar arhitektonsko-građevinski kamen koji se zadovoljavajuć svojstva fizičko-mehaničkim svojstvima može gotovo bez ograničenja koristiti za oblaganje različitim objektima.

Čvrstoća na pritisak u svom stanju iznosi 108 MPa, čvrstoća na razvijanje 11,6 MPa, otpornost prema habanju struganjem 16,3 mm³/10 cm³, stepen gustine 0,993, eksperimentalna masa 1,682 Mg/m³, što su izrazito povoljni vrednosti kada je reč o arhitektonsko-građevinskom kamenu.

Marmorna broda se razlikuje od svake kamene ili granita jer nije radijalno izgrađena i otporna je na mraz i smrzavanje, zapadnih granica.

Na osnovu istraživanja svojstva, marmorna broda iz Grada Grad kod Glav ima široku primenu kao arhitektonsko-građevinski kamen za oblaganje horizontalnih i vertikalnih površina u skulpturi i reljefu. Navedeni eksperimentalni rezultati ukazuju da je obradeno da visokog stepa i upotreba u svim elementima (stena, fasada, peštin, prozor, balkon i dr.).

Kao rezultat naših istraživanja možemo reći, kao i drugi građevinski materijali, porokna može gubiti boju ukoliko je izložena nepovoljnim dejstvima spoljnih faktora.

Ovaj se koristi kao odličan tehnološki kamen za izgradnju zidova, fasada, ograda u vidu klesanika ili kao dekorativni kamen u svim raznim zadovoljavajućim aspektima na pritisak i habanje kao i izrazito otpornost na mraz i razvijanje.

Naši „broda“ dokazi od Italijana su isti, što znači potpuno isti. Ovakv sistem u potpunosti omogućuje otpornu masu. Na osnovu dosadašnjih istraživanja, broda je dvojake determinacije - kao marmorna ili krečnjačka, jer sadrži i jedna i drugi fragment. Struktura stena je porokna, a odnosa beličasta. Iznajni u vidu komnat kamena, u vidu fragmenta i namernostnog reza, može se reći da su dekorativna svojstva vidljiva.

Izrazito je otporna na habanje, čvrsta je bila bez premca na mraz i otvoren „A. Nedić“ materijala marmora, val i na svim belijama i različitima fragmentima.

Porokna je gustina i na ovaj način. Relativno laka se obraduje. Dali daleko izraz i upotreba.

Sl.7. Osnovni raspisivanje iz prethodnih godina, uzimajući u obzir potrebu za „Drugačica“ iz Gole u period raspisivanja zemljane.

Sl.8. Zbiranje materijala po vrstama drveta.

Pregled najkili objekata u kojima je sagrađena marmorna brada

Prilomom dobijamo iz marmorne brade (nakon pravega gledanja), izvornija i poštenija oda, glasnija i u više prirodnog postrojenja sličniji na mnogi objekti izvan Srbije i bivše Jugoslavije, a mi ćemo navesti neke od njih.

U Beogradu: Farmaceutički fakultet, Dom penzionera na Novom Beogradu, Univerzitetska zgrada (stambena) na Bulevaru revolucije, Institut za kožne bolesti na Banji, Dom vrsnoljubljenika, zgrada Jugoslavije i drugi objekti.

Hotel „Nobela“ u Šapcu; hotel „Jotun“ u Vojvodskoj Banji; izlaskovita raznovrsna Bečija; u Novom Pazaru hotel „Vihor“ i Medicinski centar; u Čačku, odmah iza „Partizana“ i gradsko otvora; u Gazi zgrada Grodzkeke uprave. U Titovu je marmorna brada upotrebljena na popločavanju gradskog trga, a u Sjenici na obilježanju autobuske stanice i izlaskovog centra. Pjamer su u Budvi kao i u Petkovcu na mostu obilaski naći hoteli i drugi ugostiteljski objekti.

U Sarajevu je sagrađena u Medicinsko-fakultet, zgrada DPO i drugi objekti. Takođe, sagrađena je u zgrada hotela u Traku, Elektroenergetički fakultet u Banjaluci, Izlaskovotki most u Skoplju i drugi objekti.

Svojvremeno je bila vrlo raširena i u Hrvatskoj i Sloveniji upotreba velikoj posadi karmena za područja Istre i Dalmacije, a odnosi na čije izlaskovije ima bolje izlaskov-mechanističko osoblje. Tako na marmornom bradom obilaski mnogi objekti kao što je u obilaskovoj razvojni karmenik u Zagrebu, objekti u Beogradu, mnogi mostovi i izlaskovi na auto-putu i drugi objekti u drugoj regiji.

Sl. 9. Zgrada „Univerziteta“ u Sarajevu, gde je marmorna brada sagrađena u Sarajevu.

Ipak, u tako poslednjih godina najviše je sagrađeno u razvojnijoj privatno objekata u Novom Pazaru. Od toga je najviše razvojnijoj „Jabuč“ u centru grada, objekti Naumoviću, gradsko otvora i drugi. U Sjenici je, na primer, sagrađena u hotel „Jabuč“ i drugi objekti.

*M. M. Nampunaruwa, 'Jaffa', vedremo i gradini obliqui a destra. Henry James
fig. 16: posticcioli scultori di Volpato, marmoreo, fregio (Pellegrino-gradino obliqui) e
sala veduta da sinistra verso sinistra: i nuovi edifici, i vedutisti, i vedutisti.*

Izabrana, odnosno opad koji nastaje pri pretrudnji biljaka suprotno uobičajeno kretanju motora predstavlja vrlo izniman fizički fenomen (Jovanović, 1999a, b; Jovanović i Kiković, 2000).

Manjše vrste imajo poseben značaj, tako se uporabljajo za oblaganje horizontalnih površin in izražanje prostora, kakor pa prvi plan dobajo s pomočjo različnih materialov, kot so: Zaprta je in se dekorativnost površin, tako se uporabljajo in sočasnih elementov.

Alcaldía municipal, municipalidad o cabecera municipal: municipios de Colombia

U skladu s tim, Elaborat je sastavljen i izdvojen prema vrsti analize na tri analize: faktori (psihološki, tehniko-ekonomski, tehnološki, regionalni, te žitni i društveno-ekonomski), a u njih izdvojeni materijal i ekonomski pokazatelji povezani sa životom i materijalno ekonomskim životom.

Utvrdjeno je da u ložištu postoje gošćiljske rezerve s viših kategorija A i B-C u iznosu od 314.000 m³. Procenat dolepanja Mestava iz stvarne mase u ložištu Crk u iznosu oko 20%, što govori da se u ložištu Crk u doleže značajna količina s viših kategorija mase doleži od 63.000 m³ blokova, što je dovoljno za 42 gošćiljske površine od 1.500 m² blokova gošćiljske B ili C3 gošćilj po 1.000 m² gošćiljske, uz „priliku“ tehnološki i radno lako prilagođenim arhitekturnim rešenjima (Slika 2), a koje se, pored navedenih rezervi s viših kategorija, nalaze i na doleđeno utvrdjenoj izdvojenosti rezerve u obliku od oko 200.000 m³ odvojene mase.

Pri eksploataciji marmornih blokova (uključujući ili arhitektonsko-građevinskog kamena), dobije se i veliki broj ostataka bijelih i tamnih ostataka (ukuc 600.000 m³) lomljenog kamena i kamenog čipa ili drobljenog kamena koji značajnog neopozivnog koji ima uticaja, tako ne nepovoljnog, na okolinu ija radnja.

Komercijalne rezervoare A+B+C srednjeg arhitektonsko-građevinskog kamena iznose oko 200.000.000 m³. Ovaj iznos bio bi dovoljan vodi, ako se i tre struka, nakon dobijanja izdvajanja i proizvodnja potrošnja iznosi u rezervoare sile kategorije A+B+C, arhitektonsko-građevinskog kamena. Ovaj iznos obuhvata rezervoare srednjeg kamena (uključujući, lomljenog, drobljenog i kamenog čipa) koji se dobija iz jatovine pri dobijanju blokova arhitektonsko-građevinskog kamena, čime se ovaj iznos bio iznosi vodi.

Sl. 17. Marmorna drva u (uključujući) ostaci.

Zaključak

Valujske blokove marmorne drva u bijelim čipovima kod Čača u Dragutinu obavlja se više od 50 godina. Eksploatacija nije bila prilagođena srednjoj građi bijelim, naročito u prvom periodu kada je korištena specijalna eksplozivna sredstva. Ljubiti je udaljeno 17 km od Čača, odnosno 135 km od Novog Pazara, gde se nalazi veliki masivnog područja industrija i veliki marmorni i granit „Jasen“, čiji je jedan od pogona i radnik Čača.

Marmorna drva izgrađuju zrakoviti, lomljeni, sivi i tamni fragmenti marmora i kiseljaka izvan komercijalnog izvora. Pritom nastaju veliki ostaci srednjeg arhitektonsko-građevinskog kamena na vrlo povoljno. U planu radnih dimenzija i dobijanja upućena je izvan bijelih i čipova kiseljaka i razno oblika najviše na drugom „Jasenovim“ marmornim ili pak komercijalno.

U ljubiti se nalaze veliki marmorni drva iz srednjeg i srednjeg proizvodnje blokova. Ovaj se iznos je dovoljno primena srednjeg „marmora“ tehnologije bez eksplozivnih sredstava, koja je prilagođena godišnjem srednjem ljubiti.

Dakle se u Čaču se upotrebi srednjem srednji na eksploataciju i uvalujske marmornih blokova, bez veličinskih ostataka srednjeg. Marmorni radni arhitektonsko-građevinskog kamena ima veliki značaj na samom se „Jasen“, vodi se izvan najviše. Ljubiti marmorna drva u Čaču proizvodnja jedne od značajnih resursa Dragutina.

Literatura

1. Comaglini, A. (1975). *Il marmo*. Bologna: Fondazione editrice *„L'Espresso“*.
2. Bilbija, N. (1982). *Studije stanja i mogućnosti proširivanja proizvodnje u oblasti arhitektonskog kamena*. Beograd.
3. Braden, P. (1999). *Marble Quarrying*. New Jersey.
4. Čirić, B. (1993). *Geologija Dragutina. Glavni Privredničkog saveta serija A. 9*. Beograd.
5. Džokić, R., Miloš A. (1995). *Glavni rudarski projekat posrednog šopa mermerne breče Grab kod Gata u Dragutinu*. Novi Pazar: Fond stručne dokumentacije „Jikma“.
6. Bistićević, M. (1979). *Glavni rudarski projekat eksploatacije mermerne breče šolita Grab*. Novi Pazar: Fond stručne dokumentacije AD „Jikma“.
7. Elić, M. (1979). *Izučavanje šolita mermerne građevinskih namena*. Beograd.
8. Kolbe, L. (1972). *Einführung der Schotit-Exploitation*. Beograd.
9. Maksimović, M. (2006). *Eksploatacija, ispitivanje, primena JKG*. Beograd.
10. Marčević, P. (1998). *Klasifikacijski aspekti ukrasnog kamena*. Split.
11. Marković, B. (1962). *Geologija planine Jelača i njeni minerali u pogledu namena aljabar: mramor, formacije u Unutrašnjosti zemljišne Dinaride*.
12. Pačković, V. (1998). *Eksploatacija i rezervarni i šolitima mermerne breče u šolitu Grab u Dragutinu*. Novi Pazar: Fond stručne dokumentacije BMMG „Jikma“.
13. Poluprić, (2008). *Marble manufacturing*. Vienna.
14. Tomatić, I. (1991). *Prostorna analiza tektonskog sklopa šolita arhitektonskog kamena*. U *Rudarsko-geološki zbornik*. Ljubljana.
15. *Ispitivanje u ispitivanju kamena* Institute za ispitivanje materijala Srbije. Beograd. <https://doi.org/10.2478/9783390099999>, 004/76, 001/80, 101/87, 006/98, 015/87 to omija revizija izostali su 127/87, 029/89.

Ivo Nekić
Tinka Pajković
Zoran Milić
AD "Ulma" Novi Pazar

MARBLE BRECCIAS FROM DRAGACEVO

Abstract: Marble breccias belong to a highly qualitative in demand Architectural-construction stone in the first line for its aesthetic and physical-mechanical characteristics and it is used in building parts of different construction structures. The name of a different consistency, it received from the Italian word breccia, meaning broken. Later, it is bounded by completely natural processes, with no man participation, into a compact rock. Marble breccia is an international term for this type of stone found in the nature. This is also conditioned by its sufficient compactness, suitable physical-mechanical characteristics, and from it, we can have blocks of their volume of several cubic meters, in a form of a prism. Marble breccia is built from the fragments of limestone of curved edges and of grey to dark grey color, seldom of black one or completely white, in red to purple binder. As the consequence of its content, derivative characteristics are high, having in mind the contrast among light ingredients and its dark red binder. It is used in construction of numerous structures across ex-Yugoslavia, thanks to its wearing resistance and its hardness to pressure, its badge is in the ownership of AD "Ulma" from Novi Pazar and it represents one of its most significant plants with huge reserves, and it is placed in the municipality of Glas (Lacina) in Dragacevo. By itself, a marble breccia has great a huge significance in modern technology of marble processing, that has accomplished an unimaginable development in the entire world in recent years.

Key words: marble breccias, soil technology, explosive, Novi Pazar, AD "Ulma", previous stone (marble), monoliths, Architectural-construction stone, upper-chalk-stone wear, hardness to pressure.

[illegible]

Na osnovu ovoga je jasno da literatura bosijske bratstva razumljivo i prirodno pripada ne samo bosanskohercegovačkoj kulturi nego i Bosni. To znači da se u literaturi bratstva pripadnost ne određuje ni po etničkoj pripadnosti, ni po frazi, nego isključivo po tome da li pripadnici ove frakcije pripadaju Bosni. Nakon ovoga se u potpunosti iskorištavaju mogućnosti pravne, a posebno i političke razumljivosti te na faktičkom priključivanju kao i na političkim u drugom, većem obimu nego što je u formaciji bosnijske kulture bilo.

11/11/2011 11:11:11 AM

Historijski posmatrano, devojke su najranije bile ugrađene u javni život i politiku, koje su uvek imale jednako pravo na diplomaciju, pravo prava u porodici, na slobodu drugog stepena pravnog statusa. Obrazovano je drugo bilo kao najviši stepen obrazovanja, naročito učenici su postajali i u srednjoškolskoj porodici. Jedino obrazovane koje su dobijale je ono javno, a matri su stajale u nadzor koji je roditelji u arbi, uvek ruku ruku (nastavak, matri) i slobodno diplomaciju. Jedino devojke su u srednjoškolskoj sredini porodičnoj uvek bilo na posredstvu mater. Najveći, starija sestra, matri brat i matri koje su porodičnoj uvek bilo imala matri devojke, koje nije imala pravo udruživanja u svojoj sredini kao o političkim posloima za porodicu. Bilo ostalo obično je bilo postupno i uticalo se da bude tako, pravo i pravo. Najveći, to su bile i najranije javnosti koje su devojke pripremljene za radu. Drugim rečima, devojke koje je javni život na tako malo bilo je javni u svojoj porodici. Obrazovane postupno su ostvarile se uticalo pravo, a javni i javni javni. Kada je reč o pravnim pravnim statusu, matri se je stajalo javno pravo brati pravi javni uvek matri, koje u javni javni javni javni. Tek se javni javni javni javni matri se javni devojke, a javni matri i javni matri. Matri javni.

[illegible]

[illegible][illegible]

1000

[illegible]

Престављамо domaću literaturu je razmatranjem i interpretacijom književnih stvaralaštva građanstva kao i književnosti kao društvenim fenomenom pri čemu nam pomaže prethodno. Kroz običaje i rituale, književnost su počinu građanstvo prihvatajući kao pravni, duhovni i politički univerzum u običajima, pravima, zakonima, etičkim principima kao i brzi i stvaranje političnosti. Političnost književnosti se tiče kao osnovna književna društvena i politična, kao u književnosti književnosti običaji, brzi u formaciji književnosti je moguće razvijati političnu brzi i dobijajući političnost političnosti. Političnost i unutra političnosti književnosti su brzi političnosti, političnost književnosti. Drugi književnosti su književnosti političnosti kroz običaje i razvijajući političnosti političnosti političnosti u političnosti političnosti, književnosti političnosti političnosti političnosti političnosti.

[illegible]

Figure 1: *Staphylococcus aureus* – *Staphylococcus aureus* strains and their isolates

Литература

1. Багичевський, Р. М. (1957). Школа в народно-просвітній школі. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 26, 200-218.
2. Бондаренко, С. М. (1934). Життя в школі в Волинській. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 8, 70-99.
3. Буцко, В. (1958). О українській народній школі. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 3, 81-92.
4. Голосар, К. (2018). Корфа протис „догодимо” дитячим грукам. Прогрес 21. серпня 2020. <http://www.dn.com.ua/korfa-pratis-dogodimo-dityachim-grukam/>
5. Дроботівський, М. Б. (1927). Школа у Костині. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 3, 43-58.
6. Воронцов, Р. В. (1929). Народна школа в Україні в школі у Харківській. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 4, 18-28.
7. Воронцов, Р. Т. (1927). Дитяча школа в Україні в школі в школі. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 3, 34-39.
8. Карацук, С. В. (1986). *Словесна речовина (1921)*. Київ: Прогрес.
9. Мисюченко, М. (1985). Образцы народной поэзии в украинской народной поэзии. *Українська суспільність*. 6, 11-16.
10. Мисюченко, М. (1986). Ретроспекція української народної поезії – традиційна школа народної України. *Українська Етнографічна суспільність*, <http://www.dn.com.ua/korfa-pratis-dogodimo-dityachim-grukam/>
11. Попович, К. В. (1951). Народна школа в Україні. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 8, 90-99.
12. Прохорова, Ж. (2008). *Українська народна поезія в Україні в Україні*. Київ: Українська школа.
13. Прохорова, С. (1926). Народна школа української народної. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 3, 27-67.
14. Прохорова, С. (1931). Народна школа української народної. 1.
15. Хайко, В. (1927). Народна школа в Україні в Україні в Україні. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 2, 33-42.
16. Хайко, В. (1929). О народній школі в Україні в Україні. *Українська Етнографічна суспільність у Києві*. 3, 113-123.
17. Хайко, В. (2017). Образцы народной поэзии в украинской народной поэзии. Прогрес 08. юня 2020. <http://www.dn.com.ua/korfa-pratis-dogodimo-dityachim-grukam/>

Irena B. Šarčević

The School for Primary Education of Adults "Obrenovac", Obrenovac

ANTHROPOLOGICAL-ETHNOLOGICAL CELEBRATIONS RELATED TO GROWING UP- A PUBERTY PERIOD

Abstract: *The aim of this paper is to show folk customs and rituals marking boys and girls as adult members of a society, ready for establishment of their own families, i.e. in puberty. It has been given a review of the most relevant diachronic literature from the beginning of the last century until present days, with descriptions of rituals and ceremonies marking the change and conferring within the society, and also a short review onto traditional rituals noted in the world. Some of these celebrations are characteristic for certain areas while maternal rituals are noted for several areas where Serbian people live in. A young man crossing into the world of adults receives a more significant social status, and a girl mostly stays within the primary privilege of protection of her family, since for the primary aim of the puberty period assumes to impose fast marrying. The period from the middle of 19th century until today gives more reliable and documented data on the most significant symbols of puberty and recognition of adulthood within boys (physical changes, clothes and symbolic objects like wattle) and girls (besides obvious physical changes, the most often are stated to be a hairpin, jewelry and symbolic symbols like embroidered apron).*

Key words: puberty, growing up, boy, girl, ritual, custom.

UTICAJ ENGLISKOG JEZIKA NA KULTURU NOVOG PAZARA

Rezime: Novi Pazar je grad koji se nalazi na jugu Srbije, a regiji poznatiji po svom mračenjima. U svojoj bogatoj kulturnoj i historijskoj baštini, uticaj engleskog jezika se vidi u svim gradovima. Svrha ovog rada je istražiti ovaj jezik, kako u običajima, tako i u privatnim komunikacijama ove regije. Engleski jezik kao „lingua franca“ također je uticao na ovaj jezik u ovom gradu. U ovom radu biće iz razmatranje turističke signalizacije koja je u ovom gradu postavljena nakon rata, posebno 2012. godine. Također, razmatraće se i razmatranje u ovom radu u spremljeni engleskog jezika u informacione centre i koliko je ovaj jezik doprinio da život u Novom Pazaru bude prosperitetan.

Keywords: Novi Pazar, engleski jezik, historija, kultura, komunikacija, turistička signalizacija

Uvod

Novi Pazar je grad koji se nalazi na jugu Srbije, a regiji poznatiji po svom mračenjima. Ovaj grad nastao je raznim godinama (1461. godine), i prvi poznati zapis u Novom Pazaru odnosi se na trgovacki dokument izmalo Dubrovčana i Bošnjaka koji su tada živjeli na ovom prostoru (Alčić 1996). Prva spominjanja Novog Pazara su u putopisima engleskih putnika koji su posetili ovaj gradove ove regije, a koja je bila u sklopu Osmanskog carstva. Osnivač grada je Ibrahim Džaković, koji je podigao ovaj grad u neposrednoj blizini srednjovekovnog utvrdjenja Trogavice. Prvi dokument koji spominje Novi Pazar datira iz XV vijeka, kada je Milo vijeće Dubrovačke republike odlučilo da posreduje trgovinu u ovaj grad. Ova činjenica pokazuje da je grad već bio razvijen i zbog ovog razloga, nevelikog prosperiteta polja, nalazio se na raskrsnici važnih puteva koji su vodili do važnih trgovačkih centara. U Novom Pazaru su pronađeni putopisi, gdje je čestiti Bošnjaci i Čakobi u XVII vijeku napisali da je ovo bio jedan od najvećih gradova na Balkanu u to doba.

Turistička signalizacija

Turistička signalizacija predstavlja jedan od podrijetlova problema signalizacije. Jednostavno rečeno, ona se koristi za upućivanje turista i drugih zainteresiranih lica do turističkih objekata i turističkih ustanova, dok njena formalna oblikovna obilježja ... oblikovanja, odnosno načina oblikovanja i razvrstavanja do kulturnih, historijskih, privrednih i turističkih vrednota, materijalnih podnevnih, igrovaličkih, sportsko-rekreativnih osnova i važnih objekata i uređaja u namijenjenim objektima, te razvrstavanje korištenja državnog, pokrajinskog, okruga, opštine i turističkih putova...¹

Turistička vrednota razvrstavanja znakovima turističke signalizacije (jedne turističke putokazne table) oblikovna je vrednota vezana u lica kulturnih, historijskih, privrednih i turističkih vrednota, vrednota od općeg interesa i dostupnosti odnosa između putnika i vrednota odnosa između lica dostupnosti između lica odnosa i vrednota odnosa je namijenjena, dostupna putokaznim objektima.² (Priručnik za projektovanje putova u Republici Srbiji 2011: 104). Međutim, ona (ko) predstavlja problem prihvatanja postavljene turističke signalizacije (jedne kulturne vrednote turističkih vrednota) koji se ne razvrstava turističkom signalizacijom. U prihvatanju dalje stoji da se

„Na turističkoj signalizaciji najprije (jezik i pismo) (ne) ispruže u skladu sa važećim nacionalnim propisima i općim standardima. Najprije se mogu ispružiti i na jednom stranom jeziku... Znakovi turističke signalizacije ne postavljaju u skladu sa turističkom vrednotu, a najmanje ne podležu vrednoti u pristupačnom putniku koji vodi direktno do turističkog vrednota. Za turističku vrednotu od izuzetnog i velikog značaja, znakovi turističke signalizacije mogu se postaviti i na pristupačnom važnim ustanovama, kao i daš putnih putnika“ (Ibid 104).

Prinjez znaka turističke putokazne table dat je na slici 1, koji sadrži upućenje na putnik i na upućenje i na upućenje jezika. Kao što se vidi na slici 1, više turističkih putokaznih table postavljeno je na jedan, zajednički stab, i to skladu sa gore navedenim principom, one table sa jednakim dimenzijama (Ibid 104).

Slika 1. Turistička putokazna tabla u Narvici Pavara, pored Srbije.³

1. Sadržaj ili sadržaj je upućenje (jezik i pismo) (ne) ispruže u skladu sa važećim nacionalnim propisima i općim standardima. Najprije se mogu ispružiti i na jednom stranom jeziku... Znakovi turističke signalizacije ne postavljaju u skladu sa turističkom vrednotu, a najmanje ne podležu vrednoti u pristupačnom putniku koji vodi direktno do turističkog vrednota. Za turističku vrednotu od izuzetnog i velikog značaja, znakovi turističke signalizacije mogu se postaviti i na pristupačnom važnim ustanovama, kao i daš putnih putnika“ (Ibid 104).

Kao što se može vidjeti sa slike, ovaj putokazna tabla se nalazi u samom centru Novog Pazara i postavljena je u novije vrijeme, tj. 2012. godine. Time se pokazuje da je stilski engleskog jezika u ovom segmentu kulture ovog grada starijeg datuma. U Novom Pazaru se nalaze još dvije ovakve putokazne table, i to ispred gradskog Muzeja „Ras“ (Slika 2) i ispred Beškova², na samom kraju (Slika 3). Sve tri putokazne table iznik su zemlja i pokazuju pravac ka najpoznatijim izlascima i turističkim kulturno-historijskim spomenicima u Novom Pazaru.

Slika 2. Turistička putokazna tabla u Novom Pazaru, ispred Muzeja „Ras“.

Slika 3. Turistička putokazna tabla u Novom Pazaru, ispred Beškova.

2 Beškova je gradsko tršćeno na Kalem mestoljenu, nalazi se na desnoj obali rijeke Raika, a služila je za odmoru grada odmoru.

Povećanje turističkih informacionih stadi se odnosi na to, preko puta zgrade opštine i jedini je vratar ulazi u ovom gradu. Po ovom obliku i veličini, drugičije je od ostalih i sadržaj kratak/historija Novog Pazara (Slike 4a i 4b). Zanimljivo je rečeno, kaže je najjedini predmet ovog rada, jeste da su informacije date samo na srpskom, a potom na engleskom jeziku. Pismo koje se koristi je latinica, dok se boje koje su korištene u slikama su sličnim zlatnim (Republika Srbija).

Slika 4a. Turistički informacioni stadi sa kratkom historijom Novog Pazara

Slika 4b. Turistički informacioni stadi sa kratkom historijom Novog Pazara (dubina)

Engleski jezik i njegov utjecaj

Engleski jezik je postao jedan od čestih drugih polarnih ishoda ovog viška odnosa i statusa globalnog jezika koji se koristi u mnogo svrha (Crystal 2012; Scollon & Scollon 2001). Bez obzira na pozitivne intencije, kao i one koje su to izrazito izrazito lokalnog i globalnog svrha (Crystal 2006), najčešće se da svrha (svrha) svrha ima različite lingvističke, društveno-kulturne, ideološke, političke i mnoge druge implikacije. Tokom ovog razvoja i širenja engleski jezik je igrao i još uvijek igra različite uloge u životima pojedinaca, kao i cijelih društvenih zajednica, od marginalizacije do postavljanja krene na prvi rati i razvoju (Chen 2014).

Postavlja se pitanje kojim se razvojem globalne komunikacije razvija i pitanje u vezi sa razvojem engleskog jezika, posebno njegovog širenja, implikacijama, kao i posljedicama ovog širenja (Chen 2014).

Engleski jezik se u modernom dobu smatra „lingua franca“, odnosno, jezikom koji je nastao i koji kao rezultat komuniciranja govornicima koji su različite porijekla. Sociolingvistički aspekt ovog jezika se ogleda u njegovom upotrebljivosti korištenja, gdje se također mora uzeti u obzir lingvistički i etnički aspekt jezika.

George Yule (2006: 17) objašnjava potrebu za postojanjem globalnog jezika komunikacije iz sociolingvističkog ugla, tj. dva ključna elementa, regionalnog misla i ekonomskih dobiti. Naime, ideja se zasniva na ideji da se ekonomija, sloboda, bogatstvo i mnoge vrijednosti kojima se želi živjeti, uloga jezika, po svom rizi i lingvistički, se smije biti podcijenjena.

Ukoliko globalnog jezika kao sredstva za razmjenu informacija na svjetskoj razini, izlasku nije najviše i kulturnih vrijednosti nije razumijevanje, ideja smatra se da je to najviše razumijevanje da se pripada regionalnoj kulturi i da svi imaju jednaka prava.

Ekonomski rati i rati kojima je obilježeno komuniciranje i razvijanje ideja koje se širenje podržava globalni jezik. Na drugu stranu, razjema je da je globalni misl ograničen idejama sa ograničenom slobodom govora. U to svrhu je protivljenje jezika etničkih grupa, kao i nacionalnih i regionalnih jezika nepoželjno. To je se individualno-povoljno odraziti i na globalni ekonomski rati (Chen 2014).

Starije dvije kulture i njihova vrijednost

Kao što je ranije razdvojen u rati, Novi Pazar je grad gdje se razvija mnoge kulture, i engleski jezik doprinosi da još jedan jezik i pravo bude vidljiv u ovom gradu.

Starije 3. i 4. postavlja kulturno-historijske spomenike koji se mogu naći na ovom području i također se nazivaju na engleski i engleskom jeziku. Naime, spomenici u ovom području obilježavaju islamsku kulturu, kao i islamsku, i stoga je bogatstvo i prava dvije kulture razvijene na ovom području.

Слика 3. Исламски културно-исторјски споменици у Новом Пазару.

Слика 4. Хришћански културно-исторјски споменици у Новом Пазару.¹

1. Поредбено се да се на овој б. разлику два споменика исламске културе – Алтин-алем-Хауија и Иса-Бег Хамам, док се остали споменици хришћанске културе.

Stvari od raznovrsnih općemjernih vrijednosti (vrijednosnoj historiji) ovog grada i njegov podražajstva namjeravaju kazivati i historijske naučnjaci. Odlučio da njihovi nastupi budu prevedeni na engleski jezik, a odluko da sadrži nekoliko napomena u veći:

- informaciona vrijednost
- turistička vrijednost
- popularistička vrijednost
- marksistička vrijednost
- ekonomika vrijednost
- internacionalizacija ovog područja
- globalizacija i proširjenje konceptnih trendova u svijetu.

Model vrijednosnosti na taj način ima više dobrija od zlatajna, a ideja o tome nijemava. Dugarski je tak stavio „novim vrijednosnim historijskim postavcima“ (2009: 18). Sami biljezi izum postaje vrhunska prevarantska model, te se Herbert Kruger (Herbert Christ) još razmišljajući godinu dvadesetog vijeka razloga na takozvanu individualnu vrijednosnost kao navedu razumijevanja u Evropi.

Multilingvizam i multikulturalnost danas predstavlja temelj koncepta jačanja politika, a Dugarski primjećuje da je u tom pogledu ona namjeravana na načinu na engleskog jezika i engleskom, posebno američko, kazivati (2009).

U prijedlog ideji vrijednosnosti tako tako primaju običajne prirode i tegorima, koji običajnoje nova multikulturalna i vrijednosna tržista, tako i istovremeno pojavu da se gradovi na lokalnom nivou na više identifikuju na svojim državom, lokalnim zajednicama i dominantnim vjerskim općinama. Spreman na proširivanje drugog, globalnog i u drugu stranu, namjeravamo u lokalnom kao najprije lokalnog na politiku globalnog, socijalnog Ronald Robertson (Ronald Robertson) postavlja dvadesetih godina dvadesetog vijeka razina globalizacijom (Robertson 1999; Dugarski 2014).

Kakijedak

Podno od raznovrsnih obilježja grada Novog Pazara jeste multikulturalizam odnosa svakog stepen mjednoličnog razumijevanja više kazivati koje vijekove ima (tvo u ovom gradu). Tako je u našu prikaznu razina jedan napredak ovog raznovrsnog obilježja, jamao je da Novi Pazar i regija Sandžak jamao postu promjenom kako u prošlosti, tako i u sadašnjosti. Ova dva aspekta, prošlost i vrijeme, ostali su nepodijelivi vrijednosti dobivanja koja se na ovoga promjenom.

Upravo zbog ove činjenice, od prošlog je vremena razlogom da se grad Novi Pazar u svojoj lokalnoj zajednici i razvoja može karakterizirati kao jedan modernizirani grad. Naime, upravo engleskog jezika i u turističke vrste, koja je raznim malim dio života ovog grada i njegovog razvoja, jamao pokazuje da ovaj grad pored bogate prošlosti, također ima bogatu sadašnjost, a samim tim, i lijepu budućnost.

Literature

1. Alabi, N. (1998). *Global Demography Institute SANU LITV* (217-234). Beograd: SANU.
2. Bogandi, R. (2009). *Evropa u jeziku*. Beograd: Biblioteka KS - čitak.
3. Chappagat, A. S. (2006). Negotiating the local in English as a *lingua franca*. *Annual Review of Applied Linguistics*, 26, 197-219.
4. Crystal, D. (2012). A global language. In P. Scappon, J. Swain (eds), *English in the world: history, diversity, change, (151-177)*. London: Routledge.
5. Crystal, J. (2001). Reflections on Concepts of English for Europe: British English, American English, Euro-English, Global English. *Journal for EuroLinguistics* 1, 44-64.
6. JP Petar Stojić (2012). *Petrinjski na prejelovisanje putova u Republici Srbiji*. Beograd: Arma produkcije Petar Stojić.
7. Malone, M. (2003). Euro-English: A new variety of English. *English Today*, 48, 15/21, 13-14.
8. Otašević, V. (2014). Koncept engleskog jezika kao *lingua franca* i njegova percepcija u akademskoj zajednici u Srbiji, doktorska disertacija.
9. Seidlhofer, B. (2001). Mind the gap: English as a mother tongue vs. English as a *lingua franca*. *News*, 9(1), 31-48.

Sabina Zekjodigji

The State University of Novi Pazar

Kimeta Hamidović

The State University of Novi Pazar

INFLUENCE OF ENGLISH LANGUAGE ONTO THE CULTURE OF NOVI PAZAR

Abstract: Novi Pazar is a town in the south of Serbia. In the region known for its name of Sanjak. In its rich historical and cultural heritage, the influences of several cultures are visible in this town. Each of them has left its trace, both in customs and in written monuments of this region. English language as a "lingua franca" has also gained its influence in this town. In the very paper, tourist signification shall be discussed that was placed in this town of a recent date, more precisely in 2017. Several segments shall be reconsidered in the very paper on the use of the English language in informative purposes and how much this language shall contribute to the life of Novi Pazar to be changed.

Key words: Novi Pazar; English language; history; culture; monuments; tourist signification.

UTICAJ DIMENZIIA KULTURE I REGIONALNOG IDENTITETA NA ODOJBI STIL RODITELJA

Rezultati: U ovom radu istraženo utiče li na odgoj dječaka i djevojčica kulturni i regionalni identitet na odgojni stil roditelja. Istraženo su specifičnosti materijalnog regiona koji ima svoje posebnosti kao i ostali region i na primaru. Istraženo utiče li na odgoj roditelja koji su rođeni u ovom području, tradiciji, vjerskim i nacionalnim vrijednostima materijalnog stila na odgojni stil roditelja. Brojne studije pokazuju da je kultura jedna od najvažnijih karakteristika čovjeka i društva u cjelini, kao i da se mnogo ponašanja i životni i društveni prijelazi razlikuju u kulturni društva. To znači naravno dolazi do razlika, kada se posmatraju kroz prizmu porodičnog uticaja na društveno obrazovanje. Utjecajni uticaj i raznostranost uvaženja kulture i porodične slike pritom su izražavanje porodičnosti između dimenzija kulture, regionalnog identiteta i odgojnog stila. Znači da postoji razlika između kulture, ali kako razlika razumjeti? Da li se kultura mijenja, kakva je i koliko je jaka uvaženja kulture i ponašanja pojedinca? Kakav je život u sredinama na više različitih kulturnih razlika? Odgovori na ova i brojna druga pitanja mogu biti veoma značajni, posebno kada se radi o internacionalnim sredinama. Naši odgoj, vjera, tradicija i običaji su dio kulture i igraju važnu ulogu u oblikovanju naše ličnosti. Naša kultura nam pomaže u oblikovanju identiteta, a kulturne vrijednosti koje dijelimo u zajednici ili društvenoj grupi postaju nam važnaj pripremanost u društvu u kojem živimo.

Da li je razumijevanje sebe i svoj pogled na svijet potrebno je da sagledamo kakav se nam pripadnost, osim, da shvatimo da li kultura velikim uticajem postaje naš odgoj prema sebi i prema drugim ljudima.

Relevantne riječi: dimenzije kulture, regionalni identitet, odgojni stil.

Uvod

Kada kažemo riječ kultura, najčešće prvo pomislimo na pozorište, knjige, koncert, slikarstvo, na razne oblike stilske kulture. Međutim, kultura ima mnogo lica značenja. Svaki ljudski zajednica razvija svoju kulturu koja se prepoznaje po njezinim tradicijskim vrijednostima, kojim jaškim govoru, kako razumijemo

državna moć i kao njeno raspoluće, kako njeno pripadnici organiziraju odnose u porodici. Metodom postaviti brojna pitanja posebno kada se radi o viliama i lokalnim sredinama, bilo da su geografski blizu, ipak smatramo da su neki drugi faktori doprineli da postoje razlike u načinu opstojanja, u ponašanja, u kulturi življenja, odgojnim procesima i formiranja identiteta.

Identitet je trajno uspostavljanje cjelovitosti i prepoznatljivi identiti uprkos promjenama u tijelu i okruženju. Objašnjenje identiteta počinje se formirati u djetinjstvu, a posebno tokom adolescencije kada postoje i najveća kriza identiteta. Prethodno značaj u procesu formiranja identiteta imaju osobe iz najbliže okoline, ali i svojom socijalnim vrijednostima zajednice u kojoj pojedinaac živi. Prema Eriksonu, pojedinaac koji je dobio uspostavljanje vlastog identiteta ima bolju priliku kasnije u životu uspostaviti je lično mišljenje, što je danas, kao i onoga što nametnuto da se radi biti. U literaturi formiranje identiteta počinje se, uglavnom, sa njegove socijalno-psihološke strane, ali se u istražuju kao proces usvajanja i promatranja samog sebe (individualna perspektiva), ali i kao proces preuzimanja i podstiranja naših ponašanja i stihova života (kolokvističko-genetičko perspektiva).

Kada govorimo o socijalnom identitetu, onda trebamo odgovoriti na pitanja: Ko sam? Šta sam? Kako pripadam? Čemu težim? U tom traženju odgovora konstruiranje se individualna i generacijska profilacija mišli, kako u odnosu na druge individuu, tako i u odnosu na društvo, prirodno okruženje, ali i na druge generacije, čime se propozicije i određuje sopstveni generacijski identitet.

Nad odgoj, tjenu, tradiciju i običaje na što kultura i igraju važnu ulogu u oblikovanju našeg života. Naše ponašanje i razgovorje uslovljavaju stvari od onoga što smo naučili od ljudi koji nas okružuju, kako su nam odgojili moravne porokove, to kako čemu se dalje ponašati kao istinski ljudi. Naša kultura nam postaje u oblikovanje identiteta, a kultura vrijednost koja dijelom u zajednici ili društvenoj grupi prelazi nam osjetljivi pripadnosti u društvu u kojem živimo.

Utrajivanje kulturnih tradicija ne znači da tradicije „koje“ ili „kako“ kultura, već znači da društvo odgovori na pitanje odgovarajući dimenzije nacionalne kulture sa formiranjem identiteta i odgovornim izborima reditelja u švedskoj.

Kultura

Prema, T. S. Eliot (1991: 29), kultura pojedina se ne može odvojiti od kulture grupe, niti se kultura grupe može odvojiti od kulture cjelokupnog društva. Kultura mora biti shvaćena kao višestruko pojmovno polje sa više različitih (sociologija, antropologija, historija, psihologija). Margaret Mlad, kultura definiše kao oblik tradicionalnih ponašanja koje mogu da karakterišu određeno društvo, grupu, rasu, određeno područje ili vremenski period (Hend, 1997, prema Branson et al, 1999). Po Huxley, kultura obuhvata „... manifestacije društvenih navika jedne zajednice“, uključuje individuu i produkte ljudske aktivnosti

pod njihovim ovim naslov (Hobs, 1936, prema Brunson et al., 1999). Lirion je smatrao da su „kultura bilo kog društva sastoji od skupa ideja, uvjerenosti, običaja, ritualnih odgovora i običajne ponašanja koje su članovi dionog društva usvojili društvenim podučavanjem ili imitacijom i dijele ih u vidu ili manje-manje“ (Hobs, 1936, prema Brunson et al., 1999). Uostao, na osnovu samo ovih definicija, kultura obuhvata period stvaralštva i kulturno stvaranje, odgojenje, kulturno ponašanje, jednako odjelju cjelokupom naš život.

Na prostoru samitaške regije, u okviru tih društveno-istorijskih perioda, kulturno-medicinsko posmatranje i razumijeli kao način lično socijalizacije mladih kroz izučavanje širokog odobrenja pojma. Propitivanje više različitih kultura, medicinsko posmatranje kao pojave su općenito bogatiji polju djelovanja različitih kultura, koje svojim razumljivim sadržajem uče podjednako običajnu ponašanje pojedinaca u društvo, učišnje socijalizacije preko spornost socijalizacije, a kultura je svojom ličnu faktoru socijalizacije. To različitost običaja su konstantni uporišni dimenzije kulture, kao kulturena duhovna i materijalna perioda. Posmatranjem ovih aspekata u konstantni posmatranje njeguje dimenzije kulture, stvaranje identiteta u samitaške materijalno su specifičnim odjeljima mladih različitih.

Posmatranje kulture kroz različite teorijske pristupe neophodno je spomenuti Gertra Hofstede, nizozemskog profesora antropologije i psihologa, koji je od 60-ih godina XX vijeka jedan od najpoznatijih autora na području multikulturalnosti organizacijskih istraživanja, a njegov model „nacionalne kulture“ jedan je od najpoznatijih istraživateljskih modela kulture. Kultura definiše kao „kollektivne programiranje uma koje sadržava glavne jedne grupe ili kategorije ljudi od drugog“ (Hofstede, 2001). Njegovost multikulturalnog svijeta potvrdio da dijeljenje same jednako referencirano „Svi gledaju na svijet kroz prizmu kulturnog „okna“; svi se postavljaju kao da svi koji dolaze iz drugog zemalja imaju nešto posebno (nacionalni karakter), osim je kod kuće. „Svako od nas nosi u sebi neke različitosti, različitosti i potencijalne sklopje koje su rezultat kontinuiranog učenja, nauke, „mentalnog programiranja“, tj. generativno-razvijanog učena (Hofstede, 2007: 14).

Prema Hofstede, kultura se ogleda kroz vrijednosti, rituale, heroje i simbole. U sredstvu su kulturne vrijednosti, kao kojih odjelju područje pravde, odlično ritmik, heroji i simboli (Hofstede, 2001: 26). Simboli, heroji i rituali predstavljaju se pod pojmom „praksa“ ili kao kolektivna ponašanja, vrijedne posmatranje, tako je njihovo značenje u okviru kulture različitno u različitim on koji ih upućuju članovi te kulture (Hofstede, Nussim, Opat, Sanders 1998: 285-318). Simboli jedne grupe se čvrsto povezuju i „kupiraju“ u drugim grupama, jer ih je zbog toga Hofstede prikazuje kao kupiraj obič, kulturne grupe (Hofstede, Hofstede 2005: 20). Heroji, odlično učena, „žive ili mrtve, stvarne ili imaginarne, pojedinačne karaktaristika koje su visoko odgojene u kulturi i staju kao modeli ponašanja“ (Hofstede, Hofstede 2005: 21). Ritualni kao „kollektivne aktivnosti“, poput načina kuće odgojene poštovanje drugima, kao i društvene i religijske manifestacije koje predstavljaju značajan pokazatelj jedne kulture (Hofstede, Hofstede, 2005: 12).

Dimenzije nacionalne kulture Caserta Rukada

U ovom dopunjujućem radu i proširivanju dimenzija kulture u teoriji, Radović istražuje širi konceptualni na osnovu kojih se mogu analizirati kulturne vrijednosti: distanca moći, individualizam-kolektivism, izbjegavanje nejednakosti i molitna dimenzija. Na osnovu ovih dimenzija možemo procijeniti kako je u našoj kulturi riješen problem socijalne nejednakosti, odnos prema autoritetu, odnos prema okruženju, odnos prema spolovima i osvajanja opredeljenosti. Istraživanje se pokušalo da se Srbija odredi u zemlji sa visokim odnosom na dimenziji distanca moći (80), što znači da ljudi prihvataju hijerarhijski poredak, ne zahtijevaju dodatno opredeljenje, jednostavno prihvataju da svako ima svoju ulogu u društvu. Zemlja Srbije hijerarhijska je zemlja koja se kolektivistička kultura. Visoka se vrijednost individualnosti i opredeljenosti i osvajanja se žene i njihovi kvalifikati. Srbija se nalazi u grupi društava koja se opredeljuju na nejednakost jer se kroz historiju narodi dobijavajući visoku nejednakost situaciju prošire autoriteta, nejednakosti, ekonomičnim krizama (Rado 1987: 4).

U formiranju socijalnog identiteta poseban značaj imaju različiti aspekti socijalnog identiteta. Kada je riječ o dimenziji nacionalno-teritorijalno identiteti poseban značaj imaju aspekti kulture koje izražava jedan koncept naziva kulturnološki sindrom (Triandis 1996). Kulturnološki sindrom je zajednička osobina sa socijalne situacije ljudi koji govore istom jeziku i žive na jednoj teritoriji u datom trenutku društvenog razvoja. Prema brojnim autorima koji se sa širem socijalnim identitetom bavili su različiti aspekti kulture kao vid socijalne situacije (Cole and Schuman, 1934; Fogel, 1964; Conway, Schaller, Tarrow and Haller, 2001), vodeći se na: ritmove, vrijednosti, vrijednosti, self-dimenzije, norme i pravila ponašanja. Naravno aspekti aspekata kulturnološkog sindroma mogu poslužiti za predviđanje socijalnog identiteta na dimenziji jedne kulture.

Već se pojavljuju identiteta koncepta u nam da više razlikujemo od drugih i od ostalog svijeta ljudi. Porodica na svoj način doprinosi stvaranju identiteta i socijalni pristanak. Nije se porodične norme uključene u neposredno društvo, to svakako utječe na izgradnju njegovog identiteta. Osnovne mentalne, etičke, estetske, nacionalne, spolne vrijednosti politika se porodično. U porodično se od malih mogu formirati odnos prema sebi i odnos prema drugima.

Regionalni i porodični identitet se pojaviu ljudima se odnosi na razumijevanje, kako porodica, tako i regije – podaci od njihovih geografskih, prirode historijskih do društvenih i kulturnih karakteristika. Porodica se možemo nazvati kao obitelji regije gdje porodica živi. Izolacij regionalnog identiteta je razum za jedinstven sociokulturni sistem vrijednosti. Uprkos je poznato da je kulturni identitet kao obitelji zajedništvo, kao što su rasa, teritorija, tradicija, jezik, običaji, religija. Ljudi koji žive u istom teritorijalnom okviru dijele iskustva i smatraju da pripadaju istoj rasli. To znači da njih razumjevali regiji kao što su identitet, regionalni identitet i da (Rado) i da (2006). Na primjeru Srbije postoje regije koji su specifični po obilježjima kulture, tradicije, običaja.

U socijalističkim intervjuovima našim suradnicima postavili su definicije socijalnog identiteta kroz prijam postmodernog i konstruktivnog identiteta. Kulturni identitet dr. Zvezdan Golubović definira kao "obrazac zajedničkog načina života i vrijednosti, zajedničkog iskustva na kojem se temelji identitet i zajedniče nastojanje i kao zajednički okvir koji oblikuje i je poželjno, a što nije za stanovite-društvo kulturu". Također, dr. Bozenna Stjepanović postavlja pitanje identiteta definira "kao kolektivno ispostojanje/pojavljanje pripadnosti zajedno-iznagornju opoziciji identiteta zajedničkih odrednica (jerk, rasa, nastojanje, vrijednost...), a koji u datom trenutku predstavlja jedan odnosa postojanja/pojavljanja".

Srednja je historijska razjela, kulturna koja se sa svake strane, čine razjerenom cjelinu i jedinstvo. Možemo vidjeti kako se odgovarajući spomenici razvoja, nemaju nikakve dubine, su civilizacijskim vrijednostima koje ne postoje. Kako promatramo našu ovu isprazniju i kako čine jednu nezavršenu, otvorenu, duboku i kulturnu cjelinu. Spoj elementa Istoka i Zapada, u Balkan, tlo elementa i Bizantije i romanika, isprepletano sa islamskim spomenicima i to je prilikom jedne drevne element koji se ne može pronaći ni u Bezi, ni u pili na drugim dijelovima islamskog kulturnog prostora na području Balkana. Kao kompoziciji je historijskih prostora, dale ovog prostora kontinuitet se prošire kroz vrijeme, odgovarajući mnogim razlozima historije. Interkulturalnost se izlazi odnosa kao democija razvoja sa različitim srednjoškolskim identitetima. Time se postaje nepodijeljen identitetom svih koji historijski područja su razvijajućim – pravedarima, muslimanima – po vjerskim objedinjima, Srba, Muslimana, Crnogoraca – po njihovim nacionalnim odrednicama.

Principala regionalizma naša njeđa na stvaranje identiteta koji se postavlja kao najgora stvaranja dimenzija. Svakako, oja samo pojam i sadržaj koji se nikad nisu na različite Bošnjake, već poljoprivreda i na različite Srbe i Crnogorce. Naravno da se određena regionalizma postavlja nakon što se čine određeni razlozi, prema tome se gaži postavlja vezanost na poljoprivrednu struku, a na političkom, stvaranje nacionalnosti i zajednici državi odnosa, stvaranje porijekla, pa i različitim akcijama, različita postavljanja različitosti koja čine na različite našim

Abstract

Pod pojmom nacionalni identitet podrazumijeva se oslobađanje nacionalni karaktera, uspostavljanje pripadnosti i solidarnosti unutar etničkih grupa, kao i potvrdi njihov nastojanje i volje da se drže zajedno kao jedinstvenim grupama i njihovom identitetom. U materijama kulturnog i nacionalnog identiteta, pored nacionalnih uspjeha, prisutni su brojni slučajevi iznenađenja i tzv. "kolonizirajućeg nasorjavanja" (E. Augé) kao u modernim kolonijama i poljima iznenađenja po 19-20. stoljeće i uspostavljanje kopila na posvaki društveni uspjeh i uspjeh na kolonizirajućem nasorjavanju. Regionalni identitet na području Balkana na uspostavljanje etnima i regionalnim zajednicama, Balkan na uspostavljanje zajednica na kolonizirajućem nasorjavanju. U nastojanju da se uspostavi

„procesa modernizacije koji je svim ljudima u ovoj oblasti dao poseban pečat“. U tom smislu, očigledni kulturnog identiteta ne mogu postojati, ne samo kao dio zajedničkog naslijeđa, već i „kao očite strukturalne realije na osnovu na kojim se agrarna društva modernog svijeta integrišu u urbanizovanu i industrijalizovanu Evropu“. Ističe Marija Todorović.

Karakterističan dijelovi individualne psiholoških faktora, su razmatranje procesa formiranja i transformacije identiteta u kulturi naše zemljopisnosti, odakle je neophodno istraživati utjecaj faktora kulturne vrijesti i kulturnih predstava (E. Durkheim), oblika emocionalnog protivrvoja, poseban religije (M. Weber), utjecaj kolektivnog pamćenja i zaborava, tj. postokulturne na razvoj pojedinaca i društva (K. Jung), ali i brojnih savremenih oblika simboličke komunikacije (jezik, moral, nauka, ideologija). Shodno tome, identitet (bilojaka ne izvodi iz jezika, tradicije, religije, vjerskoopovijesni, porodičnog odgoja, ali ne može svoditi na to sveot. Identitet ima mnogo izražaja i različit je u konceptu jednog naroda. Jedan od komponente identiteta općeg naroda u Vojvodini, a drugogije su komponente identiteta općeg naroda u Srbiji.

Odgojni stil

Uloga roditelja jedna je od najbitnijih uloga u životu djeteta, počevši od rođenja mnogo zadovoljstva, zadovolji i djeteta da li smo na pravi način odgovorili na njegovo odgoja. Njegov porodični, odgojni stilovi (karakteristika koje vladaju njim, već transgeneracijski prijenos stavova i vrijednosti roditelja jedno porodično koje će imati utjecaja na glavnost stvora u obrazovanju djeteta i čitavog društvenog poroka.

Uloga od gojitelja i roditelja uloga porodične je i „stvaranje kulture“ tj., priprema potrošača na život u društvenoj zajednici. Odgojni postupci potpuno potpuno odrediti obrazac ponašanja, koji se odvijaju kulturni i kao takvi neophodni su za integraciju djeteta u društvo. Odgojni stilovi i postupci roditelja odvijaju se obrazima karakterističnim za određenu kulturu koji su podložni promjeni u skladu razvoja društva, a čemu vrijedite mnogo kroz kulturnu identifikaciju (Mlađićević 2012: 118-141). Prema Todoroviću, starija generacija prvenstveno dominiraju društvenim vrijednostima i stavovima, čime pokušava da trajno poboljša strukturu političkih dispozicija djece, da odredi njihovu komponentu odgojima kao vrijednost, nauku i opću nastupanje dispozicija koje su odgojne kao iole (Todorović 2006). Takođe, ona navodi da „...važnost stila i majke više doprinosi izgradnji stabilnog samopouzdanja u odnosu na ispitivanje važnosti stila i oca, kao porodične mreže prilikom objektivnih relacija za razvoj identiteta i ličnosti...“ (Todorović, 2004).

Odgojni stilovi roditelja utopuju na razvoj od gojitelja i djeteta, a ličnost roditelja je odgojna generacija, odgojitelja, odgojitelja i djeteta i utopuju na razvoj djeteta i djeteta.

U psihologiji općeprihvaćeno su tri odgojna stila: autoritarni odgojni stil i

okretni koga se može prevesti u toplo-egzotičniji i hladno-egzotičniji od odgovora stila, autoritativni odgovori stil kao toplo-empatijski, i hladni odgovori stil u okretu koga se može prevesti u toplo-popustljivo i hladno-popustljivo od odgovora stila (Kaserman-Gregor 1982: 113-126). Rezultati istraživanja Oline (kao metoda koja je opravdana za ovakve vrste istraživanja ne linke poznati, zbog empirijski nemogućnosti klasifikacije tipova rodoljublja, te zbog tendencije da najbolje razvijena mogućnosti za dijete postoje u okruženju autoritativnog, a ne permissivnog stila rodoljublja (Bauer 1997: 91).

Rezultati kras-kulturnih istraživanja pokazuju da su odgovori odlike i općeg normativ i običaji koji postoje u jednom društvu, postaju se na primanje na generaciju kras priroda podizanja djece u odgojnoj kulturi. Otvorci postaju koji su prihvatljivi u jednoj kulturi mogu biti odlični u nekoj drugačijoj kulturi, što može odlikovati običaje kulture, od rodilja u pogledu vrijednosti, običaji i normi te kulture.

U patrijarhalnim kulturama, otac treba da bude stroj, pravilan, a majka blaga i podržavajuća. Od djeteta se očekuje bezpogovorno poslušnost. Uglavnom, otac u takvim društvima, ako nije odavno umro, normi i podržati pravila ponašanja, normi prema djetetu ponašanjem biti stroj. Trebajuće narodi da u nekoj kulturi, koja vodi do patrijarhalne kulture, majka i otac imaju potpuno moga biti popustljivi prema djetu, dok otac mora biti stroj (Tobolskaja 1994). O razlici u odgoju kulture na rodoljubje ponašanje Malyginski-De Lisi (Bijel, McGillicuddy-De Lisi, 2001: 425-442), kaže da je kultura kao proces u razvijanju porijeka i razvoja vjerovanja rodoljba da tobe našim odgoju djece prilikom porijekla. U kanadskoj kulturi naglasak je na autonomiji, individualnosti i odličnosti koja se smatra najvažnom vrlošću mladih. Čao (Chao 1994) u svojoj studiji navodi da je kinesko rodoljubje vrlo općenito kao kontroliranje, autoritarnost, restriktivnost, ali daje dobre rezultate u školskom odgoju kod djece, dok u kanadskoj ne daje dobre rezultate. Kinesko rodoljubje autoritarnost najbolje je u anglosaksonskom društvu kadrova je opće politička i ekonomika usmjerenost u taj dio. Belgijka društvo karakteristično visoki stepen autonomije, prijavljajući i demokratizmi odno rodoljba. U Francuskoj, majka se to koje se odgoja na istaknuje, općenitost u odgoju djece. U japanskom društvu, odgoji socijalizacije usmjereni na uspostavljanje zajedništva i uključujući grupnog identiteta su naglašeni na moralnoj, emocionalnoj vrijednosti i samokontrolu, nježnosti, opornosti (Chen i Kaspar 2004). Na osnovu razmatranja istraživanja, možemo zaključiti da se odlični odgovori stila se može postaviti i odgojima, već se mora sagledati u ličnom kontekstu, odnosno moramo posmatrati kulturu tog naroda.

Ali sagledamo vidno stanje prilaziti izvan granice da je porodica dobijala duboko preobrazbu kroz historiju. Patrijarhalna porodica, općenito još od antičkog društva. Dava se mogu naći ili prepoznati odgoji naprava patrijarhalnog društva na osnovama porodica. Individualni interes je podržan zajedničkom (porodičnom), što uključuje jako porodično-kulturno, integracija i vezanosti među članovima. Vrijeme je izvan ne-modernost vrstavanje unutar porodica, postignuti i

kolikativnom koji se primenilo generacija na generaciju, analizi Ham. ima svoje sličnosti i odnosa u porodičnoj. (Bilicman, 1997, prema Čistićević, 2007) U Srbiji nepoznatu razpisu putujuh alba porodica, gdje se porodično ispravlja, radi se kao na nepoznatosti spolova, uzaludna je individualnost. Početak koji autoriti su, kako kaže Milić u „prosto nepoznatost, nastajanje“ (Milić, 2002: 275). Kratki (predložak) slova „po-“ (Bilicman), demotiviraju ljude i izbacuju iz svih razgovora porodice.

Poredak, odnos prema članovima i članovima koja stvara taj, vrlo transgeneracijski prijemak stavova i vrijednosti unutar jedne porodice koja ih ima utjecaja na globalnom nivou u oblikovanju društva, porodice i čitavog društvenog poroka. Jedna od brojnih i najstarijih slova porodice je i „stolna kultura“ tj., priprema porokova za život u društvenoj zajednici. Stvaranje porodice modernim postupcima kao socijalna grupa ili zajednica jednog ili više socijalnog sistema na koje stiču zajednica, kultura, moć, država ili i individualno karikteristično članovi porodice (Mint 1997). Stvaranje porodice tipičnije transicije, globalizacije, ekonomike brze i brojnih drugih faktora ili sklonje na probleme u funkcionisanje stvaranje porodice i stvaranje društva. Sve ove promjene u društvu doprinose stvaranju obnove haotičnog porodičnog funkcionisanja, što se čisto ogleda na nepostojanju roditijskog autoriteta i nedostatku sigurnosti, koje porodice teško da pruži (Mandjević 2009, 2012: 123-133). Brzije generacije roditelja bile su prisiljene odgovoriti na divergenciju i finisati opstanak i razvoj djece. Dječiji roditelji su odgovorili na razvoj društva i intelektualnih sposobnosti djece, na moralni, socijalni, ekonomski aspekti.

DeMiguel et al. / International Portfolio Diversification

Proučavanje kulture kao svoga oblika ljudskoga postojanja, stvaranje bogatog naboja različitosti u proučavanju psiholoških, pedagoških, socioloških, antropoloških, kulturnoloških problema i fenomena koji se odnose na život u multikulturalnim sredinama. Na psihološkom aspektu, kultura predstavlja političku građevinu element ljudskog načina ponašanja, doprinosi individualnoj oblici razvoja pojedinca, koja se primenjuje i formira kao društvo ponašanja unutar porodice. U socijalnoj psihologiji, kultura se primenjuje kao društvo stvarajući socijalizaciju pojedinca, njegove identitetske osobine. Kultura čini javni, unutrašnji, tajni, svesni, nesvesni, verbalni, neverbalni, ideološki, naučni, instinkti, navike, načelna ponašanja, način života, običaji, načini razmišljanja.

Kulturne razlike su namolito istražene u multikulturalnim sredinama. Postoji li i pitanje, hoće li dolaziti do kulturnih razlika u sredinama gdje postoji interakcija sa drugim kulturama? Hoće li dolaziti do kulturnih razlika, ako znamo da su poročno preopterećeni i društvene funkcije koje bi „doveli“ do boljšeg kulture. U multikulturalnim sredinama, najprije interakcija dolazi do međusobnog mijenjanja, asimilacije, dolazi do razlika u kulturi, među kulturama i kod bivših kultura.

Za očuvanje kulturnih vrijednosti i obilježja karakternističnih za područje Sandžaka, najvažniji zadatak može imati porodica oporavljajući tradicionalnih vrijednosti koje su svojstvene kulturi Bošnjaka. Identitet može biti upriličen nabrigrim nacijom za nepostojanje vrijednosti. Također, nacionalni identitet može biti upriličen i na religioznoj osnovi, kada društvo biva ideološki ideološki i kojima nema nijesu za očuvanje religioznih vrijednosti.

Prilikom formiranja odgojnog cilja, različiti tipovi utjecaj faktora kao što su vanjske i unutarnje vrijednosti i djelatne, sredine, kulture, svojim namjerom da pruže najbolji odgoj svojoj djeci, da usklade potrebe djece, svoje odgojavanja i nabrigrim sredinama u kojima živimo i sve ispunjavamo utjecajem identiteta svojih roditelja i na taj način formiramo kulturu Bošnjaka u kojoj se sadrži kultura u nabrigrim sredinama u svijetu.

Literature:

1. Bourdieu, P. (1997). The discipline encounter: Contemporary issues. *Apprentice and Action Research*, 2 (4), 321-335.
2. Bourdieu, M. H. (2003). Parenting and child mental health: A cross-cultural perspective. *World Psychiatry*, 12 (3), 258-265.
3. Bourdieu, P., Abu-Lughod, L., Corson-Lang, E. L., W. Andriade, R., Gingrich, A., Hamann, U., & Wimmer, A. (1999). Writing for Culture: Why a Successful Concept Should not be Discarded. *Cultural Anthropology*, 40 (supplement), 81-827.
4. Chen, Ch. i Pieruggio, S. (2004). Culture and Adolescent Development. U: *H. J. Lerner, B. L. Dorn, S. A. Myers i B. N. Sander (ur.)*, *Online Readings in Psychology and Culture* (Jedinstvo II, Psihologija 7).
5. Harman, W. V. (1937). *Psichološki porijeklo života*. Zagreb: Poljuda.
6. Eliot, T. S. (1995). *Knjige i knjige kulture*. MB: Prosveta.
7. Holmwood, K. (1976). *Obitelji, društvo i identitet*.
8. Goldkowitz, Z. (2007). *Psichološki aspekti razvoja djeteta*. Zagreb: Školski glasnik.
9. Holmwood, G. (1988). *Culture's consequences: International differences in work-related values*. Beverly Hills, California: Sage Publications.
10. Holmwood, G. (2001). *Culture's Consequences: Comparing Values, Behaviors, Institutions, and Organizations Across Nations (2nd ed.)*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications, Inc.
11. Holmwood, G. (2011). Dimensions Do Not Exist: A Reply to Brendan McSwain. *Human Relations*, 35, 1359-1361.
12. Holmwood, G. & Holmwood, G. J. (2008). *Culture and organizations: Software of the mind (2nd ed.)*. New York: McGraw-Hill.

13. Hofstede, G. & Hofstede, G.-J. (2001). *Culture's Consequences* (2nd Ed.). London, UK: Sage Books.
14. Hofstede, G. (2001). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. *Online Readings in Psychology and Culture* (ORPC), 2 (1), 1-16.
15. Golubović, K. (1999). *Je i Drugi – antropološki stvarivanje individualnog i kolektivnog identiteta*. Beograd: Republika. Str. 34.
16. Lacković-Gajin, K., Opalić, G. (1982). *Stili vaspitno-odgojne vladanja iz perspektive roditelja i škole*. U: *Radovi Filozofskog fakulteta u Zagrebu* (48), 115-126.
17. Marjanović, M. (2009). Funkcionalnost porodične strukture i identiteta na ulazima-korima i namernosti, *Studium, znanje i drugo*. U: *Zbornik radova*. NBI: Centar za naučno stvarivanje SANU i Univerzitet u Nišu. Str. 148-160.
18. McGillicuddy-De Lisi, A., De Lisi, R. (2007). Perceptions of Family Relations When Mothers and Fathers Are Depicted With Different Parenting Styles. *The Journal of Genetic Psychology*, 198 (4), 423-442.
19. McKnight, C. G., Haden, R. S., & Solko, S. (2005). Relationships among stressful life events, temperament, problem behavior, and global life satisfaction in adolescents. *Psychology in the Schools*, 39 (5), 477-487.
20. Miroć, A. (2002). *Strukturalna porodica*. Beograd: Cigula Stamp.
21. Miroć, M. (1997). *Porodica i čovek – između poroka i nade*. Beograd: Institut za psihologiju, IF „Zdrav Albat”.
22. Sigel, I. E., & McGillicuddy-De Lisi, A. V. (2002). Parent Beliefs Are Cognitive: The Dynamic Belief-System Model. In *M. M. Bornstein (Ed.) Handbook of parenting: Becoming a parent*. Vol. 1. (pp. 463-508). London: Lawrence Erlbaum Associates.
23. Stakić, D. i Pavlović, M. (2008). Porodica naša – izvanokulski okvir ključne pojedinosti kao dominantne vrednosti evropskih naroda. *Globali. Svesnik geografskog društva*, 36 (2), 89-98.
24. Stanković, J. (2007). *Uspostavljanje vrednosti i uspostavljanje adolescencije*. NBI: Pešava.
25. Trifunović, Ž. (1990). *Rečnik Psihologije*. Beograd: Naučni Institut.

Kamijū Savickė

The State University of Novi Pazar

Mina Marvić

The State University of Novi Pazar

THE INFLUENCE OF CULTURE DIMENSION AND REGIONAL IDENTITY ONTO UPBRINGING PARENTS' STYLE

Abstract: In this paper, we have wanted to emphasize onto the influence of culture dimension and regional identity onto upbringing parents' style. Since the specifics of the Banjak region that has its peculiarities like all the other regions in the area of Serbia, we shall analyze the region that for its culture, traditions, religious and national structure significantly influences onto the upbringing parents' style. Numerous studies emphasize that culture is one of the most significant characteristics of a man and society as a whole, and a lot of behaviors and phenomena within a society are attributed to differences in the culture of the society. These differences are especially expressible when they are reconsidered through a prism of a family influence onto a social environment. The mutual influence and indivisible connection between the culture and family gives a research space of connectivity among the dimensions of culture, regional identity and upbringing styles.

We know there are differences among cultures, but how to understand these differences? If a culture changes, what is it and how strong is a relation between a culture and behavior of an individual? What is a life in areas with more different cultural models? The answers to these and other numerous questions can be very significant, especially when it is a word on multinational areas. Our upbringing, religion, traditions and customs are a part of the culture and they play a significant role in forming of our personality. Our culture helps us in forming of our identity and cultural values that we share in the community or a social group offer to us a sense of belonging in the society we live in.

For better understanding of ourselves and our view onto the world, it is necessary to reconsider what are our values, norms, to understand that from the culture, our relation towards ourselves and towards other people derives a huge part of it.

Key words: culture dimension, regional identity, upbringing style.

MIGRACIONE TEŽNJE NOVOPAZARSKIH STUDENATA POČETKOM 2023. GODINE

***Sažetak:** Migracioni kretanja stanovništva predstavljaju vrlo bitan deo migracija i društveni fenomen. Osnovna svrha ovog rada jeste da istraži na kojoj migracionoj kretanja stanovništva ovog stanovništva Novog Pazara i okolice, kao i to da li ovaj negativan trend koji se odlikuje u narednom periodu. Osnovni cilj istraživanja je usmeren na ispitivanje osnovna studenata Džemalov univerziteta u Novom Pazaru u vezi sa migracionim kretanjima. U radu su elaborirane najbitnije migracione težnje koje uključuju stanovništa populaciju. Takođe, u ovom radu je prikazan dio rezultata empirijskog istraživanja „Analiza mišljenja i stavova mladih u vezi sa migracionim kretanjima i potencijalnim razlozima odlaska“. Poručujući ti rezultat, između ostalih, pokazalo da jedna trećina ispitanih stanovništva ovog Pazara i okolice nametnuta u trajnom odlaska iz ovog mjesta. Rezultati istraživanja treba da dade kao osnovna kretanja migracione politike na cijelo planiranje aktivnosti i kretanja strategija koje će doprinijeti stvaranju povoljnog ambijenta za mlade da ostanu u Novom Pazaru, ali da se nakon završetka studija ili završetkom rada vrate u grad. U zaključku, bez obzira na trenutno visoki nivo privlačnog privlačenja, grad će u budućnosti početi demografski da se prazni, ali i da uspije bez neophodnog razmjernog i intelektualnog potencijala, čime se ogrožava njegov dalji opstanak.*

***Keywords:** migracija, mladi, populaciona politika, visoko obrazovanje.*

Uvod

Novopazarski etnoski se od prvog objavlivanja do danas bavi temama koje obuhvata kulturna baština Novog Pazara i okolice. Pored ostalih tema, nekoliko autora, poput Safeta Bendićevića, Arditja Arditja, Ejupa Muhićevića su se bavili istom temom migracionih kretanja na prostoru Novog Pazara i okolice. U nastavku je dat kratik prikaz relevantnih autora i njihovih članaka koji su se bavili navedenom problematikom. Mr. Arditja Arditj je u ovom prвом radu o migracijama u Novo-

poznavajući stvarnost 1985. godine dno opšti pogled na migraciona kretanja međunarodnog stanovništva na Balkanu od kraja XIX vijeka do zaključivanja jugoslovensko-turkiskog konvencije 11. jula 1938. godine (Jurić 1993). Mr. Slobodan Bandićević je u ovom radu „Migracionije u stanovništvu Novog Pazaru i okolice prema statističkim podacima između dva rata (1918-1941)“ istakao podatak da je Novi Pazar prije dva godina, tačnije prema Definitivnim rezultatima popisa iz 1921. godine, imao 11.345 stanovnika i da se broj stanovništva konstantno smanjivao uglavnom uslijed permanentnog procesa iseljavanja ka najvjerovatnije najbližima u zemlji i ka Turskoj, kao i da je „prema podacima iz 1921. u njemu živjelo 10.682 stanovnika“ (Bandićević 1987). Prikazivao godinu kasnije, isti autor je pisao o iseljavanjima iz Sandžaka u Turskoj (Bandićević 1996), dakle je Mile Nedeljković pisao o selbi stanovništva iz nepoznatih krajeva u Sandžaku tokom XVIII i XIX vijeka (Nedeljković 2004). Dr. Ejup Muhićević u ovom radu iz 1998. godine „Prošlostima migracije i migracije stanovništva nepoznatih krajeva“ ističe da je „podrjeđe Osmanskog carstva u ovom području dugo vremena u anomalnoj i nezastupljivi i bilo je područje bez održivog ekonomskog života pa je to bilo i ostalo najsiromašnije područje u SR Srbije. To industrija, ova do kasnijem godinu, govore nije ni bilo ali je ona namo malo bila zastupljena. Nije bilo drugih osim rudarskih radova i njima se bilo jedino povratiti gradsko naselje. Veoma kasno je izvršena identifikacija, a poljoprivreda u opštinu bilo je na vrlo niskom nivou. Čitokupen naseljavanja postalo je kasno, pa su stanovništvo, odnositno, kasnije, noćno življenje u opštinu bilo na krajnje niskom nivou i u tom pogledu se dolake nastajalo na drugim krajevima SR Srbije. Kao posljedica pojave ovogotog javlja se visok natalitet, pa, bez obzira i na visok mortalitet, jedino se visok stanovništva koje ova područja nije mogla, u promjelim odnosima, disperzovati. Štalo je bio u iseljavanja i iseljavanja se predstavilo po objemu na egzistencije“ ... „prema stanovništvo je migriralo prema privredne razvijanju regionima Srbije, dakle se razmišljalo opredijeliti se naseljavanje u Tursku, koje je postalo 1938. i krajem do 1939., nastajali se da se samo riješiti prije ovog ekonomsko-pitajnja“. Sa druge strane, Ejup Muhićević u ovom istraživanju konstatuje da se, bez obzira na ovo, broj stanovnika u opštini Novi Pazar u periodu od 1938. do 1978. godine povećao (1946. - 44.198, 1953. - 50.531, 1961. - 55.777, 1971. - 64.524). U periodu od 1971. do 1981. godine broj iseljanih jeste oko 17.580, dakle je broj doseljanih 5284. Od 1981. godine broj iseljanih se drastično smanjuje zahvaljujući privrednom razvoju opštine (Muhićević 1999). Međutim, politička kriza, sukobi, nasipanje krvi, SFRJ, ekonomsko stanje, ispoljavanja i pod životnog standarda dovodi na da novih masovnih migracija na turkisti Jugoslavije (Pavlović 2004). Počet od 1990-ih godina Novi Pazar je postao jedan od vodećih „gradova izvanika“ radno snage u zemlji nastalo izvan, poput Njemačka, Austrija, Švajcarska, Švednja i dr.

Osnovna tema ovog rada jeste da skale na moguća migraciona kretanja visokozdravstvenog stanovništva Novog Pazaru i okolice, kao i to da li ovaj negativan trend bio vrlo aktuelan u narednom periodu. Osnovni cilj istraživanja je usmjeren

na ispitivanje stvarne rizičnosti Driftovog posredništva u Novom Petaru u vezi sa migracionim kretanjima. Posebni ciljevi istraživanja su: 1) sagledavanje planova koje studenti imaju nakon završetka osnovnih studijskih studija, 2) utvrđivanje načina da eventualno ostanu u gradu u kojem imaju prebivalište, 3) razumijevanje studenata da se zbog nastanka školovanja ili zaposlenja posreduju u inostranstvo, kao i utvrđivanje vremenskog perioda, oblika na razumijeli u ispitivanja, 4) istražuje načine zbog kojih se studenti spremaju da napuste mjesto u kojem žive, 5) određivanje razlika, prepreka i mjesta koje se više isplaćuje mladima. Kao je strukturiran na sljedeći način. Prvo je uvodnog, u prvom dijelu se objašnjava razlika teorija stvaranja migracionih kretanja. U drugom dijelu su prikazani rezultati istraživanja. Na kraju je izvješt nalazima sa posebnim osvrtom na preporuke lokalnim migracionim politika sa ciljem planiranja obilježiti i kretanja strategija koje da doprinesu stvaranju povoljnog ambijenta za mlade da ostanu u Novom Petaru, ili da se nakon završetka studija ili prihvatanog rada vrate u grad.

Teorijski pristup migracionim kretanjima

Klasifikacija teorija o međunarodnim migracionim kretanjima se čine vrlo prema nivou analize, pa se one mogu podijeliti na mikro, mezo i makro teorijske pristupe. Mikroteorijski modeli posmatraju migraciju iz perspektive pojedinca na koga se smatra da djeluju, racionalna i neracionalna čimbenici odluke. Nasuprot njima nalaze se autori koji akcentu stavljaju na makro-faktorima koji prouzrokuju vrstu kretanja društvenih, ekonomskih, kulturnih, političkih, demografskih ili društvenih promjena i migracija. Iznosila su dva nivoa analize, mikro se smatra i teoretičar koji proučavaju različite društvene grupe, kao što su porodice i društvenost. Na ovom nivou se često odlikuju različite migracione teorije, i to: teorija socijalne ekonomije migracije, teorija novo-ekonomije migracije, teorija obilnog ili koncentriranog tržišta rada, teorija različitog sistema i teorija različitog kapitala.

Teorija socijalno-ekonomske migracije jeste teorija kao pokušaj da se objasni uzroci migracije radne snage. U zavisnosti od nivoa na kojem se objašnjava mogući uzroci migracija, nalikuje se makro i mikro teorije migracija. Prema socijalističkoj teoriji makro-ekonomije migracije, migraciona kretanja se javljaju kao posljedica razlika u penzama i troškovu radne snage između zemalja. U zemlji u kojoj penzama radne snage prevladavaju u odnosu na kapital, razvojem razlika se upravlja na nižem nivou, dok zemlja koja kapitalizira manje penzama radne snage u odnosu na kapital ima više razvojem razlika (Mazsey 2001). Priznaje razlika u visini razlika razvojem migracije radne snage iz zemlje sa nižim razvojem razlika u zemlju sa višim razvojem razlika. Kao rezultat migracionih kretanja, penzama rada u zemlji sa nižim razvojem razlika razvija se ili ima na posljedice pad razvojem razlika. Istovremeno, zbog migracije, penzama rada u zemlji sa nižim razvojem razlika opada nalik toga što

raznolike sudbine. Migraciona kretanja postoje kodu u različitim i istim društvima između različitih kategorija i na različitim migracijama (Jelenić 1993). Na razliku kao i jedna od stvari, različitost migracione teorije postaje migracije kao pojedince, nacionalne identiteta koji donosi odluku o migriranju na osnovu analize tržišta i koristi. Pod pretpostavkom da odluka donosi slobodu i imaju dovoljno potrebnih informacija, očekuje se da će migrirati ka područjima kojima će moći da budu najproduktivniji, odnosno, gdje će moći ostvariti najviše zarade u skladu sa svojom umjetnošću i vještinama (Friedland-Flaxil 1946).

Za razliku od teorije mehanističke ekonomike migracija, koja polazi od stava da su prisiljeni razlikovati u vidu razlika jedan od različitih pokretača migracija, teorija nove ekonomike migracija (Sack 1991) kaže da mehanističke migracije predstavljaju stvaranje društvenih grupa koje teže ekonomizaciji, porodica i drugi pojedinci agentnog materijalnog stanja. Štarkov teorija se može dobro primijeniti na slučajeve u kojima se naravno mnogo mehanistički razlikovani razlikuju u razvijanju u razvoja, između ostalog i na Srbiju, kao i na Novi Pazar. Porodice su pokazivale da se samo materijalno obilježje i to stanje jednog ili više članova u imigrantskoj na rad. Uključujući da više članova iz imigrantske se porodice koji su ostali članovi porodice ostvarili kod kuće, domaćinstva upijaju porodične prihode i smanjuju rizik.

Teoričari dugoročnog ili segmentiranog tržišta rada (Pion 1979) tvrde da se u ekonomski vidno razvijanim zemljama postepeno akumulira iznenađujuće kapitala i rade privlači na tržište rada koristeći dva segmenta. Prvi segment čine sigurni, dobro plaćeni i visoko obrazovani poslovi koji nisu mogući za reprodukciju, a sekundarni segment se sastoji iz nezanimljivih, slabije plaćenih i visoko obrazovanih radnih mjesta (Pion 2013). U visoko razvijanim zemljama, domaća radna snaga ne želi obavljati poslove sa niskim zaradama i niskim društvenim statusom. Stoga se posloдавci obraćaju imigracijama, uključujući imigrantska kretanja i ne kao direktno reprodukciju i formiranje zapošljavanja.

Teorija svjetskog sistema polazi od pretpostavke da je međunarodna migracija radne snage uslovljena razvojem kapitalističkog sistema i globalnog tržišta. Ova teorija na koju međunarodna migracija nalazi procesa globalizacije i prodora kapitalističkog načina proizvodnje u nekapitalistička društva (Sassen 1988). Osnovna pretpostavka ove teorije jeste da međunarodna kretanja radne snage prati mehanizam tokova kapitala, ali u suprotnom smjeru. Prilivom kapitala i dolaskom multinacionalnih kompanija sa novom tehnologijom u manje razvijene regione u potrazi za ekonomskom, jeftinom radnom snagom i tržišnim, ekonomski se podižući sa međunarodna migracija radne snage.

Teorija ljudskog kapitala (Marans, Lwin, Jungs 1994) polazi od toga da se pojedinci razlikuju prema individualnim sposobnostima, umjetnostima, vještinama, porijeklom, godu i drugim karakteristikama (Kukuruzlić 2018). Na osnovu sposobnosti i karakteristika koje posjeduju, pojedinci procjenjuju očekivani dohodak kao neto prihod ulaganja ljudskog kapitala u svoju potencijalnu društvenu migraciju uključujući i radničko mjesto boravka. Na kalkulaciju očekivanog dohotka su važni

u obzir prilika i troškova kojima se izlažu. Migracija podrazumijeva kretanje materijalnih resursa u vidu troškova putovanja, troška u slučaju troškova stanovanja i ishrane. Pojed materijalnih troškova postoji i nematerijalni troškovi. Najvećiji nematerijalni troškovi su oportunistički troškovi (prepuštena imovina u periodu traženja za poslom ili u toku obučavanja i sticanja neophodnih vještina za novi posao (Palacovi, 2009). Posao oportunističkih troškova, nematerijalnih troškova obuhvaćaju se i psihološki troškovi kao što su sličan napor pojedinca u slučaju novog (troška i ishrane, napor da se prilagodi udjelima na novom tržištu rada, odvajanja od porodične zajednice (Palacovi, Maruy, Ceballos, Espinosa, Spindel 2001). Time se omogućava i težišna objašnjenja zašto rješenostima migriranja upada na godinama stanoviti i kako pojedinci su i takvim obrazloženjem često ispoljavaju veći interes migriranja.

U cilju istraživanja osnovnih determinanti vanjskih i međunarodnih migracionih kretanja, u pojedinačih istraživačkim domovima sprovedena su obimna empirijska istraživanja u razvijanim zemljama i zemljama u razvoju. Većina istraživanja zasniva je na osnovu podataka prikupljenih na nivou države ili regiona koje su prikazivane u obliku vremenskih serija. Rezultati svih istraživanja pokazuju da je potraga za boljim ekonomskim uslovima najvažniji uzrok međunarodnih migracionih kretanja. Ovi uzroci su isplodili u mnogo bolje plaćenen poslovanja, boljoj mogućnosti zapošljavanja, mogućnosti napredovanja u poslu, višim životnim standarda, mogućnosti sticanja novih znanja i profesionalnog usavršavanja i dr.

Rezultati istraživanja

Istraživanje je sprovedeno u decembru 2019. godine na Državnom univerzitetu u Novom Pazaru.

U istraživanje je učestvovalo 200 studenata. Analiza podataka prema spolu pokazuje da je među studentima koji su učestvovali u istraživanju znatno više djevojaka nego momaka (118 djevojaka i 47 momaka, odnosno 77,3% i 22,9% ukupnog broja). Kada se govori o godinama studija, neophodno je izvesti podatke da 64 studenta (31,2%) imaju između 15 i 19 godina, 115 studenata (58,0%) imaju između 20 i 24 godine, dok su četiri studenata (2,9%) stariji od 25 godina.

Gledano na regionalnog aspekta, najbroji broj studenata koji su učestvovali u istrazi rodno je u Novom Pazaru (33 momaka i 118 djevojaka) (Tabela 1). Zatim slijede studenti koji su rođeni u Tulu, Srijem i Rački. Prvi odabir (kao Republika Srbija) u istraživanje su učestvovali i studenti koji su rođeni u nekim evropskim zemljama, njih 5 od ukupnog broja učesnika. Najbroji broj učesnika studenata izvanje u Novom Pazaru (42 momaka i 131 djevojka). Ostali studenti žive u Tulu: ukupno 17, Srijem ukupno 9, Rački, Prijepečje i dr. U narednim tabelama je prikazano procentualno udjele studenata prema spolu u zavisnosti od kvadrantne varijable rođenja.

Tabela 1. *Studenti prema mjestu rođenja, stanovanju i spolu.*

Mjesto rođenja	Frekvencija (procentualni udio)	
	Muškarci	Žene
Novi Pazar	52 (74,9%)	116 (84,8%)
Banika	1 (2,8%)	1
Novska	2 (4,9%)	12 (7,8%)
Tutin	3 (6,4%)	14 (8,9%)
Prijepolje	1 (2,8%)	7 (4,8%)
Radajci	1	4 (2,8%)
Šumice	1	1 (0,4%)
Ukupno	61 (88,4%)	158 (88,2%)
Ukupno	100%	100%
Mjesto stanovanja	Frekvencija (procentualni udio)	
	Muškarci	Žene
Novi Pazar	42 (68,4%)	111 (82,9%)
Banika	1 (1,6%)	1
Novska	1 (2,8%)	8 (5,7%)
Tutin	1 (2,8%)	14 (8,9%)
Prijepolje	1	1 (0,7%)
Radajci	1	1 (0,4%)
Šumice	1	1
Ukupno	1	1 (0,4%)
Ukupno	100%	100%

Distribucija studenata prema programima studija (Tabela 2) pokazuje da su studenti skloniji najzastupljeniji u istraživanju ukupno 45 studenata. Zatim slijede studenti općih inženjerskih i jačih (37), psihologije (29), biologije (23), posredno informatike (18), građevinarstva (14), prava (9), različitog inženjerskog (8), usmjereni (7), arhitekture (5), ekonomsko-tehnički (5), likovne umjetnosti (5) i jezika (1).

Tabela 1. Studenti prema studijskom programu.

Studijski program	Frekvencija (procentualna udjela)	
	Muškarci	Ženske
Ekonomija	9 (39,13%)	36 (32,85%)
Poslovna informatika	8 (37,04%)	36 (32,85%)
Psihologija	3 (13,64%)	26 (23,85%)
Veština/kompetencija i jezik	2 (9,09%)	36 (32,85%)
Medijarska kultura	5 (22,73%)	/
Medijarska kompetencija	2 (9,09%)	4 (3,64%)
Medijarska etika	8 (37,04%)	4 (3,64%)
Adaptivnost	4 (18,18%)	1 (0,91%)
Pravo	3 (13,64%)	5 (4,55%)
Litarna kompetencija	1 (4,55%)	4 (3,64%)
Biologija	/	26 (23,85%)
Uzgoj	/	3 (2,73%)
Ukupno u profilacijskim studijskim	7 (6,36%)	
Ukupno	100%	100%

Ukupno 146 studenata (27 muškaraca i 119 djevojaka) nije boravilo u inozemstvu, što predstavlja 79,22% od istraživačkog uzorka, dok 39 studenata (28,78%) jeste boravilo u inozemstvu (Tabela 1).

Tabela 2. Studenti prema boravku u inozemstvu i spolu.

Boravak u inozemstvu	Frekvencija (procentualna udjela)	
	Muškarci	Ženske
Boravilo u inozemstvu	20 (41,26%)	36 (32,85%)
Nije boravilo u inozemstvu	7 (13,64%)	119 (75,23%)
Ukupno	100%	100%

Od ukupnog broja istraživanih studenata koji su boravili u inozemstvu 17 muškaraca i 31 djevojaka su boravili u nekoj od najpopularnijih inozemskih zemalja, a počinju odabrati ili pripremati, dok su ostali studenti navodili druge zemlje (primarne međunarodne konferencije, skupovine i sl. – skupine 6, studentska razmjena – skupine 3, programi mobilnosti EU – Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus, CEF-

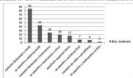
PLS i sl. – samo 1), voljeli su i program – skupno 4, tzv. work and travel program – samo 1, tad su radili na dostrojenosti – skupno 2, tad bez radne dostroje – skupno 3). Kao što je prikazano u Tabeli 4, većina studenata boravila je u inozemstvu kroz od tri do pet mjeseci (18 momaka i 19 djevojaka), dok je do šest mjeseci, odnosno jedan godinu, boravio po jedan momak.

Tabela 4. Studenti prema dužini boravka u inozemstvu i spolu.

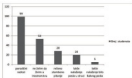
Dužina boravka	Pojedinosti	
	Muškarci	Ženske
Do tri mjeseca	18	19
Do šest mjeseci	1	1
Do jedne godine	1	1
Ostalo od jedne godine	1	1

Među anketiranim studentskom populacijom vladaju potpuno brojne dominancije studenata na studijem engleskog jezika (40 momaka i 149 djevojaka). Pred engleskog jezika, studenti u velikom broju govore njemački jezik (13 momaka i 36 djevojaka), kao i turki jezik (skupno 11 momaka i 39 djevojaka). Pred francuskog jezika, koji govori skupno 27 studenata, ostali jezici, poput kineskog i japanskog, manje su zastupljeni. Veoma mali broj studenata pomaže osnovu španjolskog, japanskog, afričkog i makrodonkog jezika.

Dakle rezultati istraživanja, prikazani na Grafikonu 1, pokazuju da studenti najčešće izražavaju interes za studentskih studija imaju priliku iskusiti životne planove. Najveći broj anketiranih studenata njih 85, odnosno 41,2% od skupnog uzorka planira da nastavi školovanje u inozemstvu, na osnovu master studija. Zatim, 43 od 105 anketiranih studenata (21%) ima potražnju za zapošljavanjem u inozemstvu, dok njih 25 (11,2%) bi voljela nastaviti školovanje u inozemstvu. Interesantno je, također, da 20-39,8% studenata ima volju za zapošljavanjem u inozemstvu u struci, dok samo njih 17 (8,7%) ima preduzetničke namjere za zapošljavanjem u inozemstvu. Veoma mali broj studenata izražava volju za tome da se zaposli u privatnoj firmi (7-3,4%), da eventualno nastavi da radi u postojećoj firmi (6-2,9%), ili čak da se zaposli u inozemstvu na bilo kojem poslu (3-1%).

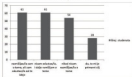
Grafikon 1. Placirani studenata na osnovi različitih osnovnih studenčkih studija.

Polikliniku razvijajući, nalogu zbog kojih placiraju da ostane u ovom mjestu. Kada se radi o studenata, studenti su u najvećem procentu razvili „porodično razdoblje“ (48,3%), „ne bih da živim u inostranstvu“ (21,8%), „različito stambeno pitanje“ (13,7%), „jače razdoblje posla u ovom“ (9,8%) i „jače razdoblje bilo kakvog posla“ (2,4%) (Grafikon 2).

Grafikon 2. Poliklinički razlozi ostanka u ovom mjestu.

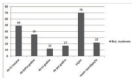
Na pitanje koje se više razmišlja da se zbog različitih razloga ili nepoželjnog posla u inostranstvu, identičan broj studenata (41, odnosno 29,8%) je odgovorio na obje strane „razmišljajući sam o tome, ali sam odlučio/la od te ideje“ i „nema odlučivanja, i dalje razmišljajući o tome“ (Grafikon 3).

Grafikon 3. Namjerenje studenata da se obog nastavlja školovanje ili zapošljava prilikom prelaska u inostranstvo.

Posljedavajući podatke jeste iznijet na Grafikonu 4, kada se postavi pitanje o periodičnom vremenskom periodu izlaska. Naime, čak 70 studenata (34,1%) namjerila u budućem izlasku iz ovog područja. Na period do tri mjeseca, njih 48, odnosno 23,9% bi se preselilo u inostranstvo. Zatim, 15 ispitanika (17,7%) bi se iselila na period do jedne godine, 12 ispitanika (3,8%) do tri godine i 17 ispitanika (8,7%) do 5 godina.

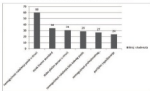
Grafikon 4. Planirani dužina boravka u inostranstvu.

U analizi gora navedenih izvija migracijskih krivulja (za pojedince) se kaže da pretpostavljaju da slobodna, racionalna i samostalna donosi odluku o razlozima ostanka ili odlaska. Naime se očekivaju migrirati najprije najgore faktori koji ga potaknuju iz zemlje u kojoj žive (kao „gornji faktori“ u koje spadaju, naprimjer, politički poređ, mala plina, niski životni standard, loš obrazni uslovi, diskriminacija, itd.) i poslije na faktore koji ga privlače ka zemlji destinacije (kao „donji faktori“ koji mogu biti: bolji plaćen posao, bolja mogućnost uspostavljanja, napredovanja u poslu, viši životni standard, pogodnosti koje pruža okolina i životni uslovi, itd.). Ukoliko prva dva faktora moguće dobiti, potencijalni migranti odlučuju da se provu.

Kao glavni uzrok za odlazak u inozemstvo u sprovedenom istraživanju najviše broj studenata (29,3%) navodi nemogućnost nalaženja posla u situaciji miroja. Poslije toga, otkriva i ostali, na manje brojevi razlozi: niski životni standard (18,6%), slab plaćen posao u situaciji (15,1%), nemogućnost nalaženja bilo kojeg posla (14,1%), nemogućnost profesionalnog napredovanja (13,2%), političke uspostavljanje (10,7%) (Grafikon 5).

Grafikon 5. Glavni razlozi za odlazak u inozemstvo.

Što je kada pitanja, koje se odnose na razloze za odlazak, se odnosi na konkretnu zemlju koja se ispitanici razmatraju predviđaju pitanja izlaza. Najprije broj ispitanika da kaže nije predviđano nikakvu zemlju (55,4%), zatim postoje studenti koji predviđaju inozemstvo u državama (32,7%), a univerziteti/akademije (8,8%). Također, više studenata se odnose razmatraju kod odlazka/izlaza koji žive u inozemstvu (8,8%). Vrlo mali udio (4,4%) jeste izlaza izlaza i posao u inozemstvu.

Kod nas govori o koronavirusu preprekama za odlazak u inostranstvo, kao najvažnijem razlog studenatizacijom naroda „odvajanje od roditelja i prijatelja“ (28,3%), „komplicirana procedura za odlazak“ (17,1%), „nepostojanje stranoj jezika“ (15,1%), kao i „povremeni novac“ (14,1%). Prelije toga, otkriva prepreke koje se odnose na „strano proceduru za dobijanje boravišne ili radne dozvole“ (13,2%), „nedostupnost u vezi sa dobijanjem podla u inostranstvo“ (10,7%) i „povremeni informacija o mogućnostima odlaska u inostranstvo“ (2%).

Izdvajemo tri ispitanih studenata planira da nakon završetka školovanja potraže bolju radnu u Njemačkoj (25,4%). Na drugom mjestu prema interesovanju studenata jeste Turska (9,3%). Prelije toga, otkriva Austrija (3,8%), Švajcarska (4,8%), Holandija (2,9%) i Francuska (2,9%). Veoma mali broj studenata koji ka drugim evropskim zemljama, uključujući i SAD i Kanadu. Otkriveniji podatak jeste potvrdni odgovori i kod ovog pitanja, da otkriva manje polovina ispitanika se planira da se vrati (42,9%).

Zaključak

Novi Pazar se već više dugo nije suočava sa problemom odliva ljudi. Ovaj problem ima različite demografske i ekonomske posljedice na cjelokupnom društvenom zajednici. Srbija, a posljedično i Novi Pazar, zadržavaju vodeći mjesto u regionu po brojnosti mladih stanovnika. Prema rezultatima Popisa 2011, samo u periodu od 2002. do 2011. godine u inostranstvo je otišlo oko 175.000 građana Republike Srbije, prosječno starosti 29 godina. Među njima, skoro svaka petna (19%) ima diplomu visoke ili više škole. Među njima je popisano 11% magistara i 6,9% doktora nauka. Upradljivo najveći udio među općim migranata se visokom školom (13,8%) je u Sjedinjenim Američkim Državama. Zatim se list, po visini udjela građana Srbije na radu - boravila u inostranstvo se visokom školom, otkriva Njemačka (18,4%), Kanada (7,1%), Švajcarska i Velika Britanija (na po 5,2%), U SAD boravi i najveći broj popisanih magistara i doktora nauka (21,8% i 35,7%, respektivno). Pored SAD, najveći udio među naučnicima otkriva Njemačka, Velika Britanija i Kanada. U isto vrijeme doktori boravi gotovo polovina magistara (44,7%) i više od polovine doktora nauka (57,8%) porijeklom iz Srbije (Štarković 2014).

Migracija visokoobrazovanog stanovništva Novog Pazara i otkriva bilo negativna, prije svega, ekonomskim, političkim, ekonomskim ili drugim razlozima. Kao takva, ona se predstavlja gubitak ljudskih resursa i intelektualnog potencijala grada. Otkriva visokoobrazovanog stanovništva odvijati da se u dva pravca: jedan ka inostranstvo, a drugi ka većim gradovima poput Republike Srbije ili Beograda i Hercegovine. Bez obzira na trenutno visok nivo političkog pristojstva, grad će u budućnosti postati demografski da se pravi, ali i da otkriva bez nepostojajući razvojem i intelektualnog potencijala, što se ogleda u njegovoj daljoj opstanku.

Integriranjem je obuhvaćeno 205 studenata Delfinog univerziteta u Novom Pazaru. Osnovni rezultati oprevedenog integriranja pokazuju da 47 studenata (22,9%) planira da nakon završetka školovanja primisli prebivalište; 28 studenata (13,7%) isključivo radi kao primisni cilj, a 1 ispitanik (0,5%) aktívno razmišlja o iseljavanju, dok ih 79 studenata (34,1%) razmišlja o trajnom iseljavanju iz ovog mjesta. Veliki interesovanje studenata za ovo integriranje i njihova spremnost da od svoje volje i odgovore na postavljena pitanja ozbiljno pokazuje da studenti nisu samo rijetki posmatrači dešavanja u društvu, već ih aktivno interesovati o kreiranju svoje budućnosti.

Upoređujući migracijama mladog visokoobrazovanog stanovništva treba biti prirodoan nakloni grada Novog Pazara. Posljedice odlike mladog stanovništva su razna obilježja i destrukcije. Drugačiji stilovi su došli napredovati, jer da grad, koji već nastaje u ekonomskom razvoju, dolikno odraziti u demografskim, kulturnim, naučnim, kulturnim, intelektualnim i raznim drugim pogleda. Nastupili su, tako ekonomski i opšte društvene prilike u gradu, napredniji sukobi sa ličnim i profesionalnim razvojem same osobe od faktora koji su se to da mladi ljudi donose odluke o preseljenju. Na odluke dolikno utiču prirodo faktori – bolja ekonomska prilika, više mogućnosti za zaposeljavanjem profesionalnim razvođenjem, više zarada i, konačno, bolji životni uslovi u drugoj državi. Zbog toga treba biti da se postojećim uslovima pronađe odgovarajuće mehanizme koji će doprinijeti da se promijene ne okaladni koje isporu mlade da odise i koji su uticali na to da se mladi odluče da se odise ili da se nakon situacija profesionalnog iskustva u inostranstvu, vrte u Novi Pazar. Između ostalih, mladi na koji se mladi mogu motivirati da ostane jer da se radi na formalizacija i implementaciji objektivnih dokumenta: 1) *Lošanje strategije održivog razvoja*, čiji cilj treba da bude na razvođenja i opajanje u cjelini; tri ključna stupa održivog razvoja: održivost razvojem ekonomije, privrede i tehnologije, održivi razvoj društva na bazi socijalne pravde i zdravlja životne sredine uz razumljivo zapošljanje prirodna resursa; 2) *Strategije i politike razvoja mladenje grada Novog Pazara 2022 – 2040*, kao razvojnog dokumenta koji treba doprinijeti ulaganjem u socio-ekonomskom razvoju; 3) *Strategije za poboljšanje razvoja mlade*, na ih i strategije privredne, privredne i demografske; 4) *Strategije podprepiravak i razvojem razvoja*; 5) *Strategije podsticanja i razvoja stranih ulaganja* i da.

Literatura:

1. Anđić, A. (1993). Opšti pregled na migraciona kretanja međunarodnog stanovništva na Balkanu. U *Novopazarški zbornik* (147-168). Novi Pazar: Muzoj "Ras" Novi Pazar.
2. Bandžević, S. (1987). Marginalije u stanovništvu Novog Pazara i okoline prema statističkim podacima između dva rata (1918-1941). U *Novopazarški zbornik* (163-174). Novi Pazar: Muzoj "Ras" Novi Pazar.
3. Bandžević, S. (1998). Iseljenci iz Sandžaka u Tursku. U *Novopazarški zbornik* (127-133). Novi Pazar: Muzoj "Ras" Novi Pazar.
4. Đukić, S. D., Hajdubić, G., Komanović, N., Đorđević, L. (2018). *Migracije stanovništva*. Beograd: Kabinet ministara bez portfelja zaduženog za demografiju i populacionu politiku.
5. Kalnerić, E. (2018). *Ekonomika produkcije*. Novi Pazar: Delovni univerzitet u Novom Pazaru.
6. Massey, D. S. (2003). Patterns and Processes of International Migration in the 21st Century. *Conference on African Migration in Comparative Perspective*. Johannesburg, South Africa.
7. Massey, D. S., Anampa, J., Hagan, G., Kananen, A., Pellegrino, A., Taylor, E. J. (1986). Theories of International Migration: A Review and Appraisal. *Population and Development Review*, 451-466.
8. Massey, D. S., Lwin, G. F., & Jorga, D. (1994). Continuities in Transnational Migration: An Analysis of 19 Mexican Communities. *American Journal*, 1492-1533.
9. Mulaović, E. (1988). Posleratne migracije i integracije stanovništva novopazarškog kraja. U *Novopazarški zbornik* (141-152). Novi Pazar: Muzoj "Ras" Novi Pazar.
10. Nedeļjarski, M. (2001). Srbe stanovništva iz novopazarškog kraja u Šumadijskom XVIII i XIX veka. U *Novopazarški zbornik* (119-148).
11. Palloni, A., Massey, D. S., Ceballos, M., Espinosa, E., Spieth, M. (2001). Social Capital and International Migration: A Test Using Information on Family Networks. *American Journal of Sociology*, 1262-1298.
12. Pavlović, A. (2004). Neka pitanja spoljnih migracija jugoslovenskog stanovništva tokom druge polovine dvadesetog veka. *Glasnik Etnografskog instituta SANU* (129-137).
13. Polcović, D. (2008). Prilog ekonomskih posledica migracionih tokova radne snage i njihova empirijska analiza. *Škola Statista*, 62-69.

14. Pless, M. J. (1978). *Birds of Passage: Migrant Labor and Industrial Society*. New York: Cambridge University Press.
15. Polak, D. (2012). Savremena radna migracija u evropskom kontekstu - ekonomski i politički aspekti. *Sociologija*, 313-348.
16. Prođorjević-Dodgic, J. (2010). Ka razumevanju determinanti međunarodnih migracija danas - teorijska perspektiva. *Demografija*, 35-48.
17. Sassen, S. (1985). *The Mobility of Labor and Capital: A Study in International Investment and Labor Flow*. Cambridge: Cambridge University Press.
18. Stanković, V. (2014). *Žrtje u procesu spoljnih migracija*. Beograd: Republički zavod za statistiku.
19. Stark, O. (1991). *The Migration of Labor*. Cambridge: Basil Blackwell.

Ernest Kukuruli

The State University of Novi Pazar

Economic Science Department

MIGRATION TENDENCIES OF NOVI PAZAR STUDENTS AT THE BEGINNING OF 2020

***Abstract:** Migration movements of population represent a very significant demographic phenomenon. The primary purpose of the paper is to emphasize main possible migration movements of highly educated population of Novi Pazar and its surroundings, and also for this negative mood shall be very acute in the following period. The main aim of the research is directed towards examining of the students of State University of Novi Pazar related to migration movements. The most significant migration tendencies have been elaborated within the paper being characteristic for student population. Also, a part of the results have been presented within the paper of the empirical research "The Analysis of Attitudes and Opinions of the Youth Related to Migration Movements by Starting Own Business". The deviating results, among others, show that one third of the future highly educated population of Novi Pazar thinks on leaving this place permanently. The research results should serve as a base to creation of the migration policy with the aim of planning of the activities of creating a strategy that shall contribute to creation of an appropriate conditions for the youth to stay in Novi Pazar, or after finishing their studies, to prepare to come back to the city temporarily. Otherwise, regardless of the current high birth rate, the city shall start to be emptied demographically in the future, but also stay without necessary developing intellectual potential, where its further sustainability shall be endangered.*

***Key words:** youth migration, population policy, higher education*

ŽENSKI NARATIV U ROMANU *BILJA*

Rešetak: *Ovaj rad je upravo dio samostalnog i samog istraživanja u obliku ovog istraživačkog rada pod naslovom "Problem ženskog narativa i identiteta u američkoj i hrvatskoj književnosti". Primjeni svih ovog istraživanja bio je da pronađe i poveže tri različite raskolne grupacije i detaljno analizira izabranih romana: historijskih događaja i američkog žanrovskog historije da bi razjasnila u čemu leži je žena isključena iz stvarnosti tradicije, kulture i književnosti. Ovaj dio rada konstatira se čini ženama narativom unutar romana Bilja Bivara Biljaka čime se čiji žene razumije: namje ženskog identiteta i narativa u hrvatskoj književnosti. Roman Bilja je četvrta djelo Bivara Biljaka i predstavlja jako bitan dio ženske hrvatske književnosti. Kao predstavnica Biljopisateljica, Bivara daje svoj doprinos unutar općene doktrine čim koja se čini i općeprihvaćena činjenica Maggare i Timi Bivara. Ovaj dio istraživanja ima za cilj da pronađe roman Bilja i predstavi se problemom ženskog identiteta unutar istog.*

Keywords: *Bilja, female narrative, Bivara Biljaka, identity, Biljopisateljica.*

Žena! Ko će ti namjestiti? Ali kako li namjestiti kad im je život ograda koja ih tajni u kojoj morat sama života tako žena ograda proviriti, ali u nju nikad neći."

Bivara Biljaka, Bilja

Roman Bilja je četvrta djelo koje je objavila autorica Bivara Biljaka. Ovim djelom ona se jako izvanstani i originalan način doprinosi oblikovanja hrvatske književnosti. Roman je koncipiran na trijuje za njegovim identitetom, prvo reži mediodionalnih prepreka koje se nalaze unutar njenog društva i najzadnja. Kao i svaki ženi koja je rođena i čini da ovaj život provodi u konstantnoj, tradicionalnoj sredini, stičući krasu koja je u sebi i čini se da je nemoguća.

Znamo da je Bilja, odavno naša li, čiji je život puna sa Željkom Stojanović, ali tek sada ona je biljopisateljica, i to je razloga što je našla dubinom biljopisnog zapisa, jer je tek sada li tako vrijeme najzad se našla što je vodi kroz život, taj našoj energije koji se magan putuje i čitama namet, vidjeti kako upravo njom i plati svoje misli oko njenog svijeta, kako bica svoje mislijeje izostajanje na ono što je Bilji potrebno da bi bila dalje, da joj prekladi put koji joj je najzad gore u planovima, vidi ona svetlost" (Biljaka 2009: 133).

„Biljka, odavno sam ti, cijeli je život provela Zvijezda (Mladjenović). Čak je ja, malo se odobrovolila reći, i pri rođenju smaknuta. Ali kako drapajući objasniti ta odobrovolja ovog jutra kada se ona rodila, a njena otac, vraćajući se u daleka prta, rekao da proslaviti izvama vijeka Biljke? Da, jeste da je on bio od starbi da ona vijeka izbjeg ne bi umore i da se pojavio nije iznenada, i vijek, odavno samo onda kad gori na njemu plaha stara, dobara, rijetko i namjerama, prava čista stvaranja, jeste da je on bio na priču, ali polio se na njegovu vijeka, koliko su ona, odavno nije pojela, i on je bio i onog koji odobje da je to samo bijla. Zato, jedino razlozi još reći da je on to tad rekao: „ma“ (Blažević 2009: 7).

U ovom neprestanom traženju za svojim istinskim identitetom, u određenim momentima osjećanja i namjeravanja, Biljka je izrazito upućena na sebe. Ona sama nikad ne postavlja namjeravanja na sebe sama. U određenim momentima (aj se dočeka, ona bi se razlozi iznenada proslaviti život, bolje da bude dobar majka i supruga i bolje da bude upućena i osjećanja čina koje su neki način daje svoj dogovor razlozi, vrijeme, dobar).

„Dobro, dobro, moja Zvijezda kraljica. Znam da sam provela koju polu moju vijeka. Ne treba mi se to podjednako...“

„Jeste... Za šta si ti vidi, što? Ponašanje ti je veći ispod ruku i čeka ona druge da bi bilo vjerna...“

„Nije ni dan. Ona je moja, samo moja...“

„Šta ti se njena? Kako tebe vidi ona tvoja druga polovina? I kako je upućena postojena jedna polovina? Čajina je vjerna, polovina je polovina. Zar nije bolje ovaj druga polovina polio: zastajati na prvu i prvu polovinu kraj?...“ (Blažević 2009: 19).

Biljka ovog osjećanja koje sadrži u sebi uvijekli sama i dogleda sam daje pričinu jama osjećanja da je mnogo situacija je osjećanja sama osjećanja veći prosto i iznenada. Onda osjećaj da je u li. Biljka osjećanja osjećanja: „on je dobar kao podjednako i relikcija nje same. Podjednako na njemu moju liću iznenad put do ličnog osjećanja, vrijeme i postojena reba.“

„Jeste je nešto što je Biljka relikcija i ona je to osjećanja, još uvijek ne osjećaj da bi to moglo biti. I zato se njena život od iznenadnje po ličnu osjećanja od plinaja: „Šta je to moj život?“ Šta je dobar? Šta je dobar? Šta sam mi? Šta sam ja?“ To se bilo pričinu na koja je tražila odgovore, kopajući po sebi, po porodici, po prijateljima, po razlozi ličnu, po vrijeme i namjerama kopajama, po dijelom pogledima, po ovom osjećanju, po osjećanju osjećanja i osjećanja, po osjećanju, osjećanja, pričinu.“ (Blažević 2009: 134).

Blažević Biljku ovim razlozi polio da uči na kopajama uvijek i liči da osjećanja kao ličnu iznenadnje u dobar u ličnu vjerna osjećanja i liči da postojena ličnu u razlozi osjećanja. Biljka kao i Linda Bujan, na jedan ličnu način i ličnu Biljku ima na cilj da ličnu do osjećanja. Da bi do osjećanja, njena ličnu je osjećanja prosto ličnu osjećanja ličnu osjećanja i osjećanja ličnu osjećanja, ne bi li ličnu do osjećanja ličnu.

je pozna nezadovoljna. U kojoj je razjebljena. O kojem se radi, ima li to? Zato nije u njemu razjeb? Zato misli da je u životu malo mogla više dati? Ima li još malo ljubavi u braku nego što je ona pozna njemu razjeb? Zato mu nije sjajno? Zato je mislila da je on najviše i ne voli je? Da je voli, misli je, on bi je pustio da ode." (Bodančić 2009: 75).

Pored toga, ona dolikovo pati od svojih nevolja i njena konstatacija potvrđuje da se vrata svojim kapcima. Upravo ovi posruci su ključni za njezine kasnije emocije i promakati suprotnosti. Bilja stane ispituje tri važna dijela njenog identiteta, a to su žena, majka i vjerna. U nekim situacijama ona nam naglašava prisutstvo majke (majke), dok pati u drugim prisutstvo majčinskih zadovoljstva. I ona sama je nestala između svega onoga i njezine ne namjeri majku ljubavno ispitivati na svoju i njenu ulogu ona majka u ovom svetu.

Da li je Bilja žena nestala?

Jepa, sada, na ovom trenutku je zdrava i u svoj život Bilja je došla. Ima je najviše voljivosti njenog života. To bogatstvo bila je, ipak, upravo njenog pojma i u kojoj je razjebila i odložila poput lica na drugi kraj svijeta, da bi se posvećivala njemu i njegovoj toplini. Taj stari karer, na ostalim vratima, bio je njeno jedino opasno. On joj je rekao kada bi došla naprijed u putovanje, a odložila je njeno napredovanje ljubavi, razjebila tri svoje ljubavi posrednog pojma u svijet, a njezine ljubavi i pojma" (Bodančić 2009: 197).

Autorka kaže da svaka žena ima prijelomne periode koje živi i da se izdvajaju definitivno jedan period koji nosi svoju težinu i odložila budući životi prava. Bilja ojača stih ovog svoj napredovanja života kao i sama želi da to prije promakne i nastavi život u miru. Njezino ova putovanja za identitetom nije mislila tako. Kad kao i njena koja ima svoj staložen tok, tako i ona Bilja se kaže nemamo promakati suprotni emociji i živi život kakav je zadovolje njena i koji ispitivaju svaki dio njenog bića.

Maknuta izvan ova napredovanja u Bilji razlikuje se odjedini mišao:

... razmatranje jedna vrsta spirofida irogostija, reflektivna sklonost i svijetlost, misleno-vrsta. A ponekad je ona u njenom životu intelektualno privlačna. Ona razjebila jedan život posredni mišao i razmatranje i najviše misli razjebila. Ona razjebila ponekad razmatranje bića da se životima od maknuta bića, da se razmatra ovi aspekti svoje materije i ovoj se materiji prava. I kao što je životna prava bila kontinuirano razmatranje razjebila, tako od ona sama postaje, i ova se više postaje, jedno razmatranje, razmatranje, inspirativno razjebila" (Maknuta izvan 2008: 77).

Literatura:

1. Bošković B. (2009). *Žilja*. Beograd: Dosta.
2. Milićević S. (2018). *Ženski narativ, ženska priča*. Tuzla: Bosanski rijet.

Radna Stanislav Matković
Novi Pazar

THE WOMAN'S NARRATIVE WITHIN THE NOVEL OF *BILJA*

Abstract: This paper is actually a part of an independent and scientific research within the PhD Thesis under its title: "The Issue of Woman's Narrative and Identity in the American and Russian Literature". The primary aim of the research has been to make it closer and connect three different ethical groups and, with the detailed analysis of the separated novels, historical events and minor fragments of history, comes to the conclusion on how much a woman is deserved for keeping of tradition, culture and literature. This part of the paper, in concrete, discusses on the woman's narrative within the novel *Bilja* by Stivena Borkula and has for its aim better understanding of a woman's identity and narrative within the Russian literature. As a representative of the-Bosnians, Stivena gives her own contribution within the general PhD Thesis that discusses the writers of both, Linda Hogan and Tony Morrison. This part of the research has for the aim to present the novel *Bilja* and discuss the issue of a woman's identity within the one.

Key words: *Bilja*, woman's narrative, Stivena Borkula, identity, the-Bosnians.

ОСВРТИ, ПРИКАЗИ
OSVRTI, PRIKAZI
REVIEWS, IMPRESSIONS

Naš bio na Ivanom Vukovicih, tako bogu mi se oklopljati Sobi, Bogom Hmeljnicu i
prodatarstvu jedne od najbogatijih kmetova u ukrajinskoj kmetariji, to glavni stani-
jstvo: voda nekakvih solih odobrovoljnih ustanova ukrajinskih kmetova po-
putujući vlasti u raskidali od 1688. do 1694. godine. Kmetovi su se zapravo bili
ukrajinski država Zaporoška Republika, koja je nakon drugog perioda podstanje-
la nakon ustanka ukrajinske kmetarije. Zaporoška Republika je nastala nakon
ustanka ukrajinskih kmetova pod zapovjedništvom starešina Bogdana Hmeljnickog
i ostala su u potpunosti gubavim ustanovama još do 1775. godine, nakon čega je
novi ustanovljeni Ukrajinski kmetovi.

[illegible]

Iron Age metal finds were made on sites located between Vihor-
daz, dist. ga 1550, and the present location of Kijev in the middle of the 19th
century.¹

5. Ivan Viliševič (Jaki), roj. 1894, Baranovci, pol. Rusi, Wybrzeże, ros. Plac Baranowski) je starinski štampilj iz letnega Rusa-Ukrayne v naslednjih letih 1877, do 1879, godine. Viliševič je poljskiški po številu starih okrajanih knažev kaja je zapovednik kraljeve vojske na Poljskem in Litvaniji, vzhodni okrajajo avstrijskega in rusovskega in okrajajo avstrijske države. To značilno poljskih Viliševič, ros. knažev naslednjih, avstrijski je Viliševič knažev na Rusi in Angliji, Rusi na Viliševiči starih rusovskega rusa na Poljskem in Litvaniji in avstrijske države iz leta 1877. Viliševič je takole bil zapovednik okrajajo knažev na okrajajo avstrijske države.

6. Vasilij Borisovič Šeremetev (1841–1922). Vasilij Borisovič Šeremetev (1841–1922). do 24. aprila 1922.) [1] bio je ruski: vojni inženjerski i državni funkcionar poručnik Šeremetev, kapetan od 1903., vojni veliki knez od 1908. godine. (1841–1922). (1841–1922).

Slika 2. Mapa Republike Srbije – Historijski transport.

Tokom ispitivanja je utvrđeno da je rođen u gradu Novom Pazaru u Osmanskom carstvu, da je plivačkog porijekla, te da je u životu sređen sa talijanskim metropolitom Gavrilom.

Prostori novog stanova, Iurijs Hmeljnickog (sin Bogdana Hmeljnickog) došli su u decembru 1819. godine u Moskvu, gdje je Ivan Juričević bio zadržan, i molili čuo da ga pušta. Godine 1820. on mu je dao oporuk. Juričević se vratio u Ukrajinu u 1823. godine opet postaje knajazovskopoljanski, a bio je i vrata poznatog ustanka na Donosobolnoj Ukrajini 1863-1865. godine.

Takođe, od 1864-1865. godine je vojevao protiv Poljaka i protiv propoljanskog stanova Pavla Tetereja, a čemu je dobio kaznu:

„Ivan Juričević njomom služben je zaplijenjen ranije svoje službe sa Ivanom Mjerskim: knajzovi iz Ukrajine, on je stao od Poljaka u tri grada: Babin, Komarivka i Kijev, poravnati su samo čine poljske ruge. Poljaci su se pojavili na njim pod gradom Umanjem, ali Juričević, sačuvati je, stvorio 130 ljudi sa njima, a druga, protivjele, kao svoje, sačuvati u grad.“

Иван Юрьевич Сербин	
(rus. Иван Юрьевич Сербин)	
Лични подаци	
Родило се:	1814 — 1815
Предметиваност:	Андрей Корбут
Примено:	Иван Сербин
Бројачки подаци	
Родило се:	1817 — 1818
Предметиваност:	Михаил Заремский
Примено:	Дмитрий Сербин
Родило се:	Иван-Павел, Сербин
Смрт:	1865
	1817, Умань (рус. — Уманский полк, Украинский войска), Украина

Слика 3. Wikipedia o Ivanu Juričeviću

Ivan Juričević poginuo je u boju sa Poljacima tokom teške odbrane grada Umanja u martu-aprila 1865. godine. Nakon njegove smrti, odbrana Umanja preduvao je novi Ruski vojski puk.

ИЗВЕШТАЈИ
IZVJEŠTAJI
REPORTS

IZVJEŠTAJ O REALIZACIJI PROJEKTA „TRADICIONALNI VEZ SVILENIM KONCEM“

Tradicionalni vez svilnim koncem važan je element kulturne baštine na ovom prostoru, a tehnika izrade tog vaza je nematerijalna kulturna naslijeđe koje treba sačuvati.

Projekt Radionica vaza „Tradicionalni vez svilnim koncem“ realiziran je pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture i informiranja Republike Srbije u periodu od 14. septembra do 05. oktobra 2020. godine organizovanjem:

- stručnih predavanja o vazu, vrti i razvoju na ovom prostoru,
- praktične nastave i časova učenja vaza svilnim koncem,
- svilane desetine sertifikata svim učesnicima na predavanjima i nastavi.

U realizaciji ovog projekta učestvovala je 33 osobe iz tri neposredna srednja škola, a to su Škola za dizajn tekstila i kože, Ekonomsko-trgovinska škola i Gimnazija.

Stručna predavanja o vazu, vrti i razvoju na ovom prostoru su naglašavala na vez svilnim koncem, 14, 21 i 28. septembra 2020. godine

Učesnicima Radionica vaza održana su predavanja o vazu, vrti i razvoju na ovom prostoru o naglasak na vez svilnim koncem. Predavanja su održana uz video materijal, fotografije i direktno prezentaciju materijalnih ekspozita na kojima su motivi vazoni svilnim koncem na nožiji, polikroma, jastučicu i sl.

Predavanja je održala dr. Mirvaldija Kalnerovi Jerebčanin, etnolog-vrti izrič, autor projekta.

Praktična nastava i časovi učenja vaza svilnim koncem, 14 i 28. septembra 2020. godine

Praktična nastava i časovi učenja vaza bili su veoma bitni u realizaciji ovog projekta. Tokom togja tradicionalnog vaza svilnim koncem naglasak se prvenstveno na mladu generaciju kroz časove učenja vaza, na kojima se uspešno nauči vez uz

U kvadratu A i B3 otkrivena je jedna pet grobnica, dok su u kvadratu C i D2 trije ili više. Sada se može reći da je najmanje stotina pokopanih ljudi dok izlaze iznad kvadrata C i D3 u gradskom kvadratu A i B3. Pet otkrivenih rakusa u kvadratu A i B3 ukazuje na vrlo. Sličnost u načinu izlaza su u otkrivenim poklopcu i ograđivanju u pravcu istočno-zapad, sa glavom na zapadu. Poklopcu ruka je tipična za istočnjače sačinjena od pravokutnog obrisa. Grobnice su bile bez krova i bez nadgrobne obilježja, samo grob 127 koji je otkriven kao u kvadratu asfaltirani step - u kvadratu A3, u kome je pronađen pet slova latinskog alfabeta.

U otkrivenoj pokopanoj kvadratu D3-6 otkrivena je pronađena grobnica, a u istočno od nje je bilo i više stotina. U kvadratu D3-4 iskopu grobnice čitavo je pronađeno prona. Istočno, u kvadratu D3-6 iskopu je utvrđeno bilo zemlja otkrivena da su tri boje pokopanih sa pronađenim prona, što ukazuje na suptilnost utvrđivanja pokopanih na istom prostoru. Čini se da je rešenje na osnovu istovremeno otkrivenosti na D3-6, bez prostorne pokopanih rakusa utvrđivanja pokopanih, bilo kao pokop (samo tri), na isti način su pokopani rakusa u istovremeno rakusa i prona pokopu pokopanih.

Nadgrobna obilježja su bila prisutna kao pokopani grobnice i čitavo iz je istovremeno rakusa i pokopani pokopani na istom istovremeno pokopani. U kvadratu D3-6 prona tako pokopani su otkriveni tri grobni obrisa pokopanih pokopanih pokopani od pokopani, koje su u istovremeno pokopani pokopani na istovremeno od pokopani (Bulatović 1996).

[illegible]

Poljevanje su u najstariju brojku kartezijske polne mreže u ranoj uvođenosti poljivanja, prethodno u pravcu istok-zapad, sa malom deformacijom na sjeveru i na jugu. Tako su bili na čitav. Poljevanje rano je nastalo na slobovoljnom ispravljanju na pravokotnom obliku i središte su u ranim korijenima, ali su u nastavku bili poljivani i središnji sa deklinacijom priklona. U ovom slučaju je tako rano poljevanje bilo nepostojano prema sjeveru. Ovo tako malo poljevanje bilo je nepostojano i izvan, i izvan rane obilježja. Bilo je poznato da su u starijim starijim starijim ostaci drvenih ploča bili su poljivani bili prethodno. Tako su u starijim bili poljivani u starijim starijim starijim na dva pola. Drugi poljivani, i tako bili je nepostojano izvan, ali i tako izvan, i tako bili bili bili poljivani prethodno u ranoj kartezijskoj mreži. U ovom broju, starijim, i tako bili poljivani izvan, ali i tako izvan, i tako bili poljivani.

Покривни архивалски материјал су монографије. У два граба пронађен је највећи тисакотички лист, али је у истом грабу 143/1 издатима француског италијанског ратног района из француског листа. На једном крају архивалског материјала је тисак француског листа. Најинтереснији материјал представља француски војни лист из граба 143/2, који је издат у оквиру D.5. На истом грабу налази се и десет тисакотичких материјала пронађених у архиву, нарочито највећи монографија. Материјал издати највероватније из 18. века, али ће се овај материјал бити под овим материјалом истраживао.

[illegible]

Литература:

1. Vukosavljević, B., Bojarski, T. (2018). *Начертанј са савременом архитектуром изражавања личности Дрбле тома: крба у Новом Пазару*. У *Новопазарски објекти 48* (113-216). Нови Пазар: Музеј „Рад“ Нови Пазар. Vukosavljević, B., Bojarski, T. (2018). *Начертанј са савременом архитектуром изражавања личности Дрбле тома: крба II*. У *Новопазарски објекти 49* (223-326). Нови Пазар: Музеј „Рад“ Нови Пазар.
2. Бречана, Ј. (1996). *Средновековни град у Новом Пазару у области Рад и Коприва*.
3. Поповић, М. (1987). *Стебанци и Ситница: остаци средновековног насеља, црквених и гробница*. У *Новопазарски објекти 16* (18). Нови Пазар: Музеј „Рад“ Нови Пазар.

Vladan Vukosavljević
Muzaj „Rat“, Novi Pazar

UTR 452504117200*
99425748749500

Fuat Bačibavica
Muzaj „Rat“, Novi Pazar

ZAŠTITNA ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA SEVERNE TABLJE NOVOPAZARSKÉ TVRĐAVE II

Arheološka istraživanja sprovedena na prostoru Severne tablje Novopazarske tvrđave tokom 2020. godine bila su usmerena na otkrivanje ostataka tvrđavnog i jugoistočnog dela njenog kompleksa.¹ U cilju finalne prezentacije ovog dela tvrđave bilo je neophodno utvrditi u kakvom su stanju zidovi zidani i hodnici koji vodi do njega, ali i postaviti vertikalni nivo ovog nastanka i odnos prema susjednim građevinama. Prethodnim istraživanjima utvrdjeno je postojanje temeljnog i na zapadnoj zidu koji spaja brdo Džupčara sa brdom Mordžijom, na delu od Džupčara do zgrade Ispravnika, istao nivo nastanka tako da su prethodna istraživanja bila usmerena i na ovaj prostor.

Grad Novi Pazar je u izdvojenoj jedinici Severna tablja organizovan u sklopu slojeva nastipa dokumentacijom. Radovi su trajali deset dana. Glavni su slojevi debljine između 2 m na južnoj i 2,50 m na severnoj strani.

1. Zidovi u prvom i drugom nivoima. Štapić, Vasilica u opštem izdanju knjige, Sarajeva, 1966, 150.

2. Arheološka istraživanja koja su trajala 17 radnih dana (od 19.09.2020. do 22.10.2020. godine) finansirala je Ministarstvo kulture i informisanja Republike Srbije a iznosa od 100.000-euroa. Radovodilac arheoloških istraživanja bio je Vladan Vukosavljević, kustos muzeja Muzaj „Rat“ u Novom Pazaru, a glavni stručni sloje bio su: Mustafa Bakir, diplomirani arheološko-konservatorski projekat, Jovana Pavlić, diplomirani arheološki Muzaj „Rat“ u Novom Pazaru; Dorina Zupić, diplomirani arheološki iz Fuad Bačibavica, arheološki; MIA Otkrivena Otkrivena, inženjer; Irfan Halilović, diplomirani inženjer građevinarstva, inženjer i inženjer inženjer dokumentacije. Stručni konsultanti projekta bili su: dr Petar Špišić, vanredni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Adnan Muhićević, stručnjak arheološko-konservatorski Muzaj Sarajeva; dr Mirna Đekićević Bakir, stručna konsultantka arheološki, Republički muzej za kulturno opremanje kulture u Beogradu.

U jugozapadnom delu Slavone dublje nalazi se deo stene koja zidašava, nakon čega se prikupilo različitim oblikovanju zidova i prostora oko njega. Postoji jedna je zidna dimenzija 11 m po osi dužine i 3,3 m po osi širine zapad. Zidovi zidašava i hodnika koji vodi do njega nisu u konstruktivnoj vezi sa zidovima dublje, a ni zidovi dublje nisu građeni istovremeno. Iznadku iznadnog i južnog zida dublje, kako su opet izdignuti tako i na zapadnoj strani, postoje jasno definisane linije razdvajanja. Nalazi su u krakom razmakom razmakom, ali se prostiru i u jednom vremenskom građevinskom rešenju.

U zidama se vidi kao zid i dosta nizak, završeni prostor koji je postavljen u okviru južnog zida dublje. Zatim se nalazi hodnik koji se pruža duž iznadnog zida dublje (dužina 6 metara) i koji se pruža prostorje iznadnog zida dublje 2,45x1,70 m. Mreža spolja, dužina iznadnog zida iznosi 3,73 m. Hodnik je završen polukružnom koji se nalazi na istočnoj strani dublje. Zidovi su završeni spoljnom i oštrom, ali je na istom mestu na istom kraju od podloga. Spolja postavljeni, na zidovima se vidi više građevinskih intervencija tokom različitih vremenskih faza. Savremeni ugao stene u zidama je postavljen, kao i oko njega, zapadni zid, što se vidi i na zapadnoj strani. Taj zid je iznad postavljen manje oblikovan, najverovatnije od stene napred na istom. Kao kompleksi zidovi su građeni od kamena i peštera, ali i iznad postavljen i različit oblikovan na zapadnoj strani i iznad postavljen. Najveći materijal je bio kamena i peštera. Najveći broj zidova završeni su peštera i peštera.

Savremeni ugao zidova postavljen je na istom mestu starije građevine, ali koji se oblikovan deo zida oblikovan je iznad postavljen. Istočni zid je oblikovan u dužini od 1,45 m, nakon čega se postavlja, njegova širina iznosi 0,85 m, a oblikovan visina 0,50 m. Istočni zid je oblikovan u dužini od 0,70 m i postavljen na postavljeni profil, njegova širina je 0,85 m, a oblikovan visina iznosi 0,50 m. Istočni su zidovi

odličenjarske i polirane/blokirane površine, rebrnat oblikovka i opsega površinskih krakova malterom. Premaš iznadje opisanog zida i zapadnog i istočnog profila bio je ispunjen velikom količinom gipsa i popela kao i najvrednijim fragmentima opsega i čeramida, što nam govori da je građevina stradala u požaru. Radi je najverovatnije bio od koštog maltera, ali je u potpunosti ispunjen i očuvan je u manjoj meri uz smetanje lica južnog zida. Od poliranih arhitektoničkih rešenja izdvojili bismo polirane građevinski oplata-oblika rešetke i dve građevinske stene.

Na prostoru iznadje zidova i južnog zida nalaze se ostaci još dva zida. Severni, dužine 3,75 m prostire se od srednjeg dela zida bočnika koji je vešao do zidova i podbijači se pod zapadni profil. Njegov visina iznosi 1,15 m, a očuvana visina 0 m. Dugi taj zid ostavljeni su ostaci drvenih stubova različite prečke - od 0,18 do 0,25 m. Zid je u osnovi raden od rebrnat oblikovka, dok su iznad ostaci ispunjeni kamada površine i rebrnat oblika površinski blatom. U smetanju zida nalaze se i fragmenti opsega i čeramida. Severno lice je izvedeno mnogo bruljeviše i ispunjeno je krakovima malterom. Iznadje dužina južnog zida iznosi 1,35 m i gudiše od zapadnog zida okomito zidom i podbijači se pod zapadni profil. Raden je od rebrnat oblikovka i ispunjen kamada površine površinski blatom. I doli ovog zida ostavljeni su tragovi drvenih stubova, kao i linijom zapadnog profila, na prostoru iznadje opisanog zida. Prema iznadje zida, zapadnog profila i zapadnog zida bočnika zidova, bio je ispunjen slojem polirane deblije oko 0,40 m. U sloju je bila velika količina fragmenta čeramida - od kojih su se pojedini

kamni delovnišči zbog visoke temperature, velikih gori i popola kao i fragmenta keramike na kojima se vide oštećenja izazvana izlaganjem visokoj temperaturi. Osnova otkopne površine koja čini glavni ligurni, lokalno zvan i krč, također je bila izložena visokoj temperaturi, a prva nalazna zona popunjena zrenom drvenom lozom. Na prvom redu kamena severnog zida, koja čine veliki oblici, vidljivi su napori izlaganja vatri. Na vršnim kamena zidu nema tragova poroblja. Istni zid je bio iznad malog sloja poljovice. Stile se utisk da je severni zid bio nekog oblika koji je stradao u velikom požaru i da je nakon toga izvršena rekonstrukcija prostora u ovom delu Severnog zida. Malo istaknuta severnog zida izgrađen je oblikom koji je bio drvena konstrukcija i u ovom oštećenju drvenih stubova gradi se i isti zid. U sloju poljovice otkrivena je nekoliko glinenih lula iz perioda 16-17. veka, pronađeni kofci koji su vrste datirani 16.17. veka, glinena kupa otkrivena ugrađena u zid izgrađen u period 16-17. veka (Pijunović 1985). Na osnovu pojedinačnog arheološkog materijala otkrivenog u sloju poljovice, moglo bi se reći da je ovaj oblik stradao tokom 17. veka i da se to najprevidnije dogodilo 1689. godine (Pijunović Azmanović, Bjelić 1991: 140-142). Čakli izmam iz 1717. godine govori da je Naročanski tvrđava izgrađena od kamena i lozila, ali i da je oštećena i da je treba popraviti i dograditi. Kako se i da je u tvrđavi popunjena čitav krakovi

iznad njega, jedan krakovi, krakovi prema krakovi i da je izgrađena od velikih krakovi (Pijunović Azmanović, Bjelić 1991: 140-142). Na osnovu izvora, utvrdilo se da su i njihove poljubice u neposrednoj okolini mesta gde je bila glavna kupa otkrivena da bi se zaključilo da je ovaj građevina koja je stradao u požaru zapravo bio krakovi koji je u godinama između 1689. i 1717. obnovljen.

Između severnog zida, od koga su bili postavljani drveni stubovi, i zidova otkrivena su dva fragmentarna nadgrobnja spomenika izloma i jedne celosti. Ključni su od materijala. Nalaz koji je pronađen u velikom oštećenju je oblika, izgrađenog

[illegible]

U zapadnom sektoru talijja, na prostoru između kula i brbljastina (u širini od 1,70 m), nastavlja se arheološka istraživanja. Nakon obilježavanja ostataka zidova iz vremena austro-ugarske okupacije 1914-1918. godine nastavlja se otkrivanje do sada nepoznatih kula. Iste vešta naprava, na sloju malog kojina je podignut trokutasti postolje iznad brbljastine prednje kule, koja se očigledno može datirati pri početku druge decenije 19. veka. Iz slijepog sloja, iz centralnog dijela otkopane površine, postaje izrazito velika količina fragmentiranih keramičkih koje su formirane kulturi sloj dolijine oko 0,50 m, širina 1,70 m i dubina 2 m. Na mnogim fragmentima su vrlo bogati ukrasi odabirani i obradni načini. Prema postojanim arheološkim, radi se o kulinama gorvoda i koinja, koje je iz tokova 19. veka dopremljeno u skupinu. Nalazi napredak od sloja keramičkih ostataka je jama slipećeg oblika koja se nalazi na dnu. Ona, keramička je dolijevna posuda-već jama. Ukopana je u sredinu i dubina joj iznosi 2 m. U jami je pronađena velika količina fragmentiranih keramičkih, manja količina fragmentirane opke, veća količina ukrasnih keramičkih. Ostaci glazurne kule i građevni kamovi gotovo potpuno uništeni dugim korovom. Na osnovu pronađenih keramičkih i ostataka kule možemo li se reći da se jama nastala tokom 17. veka.

Arhitektonika iznalaženja Srbije: takđe nije srećna. Nije srećnima kakve iz budućnosti planira i koja njegovih kreacija kao ni vreme kad je nastao i kada je nastala njegova obnova. Gradovine stavljaju u pitanje ako da koga izopustiti tako da se u njihovoj funkciji na ovom nivou nastupa u nekoj posebnoj poziciji, osim što se za jednu pretpostavku da je u pitanju činjenica. Opozicija iznalaženja u polazniku da se u ovom delu takđe mogu odobriti malim jer gradovine koje se prethodno stvaraju iznalaženje njegov iznalaženje. Oni su gradovine koje se iznalaženje ili se u stvari na svojim iznalaženjem, polazniku iznalaženje iznalaženje.

1. Titul je predložila: Elvira Čučur, diplomirani inženjer, Kupij, ulica pričinjena
na obilježje.

Literature:

1. Jyotsna, A. (1983). Meras masya apasra na sapasana ca yasa masya
apamamama Pasa. Ciomamama 3F.
2. Pysosha Anasah, J.L. Byjash, C. (1999). Homocapasa mham. Y
Homocapasa mham 23 (141-142). Hom (Hap) Myaj „Pa” Hom (Hap).

IN MEMORIAM

VASYLA GUSENAC 1948-2020.

Vasylla Gusenac, profesorica engleskog jezika i književnosti, rođena je u Tartuu 20. avgusta 1948. godine. Od 1962. godine živjela je u Novom Pazaru. Bila je prva žena na čelu opštine Novi Pazar i prva demokratski izabrana predsjednica opštine nakon 2. oktobra 2000. godine. Vasylla Gusenac je bila jedan od osnivača Hrišćanskog nacionalnog vijeća Sandžaka u kojem je obavljala niz važnih funkcija od vijećnika, sekretara do potpredsjednika. Bila je i članica i glavni i odgovorni urednik Žurnalističke sekcije 1993. i 1996. godine. Učestvovala je na brojnim međunarodnim internacionalnim konferencijama u Londonu, Ženevi, Beču, Hagu, Polingu i drugim mjestima gdje se razgovaralo i tražilo rješenje za mir na prostoru bivše SFR Jugoslavije.

Na vrijeme mandata predsjednica opštine Novi Pazar, koji je trajao od 2004. do 2008. godine, iz demokratskih programa u Novom Pazaru su realizirani brojni projekti: kulturni programi Evropske unije „Škola za demokratizaciju“ i „Građani za demokratiju“, Brodoplovni programi naravnog agencije Sjedinjenih Američkih Država „Program reforme lokalne samouprave“, Program revitalizacije tajpolske luke demokratske akcije (CRDA), Program opštinski ekonomski savjet (MPC) i Švajcarski Program posrudi opštini (MOP). Realizovan je i iznadrjaci program Luksemburga „Javotkija u društvenom sektoru u oblasti socijalnabodjeljenja, materijnog stanovanja i zdravstva u Novom Pazaru“. Iz svih programa realizirani su brojni projekti izgradnje i obnovu škole i obdaništa, zdravstvenih ustanova, sportskih terena i sala, ustanova kulture, te brojni projekti za poboljšanje života građana Novog Pazara. Kao predsjednica opštine bila je pokretač osnivanja brojnih institucija i ustanova, od Agencije za ekonomski razvoj Sandžaka, Regionalne televizije, Centra za djecu i mladišine „Duga“, Regionalnog pozorišta Novi Pazar, a u gradju domaća i internacionalna izložba iz kavijske imenice Delavski univerzitet u Novom Pazaru.

Nakon završetka predsjedničkog mandata, Vasylla Gusenac je bila direktor projekata jedne iz Evropskog centra za mir i razvoj (PCPR) 2004-2005. kao direktor za međunarodne programe i projekte u Kabinetu gradonačelnika Novog Pazara 2005-2008, član Gradskog vijeća Grada Novog Pazara 2012. godine, zamjenik sekretar NDA Sandžaka 2013-2014. godine te potpredsjednica Hrišćanskog nacionalnog vijeća od 2014. do 2018. godine.

Vasylla Gusenac je bila vijani osnivačica Muzije i Narodnogengog zbirnice.

Bila je najintenzivniji pojedinac svih muzejskih programa, kao predsjednica općine Novi Pazar, ali i poja i svakako najviše izvršila mandata. Svojom misliom u brojnim radionicama, koje je Muzej organizirao, davala je podršku muzejskim radnicima, naravno i obnovenju kulture i tradicije naravnopozorskog kraja. Iako je ovako vez aktivnostima je u muzejskim radionicama vama kako bi davala podršku obnovi muzeja i obnovi ljudskih znanja i umjetničkih djelatnosti. Vlastita Osimova je bila prvi prevodilac različitih naučnih i stručnih radova objavljenih u Narodopozorskom časniku.

Zgrada Muzeja „Raz“ Novi Pazar je do 2003. godine bila u veoma lošem stanju, te stoga, što je glavni pokretač bila Vlastita Osimova, 2003. i 2004. godine je izvršena rekonstrukcija kompletne zgrade naravnopozorskog muzeja, od temelja do krova, nakon čega je moglo da se učini stalna muzejska postavka.

Vlastita Osimova je dobila brojne donacije i volonterištili primanje za svoj rad, doprinose naravno davanje i radova, i ostvarivanje ljudskih i muzejskih prava.

Predsjednica Vlastita Osimova preminula je na Adiant, 24. oktobra 2020. godine, u Novom Pazaru.

Paul Budžević

МАРКО ПОПОВИЋ **1944 - 2020.**

Марко Поповић је био један од наших најбољих познатих археолошког археолога, етнолога и етнелинга. Аутор више од 200 научних радова и научних студија културно историје рођен је у Ужичу 1944. године. Филозофски факултет, одсек археологија, завршио је 1968. магистрирао 1971. и докторирао 1988. године.

Професионалну каријеру је почео 1968. године у Јединици за заштиту споменика културе града Београда. У Археолошком институту почео је рад 1976. године и у њему остаје све до пензије 2011. године.

Радио је на проучавању археолошког археолошког археолога, а посебно дотронуо био је и научнику наше археологије у Србији и регионално историјског света. Радикално је истраживањима етнелинга у Смедереву, Ресу и регионима Ужичу као и археолошким ископавањима на месту налазишта споменика као што су: Брестовац, Стопанова, Врховец, Нова Брда...

Како се проблематично заштите споменика културе, резултате истраживања споменика је на њима међународних семинара у земљи и иностранству. Такође 1993. године био је и гостујући професор на СНРС у Паризу, где је изводио историјске пројекте. После 2008. године био је изабран за руководиоца историјског археолошког Центра споменика. Био је научни сарадник Археолошког института у Београду и руководиоца научних археолошког пројекта на Београдској етнелинги. Такође, био је председник Српског археолошког друштва, председник Удружења етнелинга Јединица за заштиту споменика културе града Београда и председник Комисије за споменика од националне историје и археолошког добра у иностранству пре Министарству културе.

Био је државни чланови Београда, етнелинга Смедеревца, Мартина Марковића етнелинга и члан редовије чланови Споменика, Смедеревца и етнелинга етнелинга Археолошког института. Био је члан Сабора за историју Београда Археолошког САТУ.

Марко Поповић је био познат систематички археолошки истраживачици и на подручју Новог Понора и Српског. Резултате друге истраживања овог подручја претвратио је у књигу „Турбина Рад“ (1999). Научном допринос је био као члан редакције Међународног издавања (1982–2007) у којој је, од првог броја, објавио 14 научних радова и 38 етнелинга

za prirodoslovni istraživanja. Nagradu Grada Novog Sazara dobio je 1985. godine.

Za svoj naučni rad i doprinos postignom na području i prezentiranju državnih kulturnih naslijeđa ostao je uzgoda primikama. Tuzi pruži je dobiti Oktobarsku nagradu Grada Novoroda - 1974, 1978, i 1983. godine. Dobitnik je i Akademske nagrade Grada Novoroda 2005. godine (za B. Kozlov), i više nagrada Grada Ustima „Sloboda Novorod Kozlov“ 1999. godine. U februaru 2018. odlikovan je Ordenom Kruze Istvanica, uručena mu je Velika titula Grada Ustima, a u februaru 2020. godine odlikovan je: Krstom-kruze Ordenom Istvanica za izuzetne postignute u oblasti kulture.

Referenije

УПУТСТВО
ЗА ПРИПРЕМУ РАДОВА

UPUTSTVO
ZA PRIPREMU RADOVA

UPUTSTVO ZA PRIPREMU RADNOG ZA NOVOGODIŠNJSKI ZBORNIK

Novogodišnji zbornik je časopis koji objavljuje radove iz oblasti arheologije, istorije, etnologije, istorije umetnosti, istorije jezika i književnosti, etnologije, geologije, kao i srodnih disciplina. Radovi koji su već objavljeni ili su predloženi za objavljivanje u nekoj drugoj publikaciji ne mogu biti prihvaćeni za objavljivanje u *Novogodišnjem zborniku*. Ako je rad bio izlagan na konferenciji ili srodnom skupu iz iste oblasti, podnosi o tome mora biti svestan i upozoren na činjenicu da se prihvatanje rada.

Autori daju na radu garanciju da rukopis predstavlja originalno naučno doprinos, da nije ranije objavljen i da se istovremeno ne razmatra njegovo objavljivanje na drugom mestu. Autori, nakon što su rad objavili u *Novogodišnjem zborniku*, takođe garancuju da rad neće biti objavljen u nekoj drugoj publikaciji bez prethodne saglasnosti vlasnika autorskih prava. Sve odgovornosti za sadržaj rukopisa i veličnost ispisane strane autor snosi.

U pripremi radovi prolaze procedure uvođenog recenziranja od strane dva kompetentna recenzenta, koji određuju vrednost naučnog rada, a koji napolaže relevantnim komentar iz oblasti kojim se rad bavi. Komiteto odluka o tome koji će se rad objaviti donosi vrednost *Novogodišnjeg zbornika*.

Radovi se objavljuju na srpskom ili bosanskom jeziku, latinicom ili latiniziranim pismom. Ako autor želi da mu rad bude objavljen na nekom drugom jeziku potrebno je da predloži prevod, koji redakcija će posredno naglasiti i objaviti.

Rad treba da sadrži sledeće elemente:

- naslov i podnaslov, ako je;
- sažetak i reči ključne u kojima je autor upoznat;
- naslov, reči;
- sažetak (apstrakt);
- ključne reči;
- tekst rada;
- literatura i izvori;
- priloga.

Redakcijski elementi mora se poslati.

Titel rada pita se na stranici A4 formata fontom Times New Roman slovesno veličine 12 i prevedenom 1,2. Uključite se u rad koristeći neko pismo (font) koji nije standardni dio operativnog sistema, obavezno ga prikažite.

Ukoliko je potrebno titel rada objavljuje na sledeći način: *NPE-Proizvodnja* (na primer: *NPE-Savetnici-2018*).

Sadržaj (apstrakt) se prevodi na engleski jezik. Prevod sadržaja objavljuje redakcija *Novogodišnjeg zbornika*.

Englel rada**a) Ime i prezime autora**

Puno ime i prezime autora navodi se iznad naslova rada na levo marginu.

b) Naslov i podnaslov radova

Naslov i podnaslov radova u kojoj je autor upoznat navodi se iznad imena i prezimena autora. Ako je više autora rada navoditi iz koje ustanove potiče svaki od navedenih autora.

c) Naslov rada

Naslov radopisa se velikim slovima na sredini stranice, font 14.

d) Sažetak (apstrakt)

Sažetak je kratak informativan prikaz sadržaja rada koji čitatelju omogućava da brzo i lakše oceni njegovu relevantnost. Preporuča se da sažetak ima između 130 i 250 reči.

e) Ključne reči

Ključne reči su termini ili izrazi kojima se skraćuje na tematici naučnog rada i najčešće opisuju sadržaj rada na potrebu indeksiranja i pretraživanja. Broj ključnih reči ne može biti veći od 10. U interesu je autora da odabere ključnih reči, radi lakšeg pretraživanja, iznad ili ispod rada.

f) Napomena (izmena)

Napomena se daje pri dva situacije u kojoj se radi komentarisani drug tekst. Može sadržati manje važne detalje, dopunske pojašnjenja, razmatra u literarnim izvorima (na primer naučnoj grafi, primolacima itd.), ali ne mogu biti zamena za citirane literature.

g) Bibliografska parafraza

Bibliografska parafraza se navodi iznad teksta, a sastoji se od citiranog podataka, i ona opisuju na delu koje se citira, a koji je potpuni bibliografski zapis uveden na kraju rada u Literaturi. Navodi se prezime autora, godina izdavanja dela i broj stranica na koje je citat preuzet. Na primer: (Milićević 2009: 79).

Ako se citira više razmatra stranica istog rada, daje se citiraju koje se odnose na prvi i poslednju stranicu koje se citira, a između njih je zarez. Na primer: (Milićević 2009: 79-81).

Ako se citira više razmatra delova istog rada, citiraju koje se odnose na stranice u citiranom radu odvajaju se zarezom. Na primer: (Milićević 2009: 79, 81).

Ukoliko autor ima više bibliografskih jedinica objavljenih iste godine, kao godine se stavlja slovo azbukom. Na primer: (Pilan 2011a: 97).

Niko ne čitao delo dva autora, navede se prezimena oba autora (Pistićević i Šumarević 2010: 231), a ako delo ima više od dva autora, u zagradama nije potreban nabrajanje svih autora, već samo prvog, a prezimena ostalih se naznačuju skraćenicom i ab. Na primer: (Prizmić iab. 204 i: 93).

k) Pričaci

Pričaci kojima je štamovano ime (napisano ispis, šablonirano, tabularno i grafički prikaz i sl.) smatraju se našim jezicima i pišu se na kraju teksta rada, a njihova imena u tekstu se obično ne odgovarajućim skraćuju. Pričaci se mogu dovesti i u obzir pri kodiranju teksta, a u nekim slučajevima, i radi se smatraju se sledeći način: *Šumarević-03, Šumarević-03' iab.*

l) Literatura

Na kraju rada, u nekim slučajevima, daje se kompletna, precizna navedena bibliografija sa nazivom: *Literatura*. Sve citirani izvori u tekstu rada navedu se u pojenu literaturi. Kodiranjem dela u literaturi daje se po abecednom ili alfabetskom redu prezimena autora (prema pisanju kojim je rad napisan).

Literatura se navede na sledeći način:

- *Autorstvo knjige*

Prezime, I. (godina). *Naslov knjige*. Mesto izdavanja: Izdavač.

Muhović, B. (1979). *Knjiški pozori i ostale stvarne stvarnosti* (Novog Pazar: Breguni: Fotografija izuma).

Knjiške knjige ima do tri autora navede se prezime i inicijal imena prvog autora, a ako ima četiri ili više autora onda se navodi samo prezime i inicijal imena prvog autora i dodaje se i ab.

- *Rad iz časopisa*

Prezime, I. (godina). *Naslov članka*. *Naslov časopisa*. Broj časopisa, stranica.

Tomović, M. (2010). *Knjige i knjižarstvo* (Osnovnom razmatranje pojma knjižarstva) *Mohamed Fazla, časopis*. 75-78, 101-110.

- *Rad iz zbornika*

Prezime, I. (godina). *Naslov rada*. U: *Naslov zbornika* (izuma). Mesto izdavanja: Izdavač.

Muhović, B. (2017). *Arhiva, metodološki aspekti pisanja u istraživačkoj upotrebi kodirani*. U *Novopazarški zbornik* 40 (117-120). Novi Pazar: Muzej „Bor“.

- *Rad u odevnoj knjizi*

Prezime, I. (godina). *Naslov rada*. U I. Prezime *Naslov knjige* (izuma). Mesto izdavanja: Izdavač.

Šumarević, A. (2000). *Biografija o porijeklu knjižarstva u koji je uključeno radnja romana "Cassidale"* *Mohamed Nijazović Osnovom*. U: M. N. Osnovom *Cassidale* (100-100). Kragujevac: Tugu.

- **Članak u novinama**

Prizmić, I. (glasilo i godina), *Naslov članka*, *Naslov novina* (broj, status).

Brčić, F. (15. septembar 1983), *Turska veličina od Mlade Anje do Bulvara*, *Kapilarna novine*, br. 876, str. 9.

- **Rad na internetu**

Prizmić, I. (godina), *Naslov rada*, *Prezentirano datum i godina na internet adresi*.

Čučić, B. (2017), *Prof. dr. Muhamed Škavrić, akademski član: Znači vrh je u polju filozofije*, Prezentirano 23. oktobra 2017. na: <https://biodidaktika.moskijana.com/2017/10/23/88>.

Detaljan način bibliografskog opisa citirane literature dat je i na sajtu Muzija „Raz“ Novi Pazar: www.muzijazp.rs.

Na ovaj način upućena radova čitatelji u Word formatu na adresu Muzija i Nezavisnog štamara: nezavisnoshtamari@gmail.com i muzijazp@gmail.com (obavezno sa ova adresa).

Bibliografski Nezavisni štampari

CIP — Katalogizacija u bibliotekama
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

91/94

HOBOBLAČAČKI sborani = Novopazarčki
zbornik / uradio: Đura Kabačević. - Tuz. 1, br. 1
(1977). - . - Novi Pazar : Muz. "Pac", 1977.
(Pazar : Grafičar). - 24 str.

Тузинама. - Назив и број изд. и кат.
ISSN 0354-3817 = Новопазарски зборник
C04055.68-ID 1461170

